

710	
DEC	:
CHR	70-470
DEL	:
PCG	:
CHF	:
1.5	
6	700885

وزارت معارف و اوقاف و صنایع مستظرفه
کتابخانه عمومی

لغریاتندن

عدد : ۸

مبادی فلسفه
دن
علم اخلاق

—————

فرد

آقره: ولایت مطبعه سی
۱۳۴۱-۱۳۳۹

مرعیه وکالتی
ن و تألیفات اسلامیہ
پتی نشریات ندن

عمر

۷

مبادی فلسفہ

دن

علم اخلاق

Kütüphane

Es. No. : 1979: 233

Remiz : A-C. 282

فرید

آفره — ولایت مطبعہ سی

۱۳۳۹-۱۳۴۱

مقدمه

بعد ادای ماوجب علینا

تحریر حقیقت استعدادیله مجبؤل اولان انسانلر ،
هرتی کبی اخلاقك ده منشائی ، مستند اولدینی قوانین
عقلیهیی آرامق احتیاجندن وارسته قلمامشلردر . اهل
ادیانه کوره اخلاقك منشأی تلقین سماویدر . حضرت آدمدن
بعثت سانیه پیغمبرییه قدر ظهور ایدن انبیای ذی شانك
کافوسی امتلرینه احکام الهیهیی تبلیغ و بالتیجه تعالیم اخلاق ایله -
مش-لردر . شو حالده اخلاقك ایلك معلملری پیغمبران عظام
علیهم السلام اولدینی جای اشتباه دکلدردر .

ازمنه مختلفه ده یتیشن حکمانك زمان و مکن ظهورلری

یا بر پیغمبرك زمان ظهورینه ، یا خود زمان ظهورینك حاكم
و مؤثر اولدینی زمانه تصادف ایله دیکی جهتله فلاسفه طرفندن
وضع ایدلش اولان قواعد اخلاقیه بوصورتله پیغمبران نظامك
تلقینات دینیه لرینه منتهی اولور .

مقدمین حکمانك بوجهتی مسکوت عنه بر اقامالری، پك
بارز اولان بوحه یقینی اعترافه یا ناشق ایسته مه ملری عکس قضیه یی
تأییده مدار اوله جق بر حال دکلدر . نصل بر مجاهدۀ عقلیه
نتیجه سی اولور سه اولسون ، فلاسفه نك سرمایه معرفت لری هیچ
شبهه یوق که قسم اعظمی اعتبار یله تعالیم انیدادن مقتبس در .
بنابرین مؤدب اول ، شرائع ونوامیس آلهیه در ، دیعکده
اصلا تردد ایتمه مك لازم کلیر .

دین ایله اخلاق آراسنده کی بورابطه ازیله دن دولایی عقلای
امدن بر چه غی ، عالمده اخلاق نامیله برشی وارسه اونك بهده
حال دیندن مستفاد ، دین ایله قائم اوله بیله جکینی ، دینه مستند
اولمایان اخلاقك ، اصول وقواعدی نه قدر متین ، نه قدر مضبوط

اولورسه اولسون کوکسز برآغاج کبی فیض حقیقیدن محروم
قاله جغنی سـویله یورلر و روابط اخـلاقیه نك دینی علاقه لردن
تجریدی لزومنه قائل اولانلرك دتوالرینی ادله کافیه یله رد
ایدیورلر .

تحتوايه . سالك نك واضعی اولان « هربرت سپنسر »
اخلاق نك منشـأی حتمده شوانظریه یی سرد ایدیور : « دیگر
برچوق شـیلر کبی انسانك افكار و حسیاتی ده نكامل فنون
عمومیسه تابع ایسه ، اخلاقی شکل ایدن ساسـه تصورات ایله
بوسلسله یه اشتراك ایله یی حسیات نسبتاً غیر متمم ، غیر مبین
برحالت وجدانیه دیمکدر . بوحسیات بدایه کندی کتله لرینك
فاریشמש اولدیغی واسع کتله دن آیرلدتجه علی التدریج ملتئم
ومعین برشکله اقتران ایلر . اخلاق مدت مدیده کتله ده غائب
اولان صورت مستمله سی بهم اوله رق ترسم ایتیمکه باشلار سه ده
بوصورت آنجق نكامل ذقلینك یوکسك برمرتبه اذکشانه
وصولدن صوکره متعین بروجوده مقارن اولور .

فی الاصل تام اولان بوحال التباس ، نكامل اجتماعی سـیری .

دوام ايله ديكى مدته بالضروره دوام ايتشد. هر نه قدر تخفف ايله مش ايسه ده بوالبتاسك بزده كى نيم مدنيت حائنده الان دوام ايله مكده اولديغنى قبول ايتمه من لازم كايير. بوندزده شو نتيجه نى استنباط ايد بيلير زكه، مختلف صور تدرده الله ايديله رك مؤسسات ووجهه فـاليت مدنيه ايله وقوءـ كان هر تبدل نتيجه سنده متبدل اولان خـ يروشر مفهوم لرى، حتى زمانزده بيله هرج ومرجه شبيه بر كومه تشكيل ايتكمده در. « كوريلور كه، تحاويه نك خير وشر حقنده كى نظر لرى آنجى وآنجى نامتناهى ايله افاده ايديله بيان براستقباله متوجه در. بناء عليه بوكى اعمى قاتك علماً برقيمتى اولسه بيله، عملاً اصلاً فائده سى يوتدر. زيرا اولرك نظريه لرى يالكر اخلاقه دكل، هيئت مجموعه كائناتده شاملدر. كائنات ايسه بزم ايون بوكونكى موجوداتدن عبارتدر. انسانيت، احتياجات عاجله سـ نك تطميننى تحـ اوليه نك ادوار غير متناهيه سـ نندن بـكله يه من ايسه حق سزلق و صبر سزلق ايتش اولماز. شو حالده

حرکات و سکناتی قوانین عقلیه و اخلاقیه به توفیقاً تنظیمه
مجبور اولان انسانیت حاضره چه کندی خلقت و طبیعتته
موافق ، مؤسس و مدون بر اخلاقک موجودیتی قبول ایدلک
ضروریدر .

اوائلد اخلاق ، حضرت سلیمان علیه السلامک امثالی ،
عقلای سبئه یونانیه نک و جائزی ، (لیزیس) کبی اسکي یونان
شاعر لریزک اشعار مذهب لریله و صایای عمومیه یا خود
محاضرات صورتنده تعلیم ایدیلیر ایدی . بالاخره یونانستان
ورومامدرسه لرنده علمی بر صورتیه اقتزان ایدرک فیناغورث ،
سوقراط ، افلاطون ، ارسطو کبی حکمانک تعلیم فلسفیه لرنده
مهم بریر طوتمش ، بالخاصه ارسطو طرفندن علم مستقل
صورتنده تدوین ایدلشددر .

علم النفس ، منطق و مابعدالطبیعه کبی علوم فلسفیه عددادینه
الحاق ایدین اخلاق ، اوروپا متأخرین فلاسفه سندن بعضیلرینک
تعمیق و توثیقیه اونه دهری شرق علماسی آراسنده معلوم اولان

وقسم نظریسی کتب یونانیہ دن، بالخاصہ آرسطونک آثارندن
آلان اساسلردن تباعد ایدمرك بوسبوتون باشقه اساسلره ابتنا
ویکی برصورتہ قتران ایلشدرد .

حکدای اسلامیه طرفندن اخلاقیہ دائر تالیف ایدیلن
آثار سائرہ دن قطع نظر خلق آراسنده مشهور اولان اخلاق
کتابلری، نصرالدین طوسینک « اخلاق ناصری »، جلال
دوانینک « اخلاق جلالی »، حسین واعظک « اخلاق محسنی »
قمالی زاده علی افندینک « اخلاق ثلاثی » عنوانلی اثرلیدر .
منابع غربیہ دن النان و صرف غرب فلاسفه سنک
اخلاق حقنده کی نظریہ لرینی احتوا ایدن بو اثر مختصر، هم
اخلاق کتابلرینک شکل جدیدی حقنده بر فکر ویرمک
هم ده اخلاق اسلامیه دائر دردست تحریر اولان دیگر
برائراچون موضوع مناقشه اولمق اوزره نشر ایدلمشدر .

فرید

ومن الله التوفیق

علم اخلاقك موضوعی

و

اوصاف ممیزه سی

علم اهدوك تعريف و تقسیمی — علم اخلاق سجایای انسانیة دن
بحث ایدن علمدر . بعضیلری بو علمی ، انه انك ما خلق لهیله (۱)

(۱) بر موجودك ما خلق لهی كندیسی ایچون معین ، مقرر ، ده اخصوصی
بر معنی اعتباریله او موجودك سبب ایجادی اولان ، طبیعتی افاده ایدن آتی در .
کافه موجودات ایچون برغایه واردر . بوحقیقت بالخاصه مخلوقات عضویه ده کمال
وضوح ایله مشهوددر . حیوانات بر غریزه عمیابه مطاوعتدن باشقه بر شیشه مقتدر
اولدقلرندن حیاتلری حال حاضرده مقصور ، حال حاضر دن عبارتدر . عقل و اراده
صاحبی اولان انسانه کنگجه ، انسان ما خلق لهنك نه دن عبارت اولدیغنی ، بو عالمه ایچون
کثیر یلدیکنی ، منتهای مراحل حیاته واصل اولدقن صوکره نه اوله جفنی نفسته
سؤال دن خالی قالماز . فلاسفه دن بعضیلرینه کوره بر موجودك ما خلق لهی ، او موجودك
طبیعتیله مناسبتدار اولدیغندن انه انك ما خلق لهنی آ کلامق ایچون انك موافق
طریق ، طبیعت انسانیة فی تشکیل ایدن عناصرك ، انسانده کی تمایلات ایله بو تعابلاته
مقابل اولان مختلف ملکات ذهنیة ك تدقیق در . طبیعت انسانیة روح و جسم
دنیلن ایکی عنصر دن متشکلدر . روحك باشلیجه اوچ ملکه سی واردر : برنجیسی
عطشه در که صور مختلفه سیله نظر تأمله آ لئان محبة ك مبدا یدر . ایکنجیسی شوق معرفت
یعنی هر شیئی بیلک ، او کر نك آرزو سی . ر . اوچنجیسی ده احتراص کله سیله افاده ایدیله
بیلن شوق قدر تدر . بومیللره توافقی ایدن ملکات ده حس ، عقل و فعالیتدن عبارتدر .
انسانك خیری بوملکات و تمایلاتی صورت منتظمه ده انکشافه مقارن قیلدقدرد .
خیری تحققی ایتدیرمك ایچون اراده خیر لازمدر . ایشته فضیلت بودر . انسان

ماخلق الهی تحقیق ایتدیردجک وسائطدن باحث علمدر ، دبیہ تعریف ایتشردر . علم اخلاق یالکز سجاای انسانیه نك تدقیقه اکتفا ایتمز .

یالکز فضیلتله مکلف ، فضیلتدن مسئولدر . زیرا افعالی تقیدایدن عوارض خارجیه دن دولای خیرات ممکنه نك پک آزنی تحقیق ایتدیره بیلیر . مثلاً عصرلردن بری برحق ارباب علمی غرضدن ، عوضدن عاری اوله رق متدایاً دهالری صرفه سوق ایدن شوق معرفتک تطمینی نصل ممکن اوله بیلیر ؟ بعد مجردک وسعت وعظمتی ، اونى املا ایدن اجرامک کثرتی ، کره ارضک حرکتی ، اونده ساکن اولان مخلوقاتک تنوعی ، تاریخ بشرک مغفقت ومعضبتی نظر تأمله آلته جق اولورسه ، پک جزئی برزمان دیمک اولان مدت حیاتیہ ظرفده آله ایدیله جک معلومانک نه قدر محدود ، نه قدر ناقص ، نه درجه ناجیز اولدینی کوریلیر . شوالده اشواق انسانیه نك تمامیه تطمینی غیر ممکن دیمکدر . چونکه بواسواق ، نامتاهی ، آله کی وسائطده غایت محدوددر . فضیلت کلنجه . اونى تحقیق ایتدیرمک انسانک بدقتدارندهدر . انسانده کی عقل و اراده ، ملکاتک حسن اداره سنه ، ملکاته حاکم اولمق ایستین احتیاطاتک ضبطنه قادردر . شوالده فضیلت انسانلرک کافه سی ایچون ممکن دیمک اولور . زیرا بوتون انسانلر درجه و قوفلری نسبتنده اراده خیره مستعد ، نتیجه دن صرف نظر ، مساعیلر نك اهمیتنه کوره مدح ، مستحقدر . بنابرین اکر نفسک ماخلق له مطلق ، کندى جنسندن اولان یاخود اولمایان موجودات ایله برله شوب حائر اولدینی معرفت و قدرتی ترقی ایتدیرمک ایسه ، حیات فعلیه سنه عائد ماخلق له ده ، عقل و اراده ایله بالانخاد متدایاً تکملنی و صراط اخلاقیه اعتبارله تعالیسنی تأمین ایدن عزمنی انکشافه مقارن قبله قددهدر .

جسمه کلنجه ، اونک وظیفه سی دده روح انسانى بی ادراکه مقارن اولان اراده سیله طبیعتده کی قوای عیبیه علی التدریج غالب قیلمق ، ملکات روحیه نك ترقیسی ایچون فیزولوژی نقطه نظرندن لایدا اولان شرائط تکامل دائمه لیه احضار ایلکدر . انسانک ماخلق لهی حقنده کی فکر و نظر ادیان ومسالك مختلفه فلسفیه کوره تبدل ایدر . مثلاً مادیونک نظرنده انسانک ماخلق لهی برمدت یا شادقندن صوکره معدوم اولقدن باشقه برشی دکلددر . مسالك سائرده کلنجه ، اولنده کندى فکر و نظرلرینه اتباعاً انسان ایچون غایات مختلفه اثبات ایدرلر .

حو علمك اصل موضوعی سجایه عائد قواعد، مفكوری و تام بر اخلاقیات در. هیکر بر تعریفه کوره علم اخلاق، علم وظائف یعنی سیرت انسانی به عائد قواعد واجبه دن، بحث ایدن علمدر. بوعلم، اعضا، فعلاً و حقیقه فصل ایفای وظیفه. ایندکری دکل، فصل ایفای وظیفه ایتمری لازم کلریکنی بیلدیرن « علم وظائف الاعضا » یه بکزر. اتمال اراده نك قوانین مخصوصه سنی تحری و ارانه ایدر. تحری ایتدیکی بوقانونلر، ذهنك عندی موضوعاتی قیلندن دکلدر. اولری کشف ایچون مختلف تدقیقاته احتیاج واردر. مثلاً انسان اول باول بر حیوان اولدیغندن مبحث البشره، علم وظائف الاعضایه؛ بو حیوان، ناطق و ذی شعور اولدینی جهته علم النفس؛ بو حیوان ناطق و ذی شعور، بر موجود معشری اولدینی ایچون علم اجتماعی؛ بو موجود معشری متدین اولدیغندن الهیات طبیعییه عائد تدقیقات اجراسی لازمدر.

علم اخلاقه متعلق قواعدك كافه سی، « خیر اعلی [۱] » نظریله باقیله. [۱] خیر طبیعی، خیر اخلاقی نامیله ایکی درلو خیر واردر. خیر طبیعی، یاخود حسی، لذت یاخود سعادت، شرطییه ده ألمدر. ارسطویه کوره، بر موجودك خیری اولك غایه سی و فعلیدر. لذت، خیری تأسیس ایتمز. بلکه خیره رفاقت ایلر. خیر قوه دن فعله انتقال حسیدر.

« ده قارت » ه کوره لذت، کوچوك برکالدن دها بویوك برکاله انتقال ایله مترافقدر. بو صورتله خیرك لذتدن تفریقی، خیری وجود ایله شیء واحد قیله، منجر اولور. « ارسطو » یه کوره فعل، « ده قارت » ه کوره کمال، وجود اولوب قوه و یا عدم کمال ده لاوجود یاخود حد وجوددر.

فلاسفه نك همان كافه سی خیر مادی یاخود حسی، خیر مابعد الطبیعی یاخود عقلی، خیر اخلاقی یاخود ارادی نامیله اوچ درلو خیر قبل ایتملردر. خیر حسی لذت، خیر عقلی علم، خیر اخلاقی ده فضیلتدر.

بیلن برغایه وبرمفکوردیه متوجه اولدینی جهته علم اخلاق علم خیرایله ده. تعریف ایدیه بیایر .

شوحاله نظراً علم اخلاق اولاً خیری تعیین ، بعده مبدأ اعتبار ایدیلن خیردن سیرت انسانییه ، حیاتک ایجابات مختلفه سنه کوره ، تقویم ایددجک قواعدی استنباط ، بوحیثیتله ایکی بویوک قسمی احتوا ایدرکه بونلردن بری ، خاصة خیردن یا خود عمومیت اوزره وظیفه دن بحث ایدن اخلاق نظریه ، دیگرری ده ا خصوصی برصورتده علم وظائف دینایی اخلاق عملیه در . موضوعی سیرت انسانییه عائد قواعددن عبارت

خیر انسانی دیمک ، انسانک ماخلقی الهی ، غایه خلقتی ، غایه طبیعیه سنی یعنی نیایلات اساسیه وملکات مخصوصه سنه موافق اولان غایه بی تحقق ایتدیرمسی دیمکدر . ملا علم بر-خیردر . زیرا انسانده هر شیئی بیلدک ایمون بر شوق جبلی وبوشوقک تطدیننه خادم برطاقم ملکات وارددر . موجودات سائرده نك خیری ده کندی طبیعتلریله آیتلریه خاص اولان غایه بی تحقق ایتدیرمکدر . فقط ده اعالی برنقطه نظر دن باقیله جق اولورسه کرک انسان ، کرک مخلوقات سائرده فیض وجودی ، غایه حیاتی جناب خندن آلدقاری جهته خیر کلی ، خلقت عالم وآدمدن مراد الهی نه ایسه اونی تحقق ایتدیرمکدن باشقه برشی دکلدر . «خیراعلی» یه کانهجه ، دیکو خیرلره مرجع اولان خیر دیمکدر . مقدمین ایله بعض متأخرینه کوره ، خیراعلی دیکو خیرلرک کافه سنک فوقنده واونلری جامع اولان خیر دیمک دکلدر ؛ دیکو خیرلر ، خیر مطلقه وصوله یا خود اونی تحقق ایتدیرمکده وساطت لرندن دولانی خیر اولدقاری حالده ، خیراعلی ، لذاته وبذاته خیر اولان خیر مطلق دیمکدر . علم اخلاق نقطه نظرندن خیر اعلی شوصورتله تعیین ایدیلیر : عالیده خیر تسمیه ایدیه بیلن برچوق شیلر وارددر . فقط بونلرک درجه لری ، بنسابرین قیمت لری مساوی اولما دیغندن هر بیرنه درجه سی نسبتنده بر قیمت ویرمک ضروریدر . شوحالده علم اخلاق ترتب ایدن وظیفه ، خیر تسمیه ایدیلن شیللری برر برر تدقیق اتمک ، خیر اعتباریله اکی عالی مرتبه بی حائز اولدینی کوریلن شیئه « خیراعلی » نامنی ویرمکدر .

شولان اخلاق نظریه‌نك بر علم اولد یغنده شبهه یوقدر . فقط بالخاصه تطبیق ر . م یادن بحث ایدن اخلاق عملیه علم اولمدن زیاده متقدمینك صناعیت حیات دیدکلری صناعتدر .

علم اضروفك مذهبی — علم اخلاق هیئت مجموعه‌سی اعتباریه استقرائی (۱) دكل، تعلیلی (۲) بر علمدر . شبهه یوق که علم اخلاقی حیطه مباحثی داخلنده اولان مفهومات اساسیه (خیر، حق، وظیفه، مفهوملری کبی) صاحب قیلمق ایچون تجربه واستقرا ضروریدر . لکن علم اخلاق بومفهوملری تجریدك (۳)، عمومیتك اعلالدرجه‌سنه

(۱) استقراء: ذهك، واقفاندن بوواقفای اداره ایدن قوانینه ارتقاسنی موجب اولان عملیه در . جزؤدن كله ارتقا، قضایای جزئیهدن قضایای کلیه‌نی استنباط ایلده تعریف ایدیلیر . استقراء قوانین طبیعیه یعنی حادثاتك کلی، دائمی بر صورتده وقوعی موجب اولان احوال معینه‌یه و قوفری تأمین ایدر . شو حالده استقراءك اساسی قوانین طبیعیه‌نك دوام و اطرا دی حقیقده کی اعتقاد وجدانی دیك اولور . استقراءك مبدائی، عین علل و شرائطك عین آثاری حصوله کتیره‌جکی حقیقده کی علمدن عبارت اولد یغندن استقراء مبدأعلیتی تضمن ایدر . دمیرك، طاشك، اودونك سقوطندن علی‌حاله ترك ایدیلن هر جسمك سقوطنی استدلال، استقراءدر .

(۲) تعلیل ایلشه، بالعکس احکام کلیه‌دن احکام جزئییه انتقالدر . بنسندن نوعه، نوعان فردده انتقال کی . (ردائلدن اجتناب لازمدر) قضیه‌سی کذب، ویا، حسد، نفاق کبی اخلاق ذمیمه‌نك کافه‌سنندن اجتناب لازم کد چکنه آیری آیری برر قضیه ایله حکم ایتدیرر .

(۳) تجرید: محرمقولارندن انفکاک کی مکن اولمایان اوصاف و اعراضی ذهناً محل‌مقولارندن آیرد قدن صوکره اولور . نوعما وجود مستقبل ویرمکدر . بیاض یاخود سیاه بر جسمك کنديسنندن صرف نظرله یا لکیز اونده کبیا ضلک، سیاهلک تصور ی بوتیلدیرر . بو صورتله ذهناً مجموعه‌دن آیریلان مفهومه مفهوم مجرد دینایر؛ ضدی مفهوم مشخصدر که، برشیئه‌نك هم جوهری هم ده جوهریله قائم اولان مختلف غرضلریله نظر ملاحظه‌یه آلتسندن متحصل مفهوم دیمکدر .

آنحوق «منہج عقلی» یا خود «تعالی» معرفتیلہ اصل و اولوردن رضانہ متعلق دستایر عالیہی استنباط ایلدیکی کبی، طبیعت و حیات افسانیه مک استبصارندن اقتباس ایدیان برحق شیلره رعماً وظائف خصوصیه عائد و صایایده عین منہج و ساطیلہ بودستورلردن استنباط ایدر ۔

بوراده علم اخلاقه عائد مبادی اولک تجربه واستقرا ایلہمی تأسیس ایتدیکی، یوقسه هندسده مبادی اولک معرفتی موجب اولان «حدس» (۱) «ه شیه برحدسله می معلوم اولدینی حقدہ برسؤال وارد اوله بیلیر۔ ذهن، خطوط مستقیمه محسوسه ملاسه سیله مفکوری خط مستقیمی تصور و بوخطک ایکی نقطه آردسنده کی اقصر طرق اولدیغه حکم ایدر۔ بونک کبی علم اخلاقده واقعات ملاسه سیله ظهور ایدن، فقط چیزملریه واقعاتدن آلمدق لری جهنله تدرییه محضه (۲) نقطه نظرندن قابل قدما مفهومات مجردیه وجود عینی ویرمهک پک متایل ایدیلر۔ ملاسک حکمت طبیعه منتسب لری حرارت، برودت، رطوبت، بیوست کبی شیلرک وجودات مسئله ایلہ موجودیتلرینه قائل اولورلردی۔

(۱) حدس: ذمی اوله رق نفسده حصوله کان علددر۔ قوه باضره مزک اشیاى خارجییه تعقلیه نفسزده حاصل اولان علم کبی۔ حدس، ادراک خارجییه وجدانه، حافظه، عقله خاص اولور۔

حدسک ضدی فکردر؛ فکر، مجهوله وصول اینجون امور معلومه تی ترتیه دیمکدر۔ (تلیل واستقراده اولدینی کبی) حدسه ککنجه، ذهنک مبادیق مطالبه انتفال سرعیدرکه اونده تربیت، حرکت یوقدر۔

(۲) تدرییه: افکار و معلوما تمزک منشأی تجربه اولدینی قبول ایدن مسلک فلسفی۔ «تپیکور» ایلہ «ذیمقراطیس» بومسلک سالک ایدیلر۔ انکیز فیلسو فلرندن «هوس» بونون معلوما تمزک طرق مشاعر و ساطیلہ حاصل اولدینی، ذهنک فالیقی یا لکیز تربیت ککانه منحصر بولندینی قبول ایلرایدی۔

اوندن سوکره کان «لوق» ده بومسلکی التزام ایدوب باشده «ده قارت» ده

اعتراض اولان برطاق متعارفاتی (۳) واردر . بوندن دولای بعض
فیلسوفار عقل ایله مدرک دکل فقط قاب ایله محسوس برنوع بداهت
اخلاقیه قبول ایتشاردر .

علم اضمردیلم علم النفسک مناسباتی — علم اخلاقک علم النفس ایله مناسبات
ضروریسی واردر . بولم اولاً : کندی مفهوم مبادیسی بیل (طبیعت
انسانیهده اخلاقیتمک موجودیتی ، خیر ، حق ، وظیفه مفهوملمری
وسائره) علم النفسدن آلیر . ثانیاً : اخلاق نظریهک موضوعی اولان
« خیر » برحیات و طبیعت مکمله مفکوردسیدر . لکن بومفکوره
طبیعت و حیات انسانیه مفکوردسی اولورسه بزی آنجق اوزمان
مجبور قیلار . ثالثاً : اخلاق نظریهک طبیعت انسانیه حقنده معلومات
تامهیی تضمن ایتسی بطریق الاولی در ؛ زیرا انسانه یالکزر وظائفی
اوکرتمک کافی دکادر ؛ بووظائف ایفایدهک وسائلی اوکرتمک ده لازمدر .
بووظائف ضروری اوله رق طبیعت انسانیه توافقی ایتلیدر .

« افکارلدیه » نظریهسی اولدینی حالده تدرییه به مخالف افکارونظاریات سائرهک
کافهستی دلالتله استناداً رده قیام ایله مشدر . « لوق » کاعتقادینه کوره « اولی »
هیچ برمفهوم یوقدر . بوفلسوف حتی زمان ، مکان ، جوهر ، علیت مفهوملمری
مناللوحواسه رذن اوزاق کبی کوروشن مفهومانک طرق مشاعر واسطه سیله استهال
اولنان مفهومات سائره اوزرنده ذهناً اجرا ایدیلن عملیات مختلفه نتیجه سنده
الده ایدلیکی ادعا ایتلیدر .

(۳) متعارفه ، بذاتها بین وقضایای سائرهیی اثباته خادم اولدینی حالده
کندیسی اثبات ایدیلمه یین قضیه در . برقضیهک قضیه بینه اولمسی ایچون
یالکزر اثباته محتاج اولماسی دکل ، اثبات ایدیلمه مسی ده لازمدر . قضایای
بینه بالخاصه ریاضیاتده موضوع بحث اولور . مثلاً : اوچجی برکیمه مساوی
اولان ایکی کیمت یکدیگرینه ده مساویدر ؛ کل جزؤدن بوکدر ؛ ایکی نقطه آره سنه
انجق برخط مستقیم ایدیله ییلبر ، قضیه لری ریاضی متعارفات جمله سننددر .

وجدان اخلاقینک معطای

امروزه نظریه‌ی یک نفسی — اخلاق نظریه ابتدائی ، تقویمی نامیده
ایکی بویوک قسمه تقسیم ابدیه بیلیر . برنجی قسم، وجدان اخلاقینک
یعنی وظیفه حقیقه کی معرفت طبعیه و عمومیه‌یک تدقیقندن ، ایکنجی
قسمده وظیفه‌ی تأسیس ایدن و مقدمینه اتباعاً بذاته خیر یاخود
خیر اعلی نامی ویریه بیلن مبداءک تحریسندن عبارتدر .

ایکنجی قسم برچوق مسائلی محتویدر: اولاً، وظیفه مفهوم محضی
یاخود وظیفه‌یک اوصاف ذاتیه‌سی اعتباریه نظر ملاحظه‌یه آلمان قانون
اخلاق ندقیق (وظیفه نظریه‌سی) ؛ ثانیاً بوقانونه عائد مبداء تحری
ایدیه جکدر . بومقصده بناءً دیگر برمنهج یعنی وظیفه‌یک مبنای
حقیقیسینی تعیینه صالح مسلک یکانه اولان منهج عقلی‌یه مراجعت ایدلمدن
اول صرف تدریسی برمنهج معرفتیه بومبدای بولدیغنه ذاهب و بونک
سعادتدن عبارت اولدیغنه قائل اولان مسالک تنقید ایدیه جکدر .

(تدریسی اخلاقک ، بالخاصه نفعیه مسلکک تنقیدی) . مع ذلك عقل ،
خیر ایله سعادت آره‌سنده بروفاق نهائی امکانی اثبات ایتدکجه خیرک

«ده قارت» ، « سپینوزا » ، « وواف » کی بعض فیلسوفلر قضایای یننه
حقیقه کی منهج ریاضی‌یی مابعدالطبیعه‌یه نقل ایتشلردر . بعض فیلسوفلر ، مقدمه
قضایای یننه دن اولان برطاقم قضیه‌لر بوکون اوسلسله‌دن حقیققلری جهته ، الحاله
هنده قضایای یننه دن معدود بعض قضیه‌لرک آتیا بوامتیزادن تجردلری ممکن
اولدیغنی سوبولرلر و بر زمانلر عدم امکانی قضایای یننه دن معدود اولان
سمت قدم مسئله‌سنی ده مثال اوله‌رق کوسترلر . هر نه قدر بو ادعای دوغرو
ایسه‌ده بونک ریاضیانه قدر تشبیلی دوغری دکادر .

وطیفه‌ی وجوده کتیر مکہ کافی اوله جنفی تمامیه اثبات ایدمه جکندن
مسئولیت اخلاقیه ، اخلاق نظریه‌ک متعم ضرور یسیدر .
بنابرین اخلاق نظریه‌جه تدقیق ایدله‌جک مسائل شونلردر :
وجدان اخلاقی ، قانون اخلاق ، اخلاق تدرییه ، خیر ،
هرایکسی‌ده وظیفه نظریه عمومی‌سه شتله مربوط اولان مسئولیت
ومؤیده .

وجدان اخلاقی

وهمراهه اهنوقینک تعریفی — وجدان اخلاقی خیر و شره حکم
ایدن ملکه‌در . بو وحدانی شعور ایله قاریشیر ما‌ملیدر . شعور ،
یا لکرا افعال دکل ، احساسات و تیهجاتز ، افکاریمز اعتباریله
نفسمزده وقوعه کان شیارک تحسیدر . وجدان یا لکیز بزم افعال‌له
باشقه لرینک افعالی تقدیر ایدر . شعور شاهر ، وجدان حاکمدر .

شعور (هیچ دکلسه حصول بالذات صورتی تحتنده اولسون)
حیوانات سا‌ثره ایله مشترکدر . شعور بزده حیات ایله باشلار ؛
دائمی صورتده چالیشیر ؛ وجدان خاصه انسانی‌در . بدایتده ظاهر
اولماز ؛ متعادیاً چالیشماز . شعور بزدن اوتیه کچه‌مز ؛ وجدان ایسه
بزم کبی بنی نوعمز حقنده ده حکم ویرر .

وهمراهه اهنوقینک مادیاتی ، اهنوقی حکمدر — وجدان اخلاقی‌یه

عطف ایدیه بینن حادثات ایکی درلودر : عقلی ، عطفی [*] ؛ یعنی حکمرانه حسلردر .

وجدانی حکمران فعلدن اول ، یاخود صوکره اولور . فعلدن اول ، فعلک حسن یاخود قبیح ، شویولده حرکتک خیر یاخود شر اولدیغنه ، اکر بو فعل اقتداریمز داخلنده ایسه ایشله مک یاخود ایشله مه مک لازم کلدیکنه حکم ایدرز .

بوراده وجدان بر مستشار ، ده دوغریسی بر واضع قانون ، بر حکمدار وظیفه سنی ایفا ایدر . سیرتمزی تعیین و بر استاد کی امر و نهی ایلر . ایلك حکمده ایکی مفهوم اساسی مند مجدر . برنجیسی فعلک موافق یاخود مخالف اولدیغی « خیر بذاته » ، مفکوره اخلاقیه مفهومی ؛ ایکنجیسی ده وظیفه ، وجیه اخلاقیه یعنی بذاته خیره موافقت یاخود مخالفتدن دولایی بو فعلی ایشله مک یاخود ایشله مه مک حقنده کی مفهوم ضرورت . بوایکی مفهوم غیر قابل انحلال بر صورتده یکدیگرینه مربوطدر : شو ایدر ، بن اونی یا به بیلیم ، بناء علیه یا به لیم ؛ ایشته فعله تقدم ایدن اخلاقی حکمرانک کافه سی حقنده دستور عمومی بودر . فعلدن صوکره فعلک حسن یاخود قبیح اولدیغنه ، وظیفه یه رعایه یاخود وظیفه یی اهالاً ایشلندیکنه ، بنابرین فاعلک مدحه استحقاق یاخود عدم استحقاقی انتاج ایلدیکنه حکم ایدرز . وجدانک حاکمک وظیفه سنی ایفا ایتدیکی بر بوراسیدر : وجدان عفو یاخود محکوم ، مدح ، یاخود ذم ، مکافات یاخود مجازات ایدر .

[*] عطفه : بنی نوعمک آلام ولدانه اشتراك خاصه سی . بونک ضدی استسکاردر .

شو ایکی حکمدن ایکی یکی مفهوم ظهور ایدر . برنجیسی خیر اخلاقی ، ایکنجیسی مدحه استحقاق وعدم استحقاق یاخود مسئولیت اخلاقیه مفهومی . بو مفهوملاز اولی [*] بر ترکیب ایله یکدیگرینه مربوط اولدوقلری حالدده ظهور ایدرلر . ایشله نه جگ خیر ، یعنی خیر ممکن اصل مجبوری ایسه ، فعله چیقاریلان خیرده اولدوچه مدحه لایق قدر . بذاته خیر ایله خیر اخلاقی تمامیه یکدیگرندن تفریق ایدملیدر . بونلرک برنجیسی فعله ، ایکنجیسی نیته عائد اولان خیردر . مثلاً ییچارکانه معاونت حد ذاتده خیردر . فقط بوفعل میل ومنفعت سائقه سیله ایشله نمزده وظیفه اولدیفی ایچون ایشله نیرسه اخلاقاً آنجق اوزمان حسندر . بنابرین بذاته خیر اولان بر فعلک (اکر سوء نیتله ایشله نمش ایسه) اخلاقاً قبیح اولمی ممکن دیمک اولور . بالعکس حد ذاتده قبیح اولان بر فعلده ، اکر فاعلی فعلک قبیح اولدیفی ییلمز ، حسن نیتله ایشله نیرسه اخلاقاً حسن اوله بیلیر . ایشته بذاته خیر ایله خیر اخلاقی آردسندده کی فرق منشأی بودر . بویکی خیر دائماً بر برندن فرق ایدملیدر .

وظیفه نلک اساسی اولان «خیر بذاته» وظیفه دن مقدمدر . زیرا ایشله نمشی لازم کلن فعل ، بذاته حسن اولان فعلدر . خیر اخلاقی منحصر آوظیفه ، یه اطاعت حقنده کی اراده دن عبارت اولدیفندن وظیفه دن مؤخردر . خلاصه خیر بذاته ، منکوره اخلاقیه در ؛ خیر اخلاقی ده اراده نلک بوخیره توافقه جهدیدر .

[*] اولی ، قبل : تجربه دن مقدم دیمکدر . مفهومات اولیه ، تجربه . نتیجه سندده استحصالی ایدله ، ش اولان مفهوملازدر . بونلک ضدی تجربی یاخود بعدیدر .

« قانت [*] » ده همان افعالده بری (قانونه یعنی خیره موافقت خارجیه دیمک اولان) قانونیت ، ذیکری (اراده داخلیه خیردیمک اولان) اخلاقیات اولق اوزره ایکی شی کورمکده در .

حیات اتموقیه — بوسکمار اشخاص واحواله کوره آزچوق شدید و مستمر ، فعلدن متدم یا خود مؤخر اولان ایکی زمره آیریلان بعض حیات ایله مترافقدر . فعله تقدم ایدن حسلر خیر حقنده بر حرمت و محبت ، شرحقنده بر خوف و نفرت ، بعض کرده بر رهبت حسیدر . بوسکلرده عین حس اساسینک ، « قانت » ه کوره حس حرمتله شی واحد حکمنده اولان وجیه حسنک صور مختلفه سی مشاهد ایدیله بیایر . انسان ، خیر مفهومی هم کندینی جذب ایدن ، همده اوزاق طوتان ، یا ناشدیر مایان بر حس ایله ، یعنی غیر قابل تعریف بر خوف و محبت خلیطه سی اولان حس حرمتله متحسس اولقسزین تصور ایدمیز . زیرا خیر ، طبیعتمزه موافق و عقلاً مشق اولدیغمز مفکوره در . بوندن دولای بزی جذب ایدر . فقط حیطه مزدن طاشوب بزه حاکم اولور ؛ تمایلات سفلیه مزله حیوانیتمز اوزرنده بر تضییق اجرا ایلر . اوکا قارشی کندیمیزی کوچک کوریرز . بوندن دولای کویا بزی کندیسنه یا ناشد .

[*] « قانت » آلمانده یقین بویوک فیلسوفلردن بریدر . « ۱۷۲۴-۱۸۰۴ » ؛ فلسفه ده حقیقی برانقلاب حصولی موجب اولان یکی بر مسلکک واضعیدر . معرفت انسانیه ک انتقادی اساس انخا ایلدیکندن مسلکته « انتقادی » دینیز . « انتقاد عقل محض » ، « انتقاد عقل عملی » ، « انتقاد حکم بدیی » عنوانلی اثرلری ، انارینک اک مقبول واک مشهورلریدر .

« قانت » ک مبدأ حرکتی شکدر . بو فیلسوف بقین ایله وجود باری و حیات انزویه بی عقل عملیدن یعنی ، قانون اخلاقدن استنباط ایلشدیر .

شیرماز . «فانت» کوره حرمت «حسن اعلاى اخلاقى» در . بو حسن
آنجق علامتى اولدینى وظیفه مهربوطدر . بزم اشخصه حرمتمز ،
وظیفه ینى تمیل ایتدکلرندندر .

فعلدن مؤخر اولان حسار ، اکر فاعل ايسهك ، انشراح قلب
ياخود عذاب وجدانى ، اکر يالكز شاهد ايسهك تقدير ياخود تحقير ،
وجد ياخود رهبت حسلريد .

و همراه اضمربينك طبيعى ، هاء اضمربيه مذهبي . وجدان
اخلاقى حقهده كى ايضاحاتك كافهسى اوچه ارجاع ايديله بيلير : (۱)
و - دان اخلاقى برحاسه ياخود برغريزه در [*] . (۲) تجربه نتيجه سيدر .
(۳) عقلك بر صورتيدر .

برنجى مسلك ، وجدانه حاسه اخلاقيه نامنى و یرن اسقوجيا
مدرسه سيدر [**] ..

[*] غريزه : انسانلرله حيوانلرى ، غايه سنى مدرك اولمق سزین دائما عين وساطتلى
استعمال صورتيله بعض افعاله سوق ايدن ميلانددر . چونك دوغاردوغماز آناسك
مه سنى ائمه سى ؛ آرينك قواني ، قوندوزك معلوم اولان طرزده يوواسنى پائيسى بوميلانك
سوقيله در . غريزه «لدى» در . يعنى انسان و حيوان ايله برابر دوغار . تربيه دن
مقدم ، عميا ، مطرد ، وغير متبدلدر .

غريزه بو صورتيله ذكادن آريلير ، زيرا ذكانيجه سى اولان افعال ، تجربه
وملاحظه محصوليدر . مقدمما حيوانات يالكز غريزهك سوقيله تابع ، كايا ذكادن
محروم ظن ايديليردى . صوكزه لرى خلقه انسانه قريپ اولان حيوانانده ملاحظه لك
دوندنده بزشمه ذكا اولديني قبول ايدلميددر .

[**] «ئهدى بنوع» ، «علا سقو» ، «ئهدى ديس» ده ظهور ايدن مسلكدر .
بومدرسه لك باشليخه سئلرى ، «رهيد» «هاميلتون» كئي مشاهيردر . بومدرسه منتسبى
يئنى حاسه عامه ؛ وظيفه ینى حاسه اخلاقيه اوزرينه مبتى قيلددهدر .

بومدرسه دیپورکه : طبیعت بزه فصل مأ کولاتک طعمنی تقریق ایچون
برحاسه ویرمش ایسه، افعال حسنه و قبیحه یی تمیز ایچون ده برحاسه
ویرمشدر . حاسه ذوق فصل بزه ملایم کلنی قبول ، متأذی ایدنی
رد ایتدیرن برغریزه مقارن ایسه ، حاسه اخلاقیه ده افعال حسنه یی
تجرییه، افعال قبیحه دن توفیه سوق ایدن برغریزه مقارندر . بنابرین
انسان ، حسن کبی خیره ده عقل و تجربه ایله دکل ، خیر حقنده متحسس
اولدینی دفعی بر حسن ایله حکم ایدر . حاسه اخلاقیه یه ملایم کلن
خیر ، کله یین شر در . شو حاله نظراً بر فعلک حسن یا خود قبیح اولدینی
حقنده کی حکم مز حسن اخلاقی دن مؤخرو بو حسک آنحق اثری یا خود تفسیری
دیمکدر . « سپنسر » ، بو حاسه لرله حواس سائر نه ک کافه سنه « تبرع اثری »
نظریله باقمده ، تجربه ، نوع بشر ایچون مفید یا خود مضر
اولان افعالی اجداد مزه بیلدیرد کجه بو حاسه نک اوزلر طرفدن حاصل
ابدلیکنی قبول ایلکده در . انسانک بعض افعال حقنده بر نفرت ، حتی
بی وجه ، غریزی بر رهت حسن ایتمی ، بونک ده وجدان اخلاقینک عناصر
مشکله سندن بری اولسی ممکندر . فقط بو کیفیت وجدان اخلاقینک بر حاسه
یا خود غریزه خصوصیه ایله افاده ایدلسی ایچون بر سبب اوله ماز .
بویله بر فرضیه (لاینیچ) ک فلسفه عاطله (*) دیدیکی شیدر ، بو حسک کرک

[*] فلسفه عاطله : بر حادثه نک علت حقیقه سندن انماض عین
ایده رک بر خاصه خفیه یا خود کندیسنی حصوله کتیره بیله جک بر قوت ایله
ایضا حیدر . افیون ، خاصه منومه سی اولدینی ایچون او یودور ، قضیه سنده
اولدینی کبی . حال بوکه اصل ارانیلان شی او خاصه منومه نک کندیسیدر .
فلسفه عاطله ، دور و معادره علی المطلوب فصیله سندن بر سفسطه دیگر دیمک اوله جق .

تدریجاً بر طرفدن ادعا ایدلدیکی وجهله بر تجربه واعتیاد قبل الاواندن،
کرك عقليه منتسبلرینك ادعالری کبی حاصل بالذات و همان مشعوره
بر حکمدن منبعث اولمدیغنی هیچ برشی تأیید ایتمز. بوحس کافه وقایعده
تمامیله وجدان اخلاقی بی تأسیس ایچون کافی دکلدر. وقایعك قسم اعظمده
هیچ برهیچان اخلاقی حس ایتمکسزین بر فعلك حسن یا خود قبیح اولدیغنه
حکم ایترز. یا خود ایکی حادثه زماناً متحد کبی ایسه هیچانك علت
حکم دکل، اثر حکم اولدیغنی کورایلر. حتی علی الاکثر حساسیت اخلا-
قیه مزه اعتماد ایتمز و افعلك قیمت حقیقیه سنی دها دوغری اوله رق
تقدیر ایچون ساکن و غیر متأثر بولمغه چالیشیرز؛ بنابراین بزم ایچون
خیر و شر یالکزر حاسه اخلاقیه مزه ملایم کلن یا خود کلن یکن شئ دکلدر.
خیر و شر حکمنی ویرمك ایچون المزد آنجق تجربه متقدمه یا خود عقلدن
صادر اولان باشقه بره صدق [*] واردر .

«سپنسر» ك مذهبه کلنجه ، بومذهب وجدانی تمامیله تجربه دن
حقیقاً سار مقدمه و اجدادك بوکونکی انسانلره ارثاً انتقال ایدن
تجربه مشترک لرینه نه قدر حصه افراز ایدرسه ایتسون ، بالذات
بو آدم لرده کی تجربه فردیهك وجدان اخلاقی بی تکمیل یا خود تعدیل
قدرتی حائز اولدیغنی انکار ایدمه مکده در. شو حاله نظر آ نهایت تدریجی
فرضیه رجوع ایدیور دیمکدر .

دبرامه اضراقینك ایضاع نمریسی — مدرسه تدرییه، وجدان

[*] مصداق : بر خیشك دلیل صدق ؛ ذهنك صحیحی فاسد دن تفریق
ایله واصل یقین اولسنه مدار اولان و سنی . مصداق حقیقت ، حقیقك
معرفتی موجب اولان شئ دیمکدر .

اخلاقی « تداعی افکار [*] » و اعتیاد و ساطئیه تجربه دن استنباط
ایدیور . مولد وجدان اولان تجربه ، افعالمزك اوصاف میزه و آثار
اجتماعیه سنك ده مولدیر .

هر جمعیت حقیقه ده مفید یا خود مضر کوریلن بعض افعالی امر
یا خود منی ، مدح یا خود ذم ، فاعلارینه مکافات یا خود مجازات ایدن برسلطه
وارد . بوساطه كرك ابون كرك رؤسای روحانیه ، بالخاصه اکثرینك
رأی طرفندن اجرا ایدیلیر .

بنابرین بویه بر جمعیه منسوب انسانلرك كافه سنده امر و منی ،
وظیفه ، وجیه فکری بعض افعاله خاص فکرلره غیر قابل انحلال بر
صورته برله شیر . بالذات بو فکر (افعالك ممدوحیتندن دولایی
مکافاتی ، مذمومیتندن ناشی مجازاتی موجب اولسنه کورد) بر تضییق ،
برشوق و یا بر خوف حسنه ده مترافقدر . فکرلرك بوسورتله تشارکی ،
صباوت دوره سندن باشلادیغندن اعتیاد بونك منشأنی کیزلره ، بالاخره
هر درلو سلطانك فقدانی تقدیرنده بیه فعل ، مأمور بها یا خود منی
عنها ، یعنی ماهیتلرینه کوره حسن یا خود قبیح کبی کورونمکه باشلار .
بومسلکی الزام ایدیلر ، شرائط تحقیق موجود اولمایان یرده
وجدان اخلاقینك ده مفقود اولدیغنی ، شرائطی تبدل ایتدیکجه بوو جدا .
نك ده تبدل ایتدیکه نی ایلری عهوده زك مفصله مکلریتك صحتی اثبات ایلد .

[*] تداعی افکار : اتصال زمان و مکان ، مشابهت ، تضاد ، علیت ، معلولیت
کبی بر جوق نسبتلره فکرلرك یکدیگری خاطرجه کتیره مه سیدیمکدر . ذهنه لایع
اولان هر فکر ، بونستلره کوره دیگر برطاقم افکاری تذکیر ایدر . بو حادثه ذهنیته نك
حیات عتیه و اخلاقیه و زرنده قدر مهم بر تأثیری حائز اولدینی ایضا حدن مستغنیدر .

کترینه زاهد اولیورلر . بویکی قانون معاصر فیلسوفلردن «بولژانه» ایله برابر شو صورتله اجمال ایدیلور : اقوام وحشییهده اخلاقی صفر، اقوام متمدنیهده متناقصدر .

اول باول هیچ برسلطه طرفندن فردده اوامر ونواهی تبلیغ و بو اوامرونواهی بر مؤیده ایله تأیید ایدله یین بر محله وظیفه فکری بیه بالضروره مقفوددر . اقوام وحشیه نزدنده حال بو مرگزده اولدینی کبی، اقوام متمدنیه منسوب اولوب صباوتندن بری سلطه یوزی کورمه یین هر فردک و کونک برنده آرالرنده کی سلطه قالدیه جق اولورسه بالذات بواقوامکده اوله جنی بودر .

دیگر طرفندن بواوامر ونواهی مختلف جمعیتلرده الک مختلف افعاله راجع اولدیغندن مناط امر ونهیك تبدلندن دولایی وجدان اخلاقیده زمان ومکان ایله معاً تبدل ایلر . بعضیلری ایچون خیر اولان برشی بعضیلری ایچون شر ، بعضیلری ایچون شر اولان برشیده بعضیلری ایچون خیر اولور . ایشتیه وجدان اخلاقیده کوریلن و «پاسقال» طرفندن غایت بلیغانه تلخیص ایدیلن تناقضلرک منشأی بودر . پاسقال دییورکه : «حق و ناحقندن همان هیچ برشی یوقدرکه اقلیمنی تبدل ایندیکه وصفییه تبدل ایتسه یین ! قطبک ایکی درجه ترفعی علم حقوقی زیر وزیر ایدر . حقیقده ادواری واردر؛ وچلک اسد رحنه انتقالی بزه فلان جنایتلر منشائی کویستربزه . برایملاغک تحدید ایلدیکی عدالت نه . توحلف چیز عیالندره !»

بومذهبهده بویوک بر حصه حقیقت واردر . وجدان اخلاقی اوله برکل معضلدرکه اوکاتجارب و بی ثنی سبق ایدن تداعی افکار محقق صورتده

داخل اولور. حتی بو عنصر لر بعض نفوسده اودرجه حاکمدرکه بو کیفیت وجدان اخلاقیه نك تمامیه اولار طرفندن وجوده کتیرلدیکی ظنه محل ویره بیلیر. فقط اصل مسئله، بونفوسك اولدن هیچ باشقه برشیی احتوا و تضمین ایدوب ایتمدکلرینی بیلیمکدر .

انسانیه عائد مفهومات اخلاقیه ده صورت [*] ، اساس یاخود ماده دینیلن ایکی شی وارددر. صورت، بالذات خیر و شر، حق و وظیفه وسائر مفهوملریله بومفهوماته ترافق ایدن حسیات ؛ اساس یاخود ماده ده، بوضوورتك محل تطبیقی اولان افعال مختلفه مفهوماتیدر. شو حالده مفهومات اخلاقیه نك ماده سی افراد ، ممالك ، ازمان ایله صوك درجه تبدل ایتسه بیلر بومفهوملرک صورتی کلی ولایتغیردر . انسانلرک عین افعاله خیر و شر دیمهلری داها چوق زمانه محتاجدر ؛ فقط اولارک کافه سی (هیچ دکلسه صورتی انسان ، سیرتی حیوان اولمالرلی) بر خیرک ، برشرک وجودینی ، بولردن برینک ایشلنمسی دیکرینک ایشله نهمه سی لازم کلدبکنی بیلیرلر.

تدرییه، وظیفه نك بوضورتی ، امر ونهی ایدن برسلطه اجتماعیه نك وجودیله ایضاح ایدیورسده بو ایضاح سطحی ظن اولتور . زیرا

[*] صورت : بروجوده حائر اولدینی اوصافی ویرن، تعین نوعینی حصوله کترین مبدأ جوهریدر . مقابلی ماده درکه هنوز غیرمعین اولان موجود دیمکدر. ارسطویه کوره نفس، وجود ذی حیاتك صورتیدر. تعبیردیکرله صورت، بروجودی تشکیل ایدن عناصرك طرز ترکیب واجتماعیدر . قانت، فلسفه سنده موجودات مجردة نك متشکل اولدینی عناصر فکریه یی اشعار ایچون ماده تعبیری قوللانش، اخلاقیه صورت و ماده اعتباریله ایکی اساس قبول ایله، شددر .

بالذات بوسـلطهـنك موجودتی ، اونك طرفندن وجوده كـتیرلـدیكى
ادعا اولـدان مفهوماتی اولدن تضمن ایتمیزی ؟ دییه برسؤال وارد
اوله بیلیر . (یعنی اومفهومات سلطهـدن اول موجود اولسه ایدی سلطه
وجوده کـمزدی ، شو حالده بومفهومات وجوداً سلطهـدن مقدم دیمك اولور .)
اگر بوسلطه قوتدن باشقه برشی دكـسه ، اوکا یالـکـز دایاق قورقوسـیله
«طاعت ایدیلورسه» ، اونك بروجـدان اخلاقی طاسـلاغی بـیله وجوده
کـتیره بـیلمسی مشکوکـدر . اگر قوتدن باشقه برشی ایسه ، انسانلر اونده
لازم الاطـاعه برقوة مشروعه ومعقوله کورـیورلر دیمکـدر . آـزچوق
حلتبس اولان شو وظیفه فکری ایسه سلطهـنك اسـاسـیدر . بـنا برین
سلطهـنك اوامر ونواهیسی ، مؤیدـلر یله معاً وظیفهـمفهومنه دهـازـیاده
یروضوح وقوت ویره بیلیر وبلکه بعض نفوسده وظیفه مقامنه قائم
اوله بیلیر . لکن انسانیت هیئت مجموعـه سیله نظر ملاحظـه یه آلدینی
تقدیرده ، بالذات بو اوامر ونواهی ، وظیفه مفهومـنك نتـایـجـندن باشقه
برشی اولدیغندن وظیفه مفهومی وجوده کـتیره مز .

جمعیات بشریه ده فعلاً هیچ برسلطه یوقدر که قیمتی حق ووظیفهـدن
آماسون . بوسلطهـلرک کافه سی کندیلرینك مشروع ، حتی برطاقـلری
مقدس اولدقلرینی ادعا ایدرلر . شبهـسـز اوامر سلطهـنك قسم اعظمی
یا اجرای سلطه ایدلره عائد منفعتک یاخود منفعت عمومیه جمعیتک
لتر تلقینیدر .

لکن بوسلطه لرچوق دفعه ده ، وجدان بشرده ذاتاً موجود
وعامل اولدقلرینی فرض ایلهـمـک صورتیله عدالت ، حیثیت و مرحمت
عبادیسنه استناد ایدرلر .

بالذات مؤسسات وقوانينك استخلاصك آكلادان شي ، اخلاقيتك .
هرسلطه دن مقدم اولان بو اساسيدر . اكر فردك وجداني بوساطه نك .
اثر انعكاسي ، بواصر لرك صداسي اولايدى ، اوفرد بوساطه نك اوامريني .
ناصل مجاكمه ، نصل تقدير وتقييح ايديه بيليردى ؟ بنا برين مؤسسات .
وقوانيني تدرى بجا مفكوره عدالته ، اخلاق مكمله به تقرى به خادم ارلانده
شي ، افرادك بوقوانين ومؤسسات حقنده كي انتقاد دائيسيدر . شو حالده
وجدان اخلاقيتك ذاتنده كافه تجار يبدن مستقل اولمق اوزره وظيفه
حسي ، وظيفه مفهومي موجود اولديني ظن ايديلير . انسانك مفكوره
اخلاقيه احتياجي ، وينه بومفكوره به عائد غريزي برحس قبل الوقوعي واردر .
شيمدى مفهومات اخلاقيه صورتك نه وجهله بوقدر متخالف .
متناقض تطبيقاتي قبوله مستعد اولديني مسائلنك ايضا حى قاليور .
انسانك ، خصوصيات سائر حقنده كي تناقض وجهل ص كبريني ايضا حى
ايدن اسباب ، وجدان اخلاقيه عائد تناقض وجهل . مركبرك ايضا حى
ايچون ده كافيدر . معلومدر كه بوعلترك اك مؤثرى منفعت واحتراصدر .
بوتر حيطه اخلاقيه دن باشقه بر يرده بوقدر قوتلى برصورتده اجزاي .
تأثير ايتمز . « لابينيج » [*] . ديوركه : « اكر هندسه ده اخلاق قور
[*] لابينيج « مونا دولوژي » نظريه سنى وضع ايدن المان فيلسوفيدر .
اعتقادينه كوره كائنات ، روحى وحديات حكمنده اولان مونا دلرورن عا رتدر .
مونا دلرك مبداء حركتى ادراك وتشمي بنيلن ايكى كيفيتدر . هيچ برموند
ديكرندن خبردار وديكرنك اوزرنده جائز تأثير دكادر . نادلرك سركافه
آهنك ازلى ايله تعيين ايدلشدر ؛ اشباهه كوريلن انتظام وانسجام خاب حيه
طرفندن وضع ايدلش اولان بو آهنك نتيجه سيدر . عالم نامتناهى وابدي ممكنات ريه
عالمده هيچ برشى ميت ، عاطل دكادر ؛ هرشى حى ، هرشى فعالدر .

یتم منافع و احتراصات حاضره مزله تعارض ایتش اولسهیدی، «اوقلیدیس» ایله «آرشید» طرفندن اقامه ایدیلن براهینه رغماً هندسه یه ده همان خلاق درجه سنده تجاوز و اعتراض ایدر ایدک؛ بو برهانلره اوهام و خیالات نظریله باقیلیر و اولرک برطقم قیاسات فاسده و تناقضات ایله مالی اولدینی ظن ایدیلیر ایدی. «دیگر طرفدن امثالک، عنعنه ک، عرقک تأثیری، بوساحده هریردن زیاده در. بونأثیر، معاصرین یاخود اسلاف آراسنده کی اعتقادات باطله ک، فردک وجدان اخلاقیسنه نه وجهله نفوذ ایتدیکنی ایضاح ایلر.

بو جهل مرکب و تناقضلر یقیندن تدقیق ایدیله جک اولورسه بونلرک همان هر زمان مبادی اساسیه اخلاقیه ده دکل، بو مبادیدن حیثان آز چوق بعید نتایج عائد و غیر کافی بر تجربه و برتحلیلدن منبع اولدینی کوریلیر. انسانلر چوق دفعه بیلیمه رک عین مبادیده معتقددرلر. فقط بو مبادی بی تطبیق ایلدک لری واقعه معطیاتنی عین صورتله نظر تأمله آلدولرندن بومبادیدن مختلف، متباین نتایج استنباط ایدرلر وینه چوق دفعه برمبدأ اخلاقیدن، اونی تحدید ایدن دیگر برمبدأ معرفتیه، مناقض اولدولرینک فرقنه وارمقسزین و بومبدألری تألیفه چالیشمقسزین یاخود بوکا موفق اوله مقسزین الک مفرط نتایجی استنباط ایلرلر.

لکن بالذات مبادی اخلاقیه تجربه و تأملک یاردیمی اولمقسزین تعیین ایدیله مز. بنابرین بوراده ده هنوز تناقض و جهل مرکب ایچون یروار دیمکدر. کافه وظائفک مبنی علیهی اولان «خیر» هم قردده، هم ده جمعینده طبیعت انسانک مفکوره سی، (غایه الکمالی) دره.

بوطیعت بدياً انسانده تامیله ظهور ایتیوب اونده کی طبیعت حیوانیه نیه نك آلتیه کومولش واوراده بوغولش کیدر . طبیعت انسانیه حیوانیتدن تجرد ایتدجه انسان نفسنه فارشی اولان وظائف حقنده ها عالی بر فکر حاصل ایدر . فی الاصل جمعیتله یاش-امق ایچون یار ادمش اولدیغنی آکلار . انسانک مفکوره اخلاقیه سی اجتماعی بر منکوره در، فقط اونک ایچون جمعیت هنوز عائله و قبیله دن عبارتدر ؛ بونلرک خارجده اولانلره قارشی برطاقم وظائفه مکلف اولدیغنی بیلیمزه جمعیت توسع ایتدجه وظائف اجتماعیده توسع ایدر .

انسانلر آراسنده حقایق معظمه اخلاقیه جه اتفق حصولنی کورمک ایچون بوتون بواسباب اختلافاتک رفی کفیدر . بن برین ، اول باول فیلسوفلر ممکن اولدینی قدر عادات و عنعناتی ، منافع و احتیاجات بئریه نی نظر اعتبارده آلمق سزین علمه مستند برمنهچ معرفتیه تأسیس اخلاق ایتمهک چالیشسونلر، موافق نتایجیه واصل اولدقلری کوریلر جکدر .

مانو [*]، قونفوجیوس [**]، سقراط، قانت، کبی فیلسوفلر، زمان و مکانه عائد اختلافاته رغماً عین لسانی قولالانمقده درلر . بوندن ماعدا ، کویا زمان، کیندجه اسباب اختلافاتک کافه سی اورتهدن قالدیریورمش

[*] مانو : براهما مذهبنک اصول وارکنندن باحث برکناب مقدسدر . هندولرک معبود یاخود نیم معبود نظریله باقدقلری اون درت کشیده بواسیم ایله یاد اولور . شیمدییه قدر کویا بونلردن یدییسی ظهور ایتمشدر .

[**] قونفوجیوس : چینک الک بویوک فیاسوفی، مؤرخی، رنجل حکومتیدر . چین مدنی بوآدمک وضع ابتدییکی اساسلر اوزرینه بیتیدر .

کجی بالذات انسانیت ده علی التدریج و وحدت اخلاقیه به تقرب ایلمکده در. وجدان اخلاقینک ، بوکونکی انسانلر اوزرنده اسکی زمان آدم لرندن دها زیاده برسلطه سی اولوب اولمادینی ، اولرک سیرت و سجا یاسی اوزرنده دها قوتلی برتأثیر اجرالیدوب ایتمدیکی حقنده بوسؤال وارد اوله بیلیر. وجدان اخلاقینک اولرده دها واسع برصلاحیتی حائز اولدیغنده ، اولرده وظیفه لرینی داها قطعی و مکمل برصورتده ارائه ایله دیکنده شبهه ایدیه مز .

بونندن ده وجدان اخلاقینک ، حیات افراد و امه عائد عوارضله غیر محدود برصورتده تبدل ایدن کلشی کوزل برطاقم افکار بیغینندن عبارت اولمادینی یعنی ثابت ، کلی (وظیفه مفهومی کجی) برعنصری احتوا و تأثیرات خارجیه دن منبعث تشوشاته رغماً مستمر و عمومی برقانون موجبنه ترقی ایلمکده اولدینی استنباط ایدیه بیلیر.

دجمله اولموقی و عقل — اکر وجدان اخلاقی تمامیه تجربه دن استنباط ایدیه یورسه بو وجدان شو حیثیتله عقلی متضمن ، تنظیم حیاته مخصص عقل ، یاخود « قانت » ک تسمیه سی وجهله عقل دیمکدر . عقل ایله وجدان اخلاقی آرد سنده کی نسبتلر ایکی مختلف صورتده آکلاشیله بیلیر . اولاً ، وجدان اخلاقی برنوع عقلدر که بو عقل ایله عقل عادی یاخود عقل نظری آراسنده وصف اولیدن باشقه برنسبت یوقدر . ثانیاً ، بو وجدان ، عقلک برصورتی اولدیغندن عقل نظری ایله عقل عملی اساساً وحدته قابل ارجاعدر . عقل نظری ایله عقل عملی آراسنده کی فرق بر وعین قوتک ایکی صورتله استعمالیدر .

برنجی فرضیه به کورد (که طرفدارلرینه کورد « قانت » ک فرضیه

سیدر) مفهومات عقلیه (جوهر، علت، غایه مفهوم‌لری کبی) تجربه و ذهن مقولاتندن[*] اولدینی کبی، وجدان اخلاقی مفهوماتی ده(خیر، وظیفه و سائره) مقولات فعلاندز. بونلر ده دیکر لری کبی، اولی، کلی و ضرور- ریدر؛ فقط عقلده کی منشأ لری باشقه اولدینی جهته قیمت لری ده باشقه در.

ایکنجی فرضیه به کوره، عقل حقیقته بر اولدیغدن عقل نظری ایله عقلی عملی تطبیق لری اعتباریله یکندی کیرندن آریلیر. لکن بوا یکی عقلی تأسیس ایدن مفهوم لری منشأ ی، قیعتی بالضروره بر در.

بنابریث فعلاً، وجدان اخلاقی مفهوماتی اساس اعتباریله مفهومات عقلیه نك عینیدر. «بذاته خیر» یا خود مفکوره اخلاقیه مفهومی بر غایه مطلقه، وظیفه مفهومی ده بر قانون یا خود ضرورت کلیه مفهومیدر. غایه، قانون، کلی و مطلق مفهوم لری ایسه عقل نظری مفهوماتیدر.

وجدان اخلاقی حد ذاتنده حیات انسانی به انتظام ادخاله جهد ایدن عقلدن باشقه برشی اولدینی کبی، عقل نظری یا خود علمی ده تجربه به، فکره انتظام ادخاله جهد ایدن عقلدن باشقه برشی دکلدر.

عقل، یالکز اشیانک متعقینی ایله مشغول اولمیوب حیات

[*] مقولات: تصورات ذهنیه نك داخل اولدینی اشکعالی صنفلردیمکدر. ارسطونک مقولات عشره سی شونلردر: جوهر، کیف، کم، وضع، اضافت، متی، این، ملک، فعل، انفعال. «قانت»، کندی تعبیری وجهله عاقله نك قوانین ضروریه سی، حکم لری مزه داخل اولان کافه مفهوماتک صور خصوصیه سی اولان مقولاتی یکی برشکله فراغ ایلیه رک درت مقوله وهر مقوله ایچون ده اوچر عرض قبول ایشدر.

مقولات هذایلرک «نیا یا» فلسفه سنده ده واردر. بونلر ده مقولاته «تعبیرات مقدسه» تسمیه ایدیلیر. احتمال که ارسطو مقولات عشره سی «نیا یا» فلسفه سندن آلمشدر.

انسانیهك متعقلیتله ده مشغول اولور . شوقاذا كه متعقلیت اشیا بذتها متحقق اولدیغندن عقل آنجق اونى كشف ایده بیلیر . حیات انسانیهك متعقلیتی ایسه همه حال بزم جهد عقلايمزله تحقق ایدر . ایشته مفهومات و حقایق اخلاقیهك بحسب الذات عملی اولان وصف میزی بوندن دولاییدر .
 و مراره انهم قینك قیمتی — وجدان اخلاقیه عطف ایدیلن قیمتك بو وجدان ایچون مفروض اولان منشأه ، ماهیته کوره تبدلی بدیهیدر . بومبجده باشلیجه اوج مذهب واردر : اولاً ، اسقوجی ! مدرسی فیاسوفار ینك اکثریتنه کوره وجدان ، لایخطی در . هر کسك وظیفه سنی كشف و تعیین ایدن برصدای داخلی ، کندیسندن برنی سؤال ایله ین هر کسه جواب ویرن ، جوابنده حقیقتدن باشقه برشی سوبله مه ین برهاتفدر .

لیکن بومذهب واقعاته صراحة مغایردر . تداعیه (*) و تحاولیه مسلكلری طرفندن ارأه ایدلیکی وجهله وجدان اخلاقی علی الاکثر مغفل و محکوم تناقضدر . بو وجدانك بعض کره جاعل و ابکم ، بعض کرده متلون و متردد اولدیغنی هر کس نفسنده تجربه ایتشددر . اگر وجدان اخلاقی دائماً وبالضروره لایخطی اولایدی ، علم اخلاقه لزوم قالمازدی .

ثانیاً ، دیگر طرفدن اگر وجدانك تمامیه عرف ، تربیه و وراثته ایضاحی قبول ایدله جك اولورسه اوزمان هیچ بریمتی یوق کبی در . فی الحقیقه « سوفسطائی » لرله « حسبانی » لرك مذهبلی ده

[*] بومذهب کوره کافه ادراکات مزیداعی افکاردن عبارت اولوب ضروری و کلی حکملرده یکدیگرندن غیر قابل انفکاک تداعیات جمله سندن در .

بایدی . مع ذلك عصر حاضرده کی تجاذبیه و تحاولیه طرفدارلری
(ستووارت میل ، پسنسر) سلطه وجدانیه یی محافظه ایلدکلرینی ادعا
ایدیورلر . بوادعانک مسلککیرینه ، غیر اولوب اولمدینی جای سؤالدر .
بونلرک مذهبیه کوره وجدان اخلاقی برعادت ، یا خودعادت نتیجه سی
اولان : غریزه در . بو وجدان علی الا کثر فرد ایچون مضر ، نوع
ایچون مفید اوله بیلیر . مثلاً ، فردی باشقلرینک منفعتی ایچون گندی
منفعتی فدایه سوق ایدر . بنا برین ذهن بو وجدانک عارضی تداعیات
محصولی اولدیفنی بیلدیکندن اونک وجیه الزام ایتمسندن و همدن باشقله برشی
کوره مدیکه کبی ، عقل ده بو وجدانده عقلی برشی بوله مدیفندن آرتق اوکا
اطاعت ایتمز . زیرا عقل ایله مقنن اولمایان کافه عادات و غریزاتی ابطال
تأمک ایلک خاصه سیدر . وجدان اخلاقی عقله ارجاع ایدیلیرسه آنجق
اوزمان برقیمتی ، برسلطه یی حائزدر .

معلوممزددر که بو وجدان تمامیه عقله ارجاع ایدیله من . برده
عقل ، انسانده تبحر به دن ، حساسیتدن وانسانک بتون طبعیتندن
غیر قابل انفکاکدر . بوندن دولایی عقلک کندیسنه خاص تاریخی ،
تکاملی واردر

ینه بوندن دولایی حد ذاتنده مطابق اولان عقل ، تظاهرات
واقعه سنده آز چوق نسبی اولور . وجدان اخلاقی بزه بعض وظائف
امر ایتدکجه آنجق نسبی برقیمتی حائزدر . زیرا بو وجدانک اغفال
ایدیلوب ایدلمدیکه و بو طائفک عقلده ممکن اولوب اولمدینی معلوم
دکادر . فقط وجدان بزه علی العموم (یعنی مطلق اوله رق) وظیفه
ایله امر اولدقجه برقیمت مطلقه یی حائزدر .

بوقیلدن اوله رق عقل نظری هر واقعه نك برعاقی اولدینی حقه ده کی
ادعا سنده لایخطیر؛ فقط بر حادته نك شو و یا بو علتدن ظهورینی
ادعا ایدر سه آلا تمق احتمالی واردر.

فی الحقیقه «قانت» عقل عملی به عقل نظری نك فوقده بر قیمت عطف
ایدیور سه ده بزجه بو ادعا نك صحتی مشکو کدر. عقل نظری نك (هیچ د کسه
مثلا مبدأ علیت کبی تصدیقه تنده) تجربه جه صورت غیر معینه ده
مصدق اولمق کبی بر تقدیمی واردر. عقل عملیده تحقیق تجربی یوقدر.
«قانت» ک کندیی، عجباً عالم انسانیتده حقیقه اخلاقی بر فعل
ایشله نمشیدر؟ دییه سؤال ایدیور. مابعد الطبیعه ده کور یله جکی وجهله
عقل نظری اولسون، عقل عملی اولسون، هر ایکسی ده عین موضوعه
اساسیه یی [*] یعنی بالذات عقل انسان یله طبیعت اشیا آره سنده

[*] موضوعه، بذاتها بین و اثباتی ممکن اولما قله برابر عدم امکانه
مصادف اولمق سزین کند یسندن بر طاقم نتایج استنباط ایدیلن، بوجیتینه
کندیسه مثبت نظریله باقیله ییلن قضیه در. بنابرین موضوعه، نتایجی اعتبار یله
تحقق ایتدیر لمش بر نوع فرضیه دیک اولور. مثلاً قانت، انتقاد عقل نظریده،
عقل عالم جادئانیدن ایلری کیده من، شوالده وجود باری ایلله بقای روح،
اراده نك فنا اثباتی ممکن دکلدر، دید کدن صو کره انتقاد عقل عملیده،
بونلر ک مبدأ اخلاقی موضوعه لر ی صورتنده قبولی ضروری اولد یغنی سولیور.
زیرا عکس تقدیر ده اخلاقی غیر ممکندر. قضایای پنهان اولمایان
موضوعه یه فرضیه دیغسی صورته عائد بر تعبیر در. یعنی، دو غریدن دو غری به
حقایق موجوده یه تعلق ایلکده اولان موضوعه صورت اعتبار یله بر وصف
فرضی یی احتوا ایلر. فرضیه کلنجه: مثلاً «نیوتون»، بر المانک سقوط یله اجرام
سماویه ده کی حرکاتک عین قانون نتیجه سی اولد یغنی فرض ایتش، یعنی ظواهر
مختلفه تحتنده عظیم بر مانلر ک وجودینی ادراک ایله مشدر. نیوتونک محموله

بر آهنگ ازلینک موجودیتی موضوعه سنی تضمین ایلمکده در . بو
موضوعه کیتدجه عقل نظری ایچون بر موضوع علم (فقط تمامیه دکل)،
عقل تری ایچونده بر موضوع اعتقاد اولمقده در .

وظایفه

«وظیفه و قانونیه امریه» -- وجدان اخلاقی حقده کی تدقیق ک
نتیجه مجمله سی وظیفه مفهومک، اخلاقیته انسانیته ک، ذاتی، کلی، م --
بر عنصری اولدیغیدر. شو حالده وظیفه یی تأسیس و ثبات ایدن مباد
تحریدن اول، وظیفه یی من حیث هی تدقیق ایله ماهیتک، اوصاف
سمیه اساسیه سنک تعینی لابدر .

«قانت» وظیفه یی، (برفعالی قانون اخلاقه حرمة ایشله مک
ضرورتیدر، دیه تعریف ایتش ایدی . مع ذلك وظیفه ایله قانون اخلاقه
بر مفهومک ایکی مختلف صفحه سی نظریله باقیله بیلیر . قانون اخلاق
ذات وظیفه، عمومیتی اعتباریله نظر ملاحظه یه آلمش اولان واقعه
وظیفه در . وظیفه، خصوصی برفعله تطبیق ایدیلن قانون اخلاقدر .
بنابرین وظیفه مفهومی بر حکومت منسوب افراد قارشی بعض
افعالی امرونه یی ایدن قوانین مندیله ایله، خاکم اولدوقلری حادثاتک

حدهاسی اولان بویکیتم بر موضوعه دکل، بر فرضیه در - فرضیه لر اسرار
حدهاسی در . هر دایمک، هر دایمک کندیسته مخصوص فرضیه لر و اردر - متلافیرینده
بر حادثه ک سینی بیان ایچون محقق اولمایان بر علت و یا بر قانون موقه قبول
ایدیلیر . ضلالتک عوالمات اثیریله دن متحصل اولدیغنی قبول ایتک جوقیلددر -
احتمالین ایلری کیده یین هر تئذیل، هر تئذیل بر فرضیه در -

جبرآسیرینی تعیین ایلدین قوانین طبیعیه ده کی مفہوم ضرورته مشابہ بر مفہوم مدر . هرلسانده وظیفه بی قانونه تشبیه ایدن اوقات مجازیہ ایلہ قانون اخلاق تعبیری بوندن دولای در . اسکی یونان هئله نویسارندن « سوفوکل » بر اثرنده ، معبودلر طرفندن موضوع بر طاقم قوانین غیر مکتوبه موجود اولدیغندن ، بوقانونلرہ موضوعات بشریہ دن اولان قوانین مکتوبه تر جیحاً رعایت لازم کلدیکندن بحث ایدیور .

قوانین طبیعیه — موتاسکیو، قوانینی ، طبیعت اشیدن استنباط ایدیلر نسب ضروریہ در ، دیه تعریف ایدیور . بوتعریف انحق قوانین طبیعیه ایچون تمامیلہ مناسب در . بوقانونلر وقوعی لازم کلنی دکل ، بالضروره وقوع بولانی افاده ایدر . امری دکل ، اخباری ؛ اوامر دکل ، دساتیر در .

بوقانونلر ، قوانین منطقیه و ریاضیه و بالنفس قوانین طبیعیه (حکمت ، کیمیم ، علم الحیات = بیولوژی) نوعلرینه ایرلہ بیایر . قوانین ریاضیه ده هم مفکوری و حقیقی ، همده عقلی و تدبیری بر ضرورت وارد در . اوچنچی برکیمته مساوی اولان ایکی کیمیش یکدیگرینه ده مساوی اولمی لازم کلیر . بوحقاً صحیح و ضروری اولدینی کی فعلانده صحیح و ضروریدر . اوچنچی برکیمته مساوی اولان ایکی کیمیت هر زمان و بلا تخلف یکدیگرینه مساویدر ؛ بنابرین بوقانونلرده کی ضرورت تام و مطلقدر .

ایکینچی قانونلرده برواقعه ضرورتی وارد در : علی حاله بر اقیلان بر جسم بالضروره اشاغییه دوشر ؛ صیق صیق چالیشان عضوک قوتی ، حجمی آرتار . فقط حقاً بونلر ضروری دکل ، نمکندر .

بوزلرده کی ضرورت ، حقیقی وتدریجی در ، مفکوری وعقلی دکادر .
بوزلر یالکز بزم عالمز وتجربه مز ایچون حائر قیمتدر، اوندن اوتوسی
ایچون هیچ بر قیمتی حائر دکادر.

قالدی که، ریاضی اولسون ، فیزیقی اولسون ، قوانین طبیعه
هیچ براستندایه تابع دکادر. اداره ایتدکاری موجودات وواقعه
ادراک واختیاری تضمن ایتدکارندن کند بلرینه مطاوعت ایدیله بیلیمک
ایچون نه معلوم اولملری لازم کلیر ، نه ده مرضی. اوزار هر زمان وهر
برده مرعیدر.

دوغروسی سوبله مک لازم کلیر سه ، بونستلره قانون دینسی
مجازی وفرضیدر. هرشی، عالمده کی حادثاتک ظروف احوال ممکنه نک
کافه سنده فصل. وقوعه کلمسی لازم کلیر سه اوله جه واقع اولسی
براراده قادره ومطلعه طرفندن بدایه قانونلره تعیین ایدلش کی جریان
ایلکده در. مجازلر ، فرضیه لر بر طرف ایدلدیکی تقدیرده ، تجربه
بزه ، یالکز حادثاتک هر زمان بونستلره توافقی کوسترر ؛ عقلده ،
هیچ دکلسه بونستلردن بعضارینی کندی مبادی مخصوصه سندن
استنباطایله بزه اولرده کی ضرورتی بیلدیرر.

قوانین منیه — بروضع قانونک اراده سندن صادر اولان قوانین
مدنیه یاخود مثبته ، بر حکومت منسوب افرادک سیرتی تنظیم ایدر.
بوقانونلر ایکی وصف ممیزله قوانین طبیعه دن آیریلیر :

اولا : بوزلر نظری دکل ، عملی در ؛ بالضروره اولانی دکل ،
یالکز اولسی لازم کلنی بیلدیرر. بوقانونلر یالکز اخباری دکل ، امریدر.
بیرا اداره ایتدکاری موجودک اراده وادراکنی تضمن ایلر؛ اولره ، آنجق

بیانمش و قبول ایدلش اولملری شمرطله اطاعت ایديله بیلیر . بنابرین بوقانو-
نلرک اخلاالی ممکن اولدینی کی ، واقعاتک بونلره توافقی ده ضروری دکلدرد .
ثانیاً : بوقانونلر اراده بشریه ایله مؤسس اولدقاری ایچون دائماً
آزچوق کیفی و صنی اولورلر . نه قوانین ریاضیه کی « حقاً » ، نه ده
فیزیک قانونلری کی « فعلاً » طبیعت اشیادن استنباط ایدله مشاردرد .
عقل نظرنده بو قانونلر ممکندر ؛ تجربه اولرک عمومی ولایتغیر اولمه
قورینی ، ازمنه وامکنیه کوره تبدل ایلدکارینی کوستر مکدهدر .

قانونه اهنهوه — اخلاق قانونی هم قوانین مدنیه نك همده قوانین
طبیعیه نك اوصافنه اشتراك ایلر . بر طرفدن قانون اخلاق ، قوانین
مدنیه کی بر قانون عملی و بر امردر ؛ بسیط بردستوردکلدرد . بو حیثیته
انجق اداره ایلدیکی صاحب ادراك واراده موجود طرنندن بیلنمش
و قبول ایدلش اولق شرطله مطاعدرد . فقط هر زمان بویله دکلدرد .
قانون اخلاق : « یالان سویله مه ملی » دیمکده ، تجربه ایسه یالان
سویله ندیکنی کوستر مکدهدر .

دیگر طرفدن ، قانون طبیعی کی قانون اخلاق ده طبیعت اشیادن
استنباط ایدلمکدهدر . بوقانون نه کیفیدر ، نه ده صنی . بوندن دولایی
کلی ولایتیردرد . حتی بو قانونلر من وجه حقایق ریاضیه ده کی فکری
وعقلی ضرورته تقرب ایلر . مثلاً ودیعه نك ماهیتی معلوم اولدیغندن
اونك مستودعه دکل ، مردعه عائدتی عقلاً ضروریدرد . بو حقیقت
ذهنمزه ، کندیسینی بر ... دعواسی کی غیر قابل مقاومت بر
صورته قبول ایتدیرد .

فقط حقاً ضروری اولان حقایق ریاضیه فعلاً ده ضروریدرد .

بر مثلث ، آنجق مالک اوله بيله جکی خواصه مالکدر . حقایق اخلاقیه بویه دکلدرد . حقاً صاحبه عائد اولان برودیمه فعلاً مستودعک النده قاله بیلیر .

قانونه امریک اوصاف ممیزه سی — قانون اخلاقک باشلیجه اوچ وصف ممیزی واردرد: بوقانونلر مجبوری، مطلق وکلیدر .

تکلیف ، ضرورتک تمامیه خصوصی بر نوعی دیمک اولان ضرورت عملیه و اخلاقیه در . بر شیشی یا بمقله مکلف اولمق ، اونی یا بمق ایچون اجبار ایدیلش اولمق معناسنی تضمن ایتمز . مکلفیت ، اراده فی سلب ایدن بر تضییق دیمک دکلدرد . باله مکس مکلفیت ، انسان اوکا تابع اولوب اولما مقده مختار اولدقجه موجوددر . بنابرین بز وظیفه منری ایفا ایله مکلفز ، هیچ بر قوت بزى اوندن فراغت استیره منز . حال بویه اولمقله برابر ، وظیفه فی ایفا ایدوب ایتمه مک اقتدار منز داخلنده در . هیچ بر شی ، هیچ بر شخص طرفندن اجبار وقوع بولمادیقی تقدیرده نیچون ایفای وظیفه ایله مکلف اولهیم ، دییه سؤال ایدن کیسه ، بوسؤالیه وظیفه حقنده بر فکر تام حاصل ایتمدیکنی اثبات ایلش اولور .

قانون اخلاقک الزام ایلدیکی مکلفیت ، قوانین مدنیته ده کی مکلفیت کی اضافی دکل ، مطلقدر . «قانت» بومب حشده ایکی درلو امرک وجودینه قائل اولیور . بونلرک بری امر شرطی ، دیکری امر قطعی در .

امر شرطی ، صریح ، یا خود ضمنی بر شرطه تابع اولان امردر . بوشرطک کندیمی مجبوری دکلدرد . حزم و احتیاط یا خود منافع شخصی ضوابطی بوقیلد . ندر . مثلاً بر تاجرده : (مشتیریلریکی غائب ایتمک ایسته میورسه ک اونلری آلداتمه)

دینه بیایر . امر شرطی ، بر ضرورت نسبیہ فی ، غایت مراد ایدلدیکی تقدیرده وسائطك ده مراد ایدلمسی ضرورتی افاده ایدن امر در . بوا مراد امثال ایتمه مك ایچون غایتدن فراغت کافیدر . بنابرین تاجر شو یولده بر جواب ویرد بیایر :
(مشتریلمی قاجیر مامق نیتند ، دکل ؛ الویرر که بری کلوب دیکری کیتسون ؛ هر کس بنم حیلہ مدن خبردار اولمه دن اول بن ده زدن کین اوله ایم . ایسته دیکم بوندن عبارتدر .)

فقط عین امر ، (کیمسه یی آلتاماملیسك) کبی قطعی بر صورت تحتند . و ریله جك اولورسه اوزمان وظیفه اولور . زیرا وظیفه قطعیدر ؛ بلا قید و شرط امر ایدر ؛ فی الحقیقه وظیفه دستورنده بر شرط صریح درمین ایدرهك : (اگر دوغری اولق ایسترسك کیمسه یی آلتاماملیسك) دینه بیایر ؛ فقط بوشروط برنجی وظیفه ده مندمیچ وداها عام بروظیفه در . بالنهایه تدر یجاً شودستوره واصل اولنور : اگر خیر ایشله مك ایسترسك شونی یایمه لیسك (یاخود یایماملیسك) . بودستورده وظیفه ایله شرط وظیفه آراسنده عینیت واردر . زیرا وظیفه ، خیر ایشله مك وظیفه سی دکلسه هیچ برشی دکل دیمکدر . بنابرین خیر وظیفه نك شرطی اولمقدن زیاده علتیدر . یوقاریکی دستورلرک معنای حقیقیسی ده شودر : کیمسه یی آلتامامغه ، مجبورسك ، چونکه دوغری اولمغه مجبورسك ؛ شونی ایشله مک مجبورسك ، زیرا خیر ایشله مک مجبورسك .

قانون اخلاق ، مطابق اولان بووصف ممیزیه یالکز هر کسجه خط حرکت اتخاذ ایدیله بیلن وجائز افعالدن دکل ، بوتون سلطه سی (اگر دوغری اولق ایسترسك مملکتك قانونار یینه اطاعت

ايت كېي (قانون اخلاقدن ، ياخود) اكر مملكتك قانونلر يله معين اولان جزادن قور تولوق ايسترسهك اولره اطاعت ايت كېي (كنديلر يله مترافق مؤيدلردن آلان قوانين مدنیه دن آيريلير .
قانون اخلاق ، كلیدر ؛ امرلری هر کس ایچون هر یرده ، هر زمان عین امرلردر .

« قانت » . کوره کلیت ، قانون اخلاق و صف مقومی ، خیر و شرک مصداقیدر : « دائما فعلکی متضمن اولان وجیزه نك قانون کلی اولمنی ایسته یه بیله جك صورتده حرکت ایت » . امر قطعینک دستوری بودر . زیرا نه زمان برشر ایشله نه جك اولورسه نفسه قارشى کوستریلن برمساعده و بر معامله استثنایه نتیجه سنده ایشله نمشدر . لکن بوفعلک بوتون انسلر ایچون قاعده و نمونه امثال اولمنه طبیعی رضا کوستریله مز . مثلا انسان باشقه لرینی آلداتمی ایستر ؛ فقط کندیسنک آلدادلدیغنی ایسته مز . اراده شر ، بلاتناقض کلیت صورتی اکتساب ایده مز . خیر ایسه بالعکس هر زمان ، هر یرده کرک انسانک کندیمی ، کرک باشقه لری ایچون بلاتناقض اراده ایدیله بیلیر . ناموسلی بر آدم ایشله دیکی بر فعلی هم تکرار ایشله مکه ، همده اوفعلک کندیمی کبی دیگر لری طرفندن ایشله نمشی اراده یه حاضر در . غایت مشهور و خلق آراسنده شایع اولان شو : (کندى حقكزده یاپیلمه سنی آرزو ایتدیككزشیی باشقه لری حقنده ده یاپمه یكز .) ، (کندى حقكزده یاپیلمه سنی آرزو ایتدیككزشیی باشقه لری حقنده ده یاپیکز) وجیزه لری اساساً « قانت » طرفندن وضع ایدلش اولان دستورک نتایجندندر .

۱. بېنې باب

سیرت انسانیہ نك سوانقی

و

حیات انسانیہ نك غایاتی

۲. افعال انسانیہ نك باشلیق بواعثی — افعال انسانیہ نك بواعثی
قه قدر چوق اولورسه اولسون جمله سنك میلان ، منفعت ،
وظیفه ناميله اوچه ارجاعی ممکندر . انسان ، طبیعتك تمايلنی تطمین
ایچون اولامیلانه اتباعاً حرکت ایدر . کافه تأملاتدن مقدم و سائق
تسمیه سی دها موافقی اولان بواعث ، بواعث سائر نك اك قدیمیدر .
چو چوق همان بوندن باشقه برشی طائمازه . اخلاقیون بونی لذت یاخود
احتراض دییه تعریف ایتمشلردر . بواعث بزده حصول بالذاتك ،
یاخود غریزه نك تأثیر مبرمنی تمثیل ایدر . طبیعت افراده کوره اك
متخالف یعنی اك نجیب صورتلر کی اك خسیس صورتلرده اقتران
ایده بیایر . بواعث ، انسانك نفسنی اداره ده کی عجزی نسبتنده قوی اولدیغندن
منشئنی اولان حساسیت کی شعوره غیر مستند و متحولدر .

منفعت یعنی سعادت شخصیه تحریمی ایسه ، بالعکس تأمله مقرون
یر باعث اولوب هم انا و آتی مفهوم لرینی ، همده فعلك آزچوق بعید
اولان نتایجی و فائدئنه ایسه سی ایله دائمی بر تقیدی تضمن ایلر . تمايلدن دها
بیعی اولان منفعت دها متجانس ، دها مطرددر . زیرا کافه تمايلاتك

بر تامل اساسی ديمك اولان تامل شخصی به اتباعندن منبعثدر. بالذات .
بواتباعده اثر ادراك وارادهدر.

بعض احوالده انسانك ، حتى كندی تامل ومنفعتی خلافه
حرکت ايتدیكى بيله واقعدر . چونكه بويولده حرکتك خير اولديغنه ،
يايمغه مجبور اولدينى شيك ، خلاصه وظيفه سنك بوندن عبارت بولوند .
يغنه حکم ايدر . اوچنچي باعث اولان وظيفه نك بر مفهوم محض يعنى يالكر
بزه نظراً دكل ، محد ذاتده غايات سائر نك كافه سنه نظر آده اصلح رغايه .
مفهومی اولدينى كورونكدهدر . بوباعث ، نه ملایمك نه ده مفيدك جاذبه سيلاه .
ملتبس اوليان وجيه حسيلاه مترافقندر . برماوجب ، بر معقول مطلق
واصلح مفهومی كي بر مفهوم محض ايچون تمايلات ومنافعی ، حتى ،
حياتی فدا ايده جك مرتبه ده حرکت ايتك انسانك خاصه سيدر .

بواچ باعث آراسنده ضروری بر تمناع يوقندر . بر فعلی هم
منفعت و تامله هم ده ، وظيفه به موافق اوله بيلير . وظيفه بعض كره منفعت .
غلبه ايتك ايچون تامل ايله ، يا خود تامل مغلوب ايتك ايچون منفعتله .
اتفاق ايدر .

تامل ايله منفعت وحدته ارجاع ايديله بيلير . اساساً بوزرك
ايكيسي ده بعض كره شعور دن عاری اولوب حالى اوزره ترك ، بعض كرده
عقل طرفدن تنوير و اداره ايدلمش اولان بر حساسيتدن باشقه برشی .
دكلدر . وظيفه ادراك و حساسيتدن قطع نظر آمر بالذات اولان عقلدر .

ميات انسانيك غايانی — ذكری سبق ايدن بواعث ، بزى نایات .
مختلفه به سوق ايدر . مثلاً تامل بزى بعض كره كندی جقمزده ، بعض كرده
باشقه لری حقنده عطفه تحريسه ترغيب ايلر . منفعت ايسه بوتون فعليت مزی

سعادت شخصیه نوجیه ایدر کی کورونور . وظیفه کلنجه ،
بزه کمال شخصی ایله برلکده انسانیتک ترقیسنی وجیهه اوله رق
محیط ایله .

بوغایات مختلفه دن عندالاقضا دیکرینه ترجیحی لازم کلن ، و قدما
فلاسفه ایله معاً « خیر اعلی » تسمیه ایدیه بیلن غایه علیا عجاها نکیسیدر ؟
فیرک تعینی ، منہج تربیی — بوغایه نی تعین ایچون وهله اولیده
ناتطبیعی کی کورون منہج بزم یوقاریده یادیغمز وجهله انسانلر طرفدن
تعقیب ایدیلن غایاتک فعلاً هانکی غایه لر اولدیغنی تجربه ساحه سنده تحری
ایتمک ، بونلر میاننده غایات سائرته نک کافه سی کندیسنه تابع قیلان
برغایه موجود اولوب اولمادیغنی تدقیق ایلمکدر . ایشته منہج
تدریی بودر .

بومنہج نتایج کافیه ویرمز ؛ زیرا انسانلر طرفدن تعقیب ایدیلن
غایاتک اولاردن هر برینک سجه سنه ، وضعیته کوره پک مختلف ،
علی الاکثر یکدبکر یله متعارض اولدینی و آرا لر نده غایات سائرته نک کافه سی
علی الدوام کندیسنه تابع قیلان برغایه نک موجود بولونمادیغنی بالتجربه
ثابت کی دره بوندن حقیقه حق نتیجه ده ، مطلق وکلی برغایه موجود
اولوب خیرک اشخاصی وظروف احوال ایله معاً غیر محدود برصورتده
تبدیل ایتدیکی نتیجه سیدر . فی الحقیقه غایات انسانیه عائد اولان بواختلاف
مفاتک ظاهر نی اولدینی ، ثقلیل وحتی واحده ارجاعی ممکن بولندیغنی ادعا
ایدیه بیلیر .

مفادت — مثلاً انسانلر طرفندن ، باشقه شیرلک کافه سی آنجق
متامیل سعادت اولیق مقصد یله تحری ایدلدیکی ، بناء علیه خیراء لانک سعاد

دندن عبارت اولدینی ایلری سوریلیر . « بنتام » [*] ، ایله « ستوارت میل » [**] کی نفعیونک مبدأ اخلاقیلری بودر. آنجق غایات انسانیتهک بوصورتله واحده ارجاعی حقیقی اولمقدن زیاده اعتباریدر . حقیقتمه سعادت نهدن عبارتدر ؟ اولهظن اولنورکه سعادتک عنصری، مادهسی لذت (اول باول کافه آلامک منقودیتندن متحصل لذت منیه ، بعدمه حضور دینان لذت مثبتیه) در . مع هذا یالکز برقت حصول سعادتق موجب اوله ماز . زیرا سریع الزوالدر ؛ بلشادینی آنده زوالی استدلال اولنور. برده اگر لذت ، غیر محدود بر صورتده دوام ایتمش اولسه ایدی، اعتیاد بزوی اوکا قالدشی لاقید قیلار ایدی. شو حالده سعادت، دائماً تبدل و تجدد ایدن لذاتک تعاقب دائمیسی ظن اولنور . « بنتام » ده سعادتق ، « آلامک اعظم مقدار ممکن کنه یستندن تنزیل ایدلمش اولان لذاتک ، اطول زمان ممکنده اعظم مقدار ممکنیه . دییه تعریف ایلدیکی صرده سعادتق بویه تصور ایتمه مشی ایدی ؟

[*] بنتام انگلیز حقوق شناس و فیلسوف لرندر . (۱۷۴۸ - ۱۸۳۲) بوذات اجتماعی لذات و آلام اوزرینه یوروتدیکی برنوع حسابیه کوهه تأسیس ایلهمشدر . قناعتنه نظراً لذت خیر ، الم شرر در . فردم عائد رفاهیتک بمقدارنجه تزیید ایدن هرشی نافعدر . ذاتاً حیاتدن منتظر اولان فائدهده بوندن عبارت . اولدیفندن هر زمان بومقصد تأمین ، بومقدار تزیید ایدیلیدر . (بنتام) دن اول کلتم بعضی فلاسفهده بوبوله فکزل در میلن ایتمش ایدی . انگلترهده کی رانویه الم فرقه سی بنتامک تأثیر یله وجوده کلشدر .

[**] « استوارت میل » انگلترهده . ظهیر ایدنک بو بوک فیلهو قتره ندر . ۱۸۷۳ - ۱۸۰۶ ، بالخاصه منطقدم عظیم برمهات گونستره مشدر . مسئله اخلاقیسنده سعادت عمومی ایلله سعادت فردیه نک شی واحد ایلدیفی قبول ایدوره سعادت عمومی به سعادت فردیه نک مبدأ مبدیری نظیر ایلل باقار ایدی .

اگر بویله ایسه، ذاتاً هر زمان حصول سعادت ایچون کافی اولمایان لذات کثیره مختلفه مفقود ایکن سعادتك موجود اوله میه جنی نه ایله اثبات ایدیه بیلیر ؟ مع ذلك بوتعاقب لذات ، سعادتك کنیدیسی اولمقدن زیاده ماده . سیدر . سعادت علی الانفراد بولذتلرده دکل ، اونلرک ترکینده در ؛ اونلرک محصله آهنگداریدر . بنابرین سعادت لذات سائرته کافه سنه انضمام واولذتلر زائل اولدقدن صکره دوام ایدن برلذت ، لذت حیات تسمیه ایدیه بیلن متمادی ، عمیق بر ممنونیت دیمک اولور . شو حالده سعادته لذتی بذاتهما تدقیق کافی دکلدیر . اونلرک علت وجودی نه اوله بیله جکی ده نحری ایدلمایدر .

لذاتمزک علت اولاسی، اونلری وجوده کتیردیکی ظن ایدیلن ظروف احوال خارجیه ده دکل، بالذات بزده، بزم طبیعت صمیمیه مزده در . بونک دلیلی ده عین اشیانک استعدادی اشخاصه کوره ملایم یا خودغیر ملایم اولسی در . مع مافیه لذات اراسنده دها دوغروندن دوغرویه ظروف احوال خارجیه تابع بر طاقم لذتلر وار ایسه ده، بونلردن چوغنک منشأی بزم فعالیت مزدر . بر چوجفک ویا بر کنجک اویون اوینارکن قوتلرینی سربست استعماللرندن متحصل لذتلرله ، بر عالمک مشغوفانه نحری حقیقته دویدینی لذت بوقیلدندر . سعادتك هیئت مجموعه لذاتدن عبارت اولدینی قبول ایدنلر ، شبهه سز اونی بر طاقم لذات انفعالیه دن ترکیب ایله مکده و سعادتی تعقیب ایدن فعالیتدن خارج برغایه ثابته صورتنده کو ستر مکده ایسه لرده ، بالذات بوتعقیبک ، سعادت ایچون غایه اولق اوزره اثبات ایله دکتری کافه لذاتک چوق فوقنده برلذتی احتوا ایده بیله جکنی تخمین ایتمه مکده درلر .

اگر سعادت ، فعلده ایسه عجباً اونی تشکیل ایدن هانکی فعلدر ؟
اجرای فعل دیمک ، برغایه توجه ایتک ، یا خودتقرب و وصول ایچون
جهد ایلک دیمکدر . بنابرین اگر سعادت فعلالیتمزک یکانه نایه
ممکنه سی ایسه سعادت تحری^۱ سعادتدن عبارت دیمک اولور .
شوراسنی بیلملی یزکه لذت کبی سعادت ددبزم غایه اصلیه و طبعیه من
دکدر . بزه اونی تعقیب ایتدیرن غریزه دکل ، مخیله در . فعلالیتمزک
فی الاصل بعض تمایلاتی ، بنابرین اونی کنیدیسه جذب ایدن غایانی
واردر . فعلالیتمز لذتی ، آنجق بوغایه لردن هر برینک تعقیبنده
بولور . بوتون بومیلا نازک مجتمه^۲اً تطمین ایدلیدیکنی تصور ایدلم ؟
عجباً بوحا ، سعادت اولمایه جتمیدر ؟ شو تقدیره کوره سعادت ،
لذاتها موجود اولیوب لذت کبی برضمیمه ، برعلی الحادته در [*] سعادت
محو^۳ی خاعی اولمایان برصورت اولدیغندن نه زمان غایه لرمنک هپسنه
وصول میسر اولور سه بزجه ، مرجع اولان غایاته انضمام ایلر . بنابرین
سعادت ، غایه لرك یکونی ، وفاقی ، وحدتی اولمتدن فضله برشی
دکدر .

بوندن غایت مهم برطاقم نتیجه لر چیقار :

اولاً ، سعادت بحسب الذات نسبی برشیدر ؛ افراد ایلو حتی افرادک
هر برنده سجه بی تشکیل ایدن وقوتلری مادام الحیات اصلاً لا یتغیر اوله رق
قالمایان تمایلات ایلو معاً تبدیل ایلر .

ثانیاً ، سعادت هر زمان آرزو-وق غیر تامدر . زیر میلانلریمز

[*] علی الحادته ، برحادثه بی وجوده کتیر میوب یالکتر اوکا انضمام ایدن دیگر
حادثه دیمکدر .

على الاكثر متعاكس اولديغندن كانه سنك تظمينى غير ممكندر ؛ ايستر
ايسته من بعضيلرندن فراغته مجبورز.

ميللر يمزواسع صورتده سعيه واراده من تابع اولديغندن آرزو
ايديهيله جكمز سعادتك جنسى ، طبيعت اصليه ، ياخود اعتيادات
مكسوبه من طرفندن بالضروره تعيين ايدله مشدر. سعادتمزك قسم
اعظمى بوصورتله سعادت اولمق اوزره تخيل ، ياخود اراده ايددرك
سعادت صورتنه افراغ ايلديكمز شيلردر . سعادتك وجود خاى
اولديغندن كولكه كى بذاتها اله كچير يلسى ممكن دكلدر . على الخصوص
تعقيب ايدلردن قاجدينى سوزى پك اسكى برحقيقتدر . اك مستود
آدملر سعادته مقيد اولميا نلردر. سعادتدن محروم اولمق ايچون كاشاشماز
طريق ، سعادتق هدف اتخاذا يلكدر. نائل سعادت اولمق ايسته يورمى يز؟
باشقه برغايهيه وصول ايچون چاليشملى يز. « دهقارت » ك (سعادت
توجيه سلاح ايديله جك برهدف دكل ، الده ايدنلرك نائل اولدقلى
برمكافتدر .) سوزى پك حقليدر .

بالذات نفعيه مسلكنه سلك اولانلركده ايستر ايسته من واصل
اولدقلى نتيجه بودر. « استووارت ميل » : سعاده نائل اولمق ايچون
يكانه چاره ، دوعرودن دوعرويه سعادتق غايه حيات اتخاذا ايتهمكدر ،
دئمشدر . مسعود اوكمسه لردركه سعادلرندن باشقه برشيته ، مثلا
ديكرلرينك حصول سعادتنه ، انسانيتك اصلاح احواله ، حتى تعقيب
ايتدكلزى هر فعله ، واسطه دكل ، مفكورى برغايه اولمق اوزره توجه ،
بوصورتله باشقه برشيتك حصولنى تمى ايدركن كندرگاهلرنده سعاده
تصادف ايدرلر .

سعادتك انسانلر طرفندن صورت عمومیهده تعقیب و دیگر غایه لرك
 كافه سنه تقدیم ایدیلن غایه اولدینی بیله قبول ایدیله من . زیرا سعادت
 تصویری تمایلات حاکمه حتمنده وجدان تأملی بی تضمن ایلر . حال بوکه
 چو جقلرده بو وجدان یوقدر . حتی بو یوکلرده بیله هر زمان بولونماز .
 انسانلرك سائقه منفعتله حرکتدن اول تمایله اتباعاً حرکت ایتدکری ،
 علی الاکثر تمایل اوغورنده منفعتی بیله فدا ایلدکری کورولمشد .
 ایون اوینیان برچو جق مسعود اولق ایچون دکل ، اکلنمک ایچون
 اوینار ؛ محترم ، سعادتن زیاده قوتی استهداف ایدر . انسانلر آراسنده
 لذت طرفدارلری مقدار وقناعت اعتباریله منفعت شخصی طرفدارلر .
 ندن آزدکلدر . بنابرین منهج تدریسی بر غایه کلیه تعیین ایده من . فرض
 ایده لمکه بویله بر غایه تعیینه موفق اولسون ، عجب بو غایه حقیقه مطلق
 و کندیسندن وظائف استنباطی ممکن بر غایه اوله جمعی در ؟ انسانلرك
 کافه سی فعلاً بو غایه بی تعقیب ایدیورلر دینه بیلیر . مع ذلك بو غایه نك
 حقاً یعنی عقله نسبتاً وجود وعدمی مساویدر . انسانلرك بو غایه بی
 بالکمز موجودات حاسه دن اولملری حیثیتیه آرزو والتزام ایلکده
 اولدقلری بالتجربه ثابتدر . عقول صرفه وجهاً من الوجوه بونکله مقید
 اولماز . حتی انسان حساسیتی بر طرف ایده جک اولورسه بو غایه ايله
 قطع علاقه بیله ایدر . بنابرین بو غایه تمایله اضافیدر . بز اوکا محبوب
 ایسه کده اونک بزى اجبار ایلدیکی مشهود من دکلدر .

اهمومہ ندریه نك فسمی — اویله ظن اولتورکه انسانک فعالیت
 ایچون عقلدن قطع نظر بالکمز حساسیتده بر غایه کافیه ، حقیقه اراده بی

اجبارده صالح بر قانون بولق ایچون تدریجی نقطه نظر دن اجرا ایدیلن .
تشیباتک کافه سنه اساساً عدم موفقیته منجر نظر یله باقیله بیایر . نتایجک
تدقیق بو حکمی تأیید ایده جکدر .

نفعیه مذاهبی

لذته مستند اهرور — نفعیه نك ايلك والک عادی صورتی « قیروان » لی .
« آریستپ » ك [*] علی الأكثر اخلاق قیروانیه یاخود لذته مستند
اخلاق دنیل مذهبده کوریلیر .

« آریستپ » ه کوره انسان ایچون یالکز برخیر واردر : لذت ؛
یالکز بر شر واردر : ألم . انسان بونلردن باشقه خیر و شر طانیماز .
استقبال مشکوک ، یالکز حال محقق اولدیغندن ، حقیق حکمت ، موجود
و حال حاضر ه خاص اولان لذاتک کافه بندن استفاده ایلکدر . بزى بوکا
سوق ایله ین غریزه ، عقلدن دها ایی برره بردر . بومذهب ، انسانیت ه خاص
اولان عقائد اخلاقیه نك کافه سنی رد ایتکده ، کافه سنك خلاف طبیعت
برطاقم عقائد باطله دن باشقه برشی اولدیغنه قائل اولقددر . حق علمه
مستند اولان هر اخلاقی ، هر صنعت حیاتی رد ایلکده در . فی الحقیقه

[*] نیم سقراطیلردن اولان « آریستپ » ، بره خطه سنك مرکزی اولان
قورنده دوغمشدر . (ق . ۳۵) سقراطدن تحصیل علوم ایلدکن سوکره
برمدرسه تأسیس ایدوب استادی طرفندن وضع ایدلش اولان اخلاق قواعدنی
دکیشدیرمیش ایدی . بوفیلسوف ، حیاتک علت غائییه سی اذواق ولداند نفسا .
نیه نك استیفا سندن عبارت اولدیغی فکری التزام ، بوگون مساعیسی حصوله
اذواقه خادم وسائلک استکماله حصر ایدرک ، حیاتک قسم اعظمی سیراکوزمه
حکمداری ظالم (ده نیس) ك سراینده ذوق و صفا ایله کبیرمشدر .

غریزه کفایت ابد کردن صوکرده نظریات ووصایای اخلاقیه نهیه یارار؟
بومذهبك مبدائی مذقشه لابددر .

لذتك برخیر اولدیغنه شبهه یوقدر . فقط لذت «خیراعلی» دكددر .
اونی حصوله کتیرن علتلرله کندیسنی تعقیب ایدن آثاردن قطع نظر ،
لذتك حد ذاتند ، برخیر اولمدینی کوریاير . اول باول انسان حقیق ،
حریص تلذذ برهیمه دكددر . صذك درجه مفضل بر مخلوقدر . حساسیتی ،
غریزه سی نصل مصرانه تطمین ایدمك ایسترسه ادراکی ، اراده سی ده
اولباجه مصرانه تطمین ایدمك ایستر .

بوندن ماندا ارسطودن صوکرده رراتیر [*] طرفندن ده بیان
ایدلیدیکی وجهله بالذات لذت ، نه فعلیتک برغایه اصلیه سی در ، نه ده بر مبدأ .
[*] «رواقیه» ، یونان فیلسوفلرندن اولوب میلاددن ۳۴۰ سنه اول وفات
ایدن قبریسی «زه نون» طراندن مؤسس مسالك فلسفیدر .

منتسبلری ، موجوداتك اجسامدن عبارت ، مادهك قوتدن ، قوتك ماده دن
غیر قابل انفکاك اولدیغنه ، هرایکیمك بعد مجردی دوله وریغنه قائل ایدیلر .
فکرلرینه کوره ، منشأ معرفت تجربه در . تجربهك مستند اولدینی مبادی ده ، ده
عالی برطاقم تحارب متقدمه دن استنباط ایدلشدر . مبدأ مدبر اولان عقلک
طبیعی شعوردر . خیراعلی فضیله «مصرف اولان جهدر . باشقه شیئر
اهمیتی حائر . حتی الم بيله برشردكددر . رواقیون ، انسانلری احوال خارجیهك
تحت تأثیرنده قالمقدن آزاده بواندیرمغه چالیشیرلر ایدی . بوندن دولای اراده
داخلیهك هر درلو تأثیرات خارجیه دن مصونیتی تأمین ایچون خشنوت درجه سنی
یولان برنوع حسسزلكك مروجی اولشلردر . بعض لسانلرده صلابت و همتانت
حفرطه اصحابنه (رواقی) دیغمه سی بوندن منبعندر . رواقیلر ، هر شیك اساسی
عقل وعقلک ده اسانلر آراسنده مشترک اولماسی حسیله بوتون افراد انسانیهك
یکدیگیرینه مساوی اولدیغنی قبول ، بوصورتله شفقت عامه اصولی تأسس
ایتمشلردر . رواقیلر جناب حتك روح عالم اولدیغنه قائل ایدیلر .

اوبر نتیجه‌ی در مقصد طبیعت اعتباریاد لذت بر غایه دکل، برواسطه در .
 -یه ، بنابرین خیر ، انسانک نفسی محافظه ایتسی ، نشو ونما بولسی
 سربست ، بلا مزاحم ، بوتون قوای طبیعه‌سنی استعمال ایتسیدر .
 فعلیت ، نایه‌سنه واصل اولور ، یاخود تقرب ایلر س‌لذت حصوله کلیر .
 ارستوتونک دیدیکی کبی ، لذت فعله انضمام ابدن بر «شیء زائد» در .
 علی‌الاکثر لذته وصولک چاره‌سی ، لذتله متید اولما مقدر ؛ لذتها
 بیایر باشقه بر غایه تعقیب وائسای تعقیده لذته تصادف ایدیایر .

اگر لذت بر خیر، المده بر شرایسه طبیعت بونتری غیر قابل انحلال
 بر صورتده یکدیگرینه ربط ایتشددر . بنابرین لذت تعقیب ایدیایر کن
 علی‌الاکثر المده تصادف ایدیایر ؛ لذته واصل اولما ایچون چوق دفعه
 المی طامق لازم کایر .

شوحالده طبیعت موافق اولدیننی ادعا ایدن بومذهب حقیقتده
 طبیعته مخلفدر . طبیعت نه انسانری نه‌ده سائر مخلوقاتنی غذا کلنجه‌یه
 قدر مناعمدن مستفید اولما ایچون خلق ایتمه مشدر . بواخلاق ، انجایی
 ایچون آئیده‌کی نتایج مشومیه‌نی تولید ایلر : افراد ایچون کلال، جنت ،
 و قسمن اولوم ؛ اقوام ایچون ده فوضی واستبداد .

تھیکور مذهبده منفعت مستند ایلر — «تھیکور [*]» لذته

[*] تھیکور : میلاددن اوچ یوزقرق برسنه اول سیسام آط‌سندنه
 دوغمش بر یونان فیلسوفیدر . لذتک خیراعلی اولدیننه ، مساعیمزک
 استیفای لذته مصروف اولسی لازم کلدیکنه قائل اولور ایدی . مسلک فلسفیه‌سی
 اخلاقی طرفندن تغییر و افکاری بعض مرتبه سوء تفسیر ایدلدیکندن ، تھیکور
 مسلکی اسان خلقلده سفاکتک مرادنی اولمشدر . حال بوکه حقیقت بویله دکلددر .

مستند اولان اخلاق، منفعت تحویل ایتشدرد. بوفیلسوف لذتک خیراعلی اولدینیده قبول ایتمکده در. فقط بولدت دواملی، مؤمن وکافه آلامدن عاری اولمایدرد. بزی بولذته ایصال ایچون ارتق غریزه کافی دکادرد؛ عقلک وجودی ده ضروریدرد. ایشته علم اخلاقک، صناعت حیاتک فائده سی بوندن منبشدرد. زیرا «تھیکور» ه کوره ایکی درلو لذت واردرد: بریسی شدید، حتی عئیف فقط سریع الزوال، مستتب الم؛ دیکری معتدل، ساکن، مستمر ونتاسج مشئومه دن عاری اولان لذتدر. اصاحک تدارکی ایسر اولدیغندن مقتضای حکمت، بولذت لک ایکنجیسی برنجیسنه ترجیح ایله مکدر. انسان ایچون اصلح اولان شی ایسه احتیاجات طبعیه ک قطع نیله فقدان المدن عبارتدر. براز آرپه اتمکی، برازده صواولنجه «ژوپتدر» ایله مسعودیت مسابقه سنه چیقه یله بیایر.

مع ذلک قناعته مستند اولان بومذهب «تھیکور» ک تلیدی «متروور»[*] دن صوکره «قیروانیه» دنیلن مسلکده قرار قیلمشدر. زیر لذت ایله منفعت بر برینه یک باقیندر. اکر لذت (هرایکی مذهبک مبدأ مشترکی) خیر ایسه، هر کس بولدینی یرده استفای لذت خصوصنده مختاردر. سر سارکن لذت لری ترجیح ایدرسکز؛ باشقه لری ده لذات عئیفه یی ترجیح ایدرد. زیرا مسئله بر مزاج مسئله بییدرد. نفعیه مذهبی، بالخاصه معاصر لرده تدقیق یدلمایدرد.

«بنظام ک انهنون نفعیه سی» بوفیلسوف منفعت یا خود سعادت حقوق ایله اخلاقک مبدأ اولی اولق اوزره قبول ایدیور.

سعادت، آلامک مقدار اعظمی کن دیسندن تنزیل ایدلش اولان

[*] «متروور» آتنه لی بر فیلسوفدر. تھیکورک محبی تلیدی ایدی.

مقدار اعظم سرور در . نتایج ملایم سنک مجموعی نتایج مؤلفه سنک
مجموعدن زیاده اولان بر فعل ، مفید ؛ عکس تقدیرده مضر در .

اخلاق ، افعال انسانیه عائد فائدهنک حسابدرد . بوفعللردن
هر برینک نتیجه عادی سنی بالتجربه استدلال ایله اولنرک مفید یا خود مضر
اولانلرینی ، بناءً علیه ترجیح و یا اجتناب ایدلسی لازم کلنلرینی
تعیین ایله . زیر هر وظیفه ، اسباب ظاهره و باطنه ایله دکل ، نفعنه
عائد بر سببیه تأیید ایله . عفت و اعتدال و سائر اثره جمله وظایفندرد ،
چونکه عند الحاسب اولنرک فضله لذتی استیفا ایتدیرد کلری کورولور .

« بنتم » ه کوره بو حسابی یا بقی ایچون لذات و آلام یدی
مختلف نقطه نظر دن مطالعه ایدلمه لیدر : (۱) شدت ، (۲) امتداد
[لذات شدید یا خود ضعیف ، سریع الزوال یا خود دراملی اوله بیلیر]
(۳) قرب (۴) محققیت [لذات قریب یا خود بعید ، محقق یا خود
مشکوک اوله بیلیر] (۵) خالصیت [لذت خالصه کافه آلامدن عاری
اولان لذتدر .] (۶) ولودیت [برلذتن صوکره لذاتد کثیره حاصل
اولورسه اولذت ولوددر .] (۷) وسعت [برلذت نه قدر چوق اشخاص
طرفدن استیفا ایدیلیرسه اولنرک وسعتده واسعدر .]

کوریلور که « بنتم » لذاتی کیفیتلرینه کوره تفریق ایتیمور . اعتقادینه
نظر آ کافه لذات ، متجانس و یا برنوعندرد . لذات آنجق کیمت (شدت ،
امتداد) ، یا خارجی ظروف احوال اعتبار یله یکد بکردن آریایر . فائده
یا خود سعادتدن نفع غیر ملاحظه سنی ده ضروری اوله رقی اخراج ایتیمور
« بنتم » ه کوره مبدأ تشریع ، اکثریت عظیمه نک اعظمی سعادتیه ر .
بالذات کندی می ده تعیین وظائف خصوصنده منفعت شخصیه دن

زیاده منفعت عمومیه بی نظر ملاحظه به آموخته در . زیرا فکرینه کورده ، سعادت فردینک سعادت عمومیه دن افکاکی غیر قابلدر بونکده ایکی سبی وارر :

اولا ، فرد جمعیت خارجیه نفسی مدافعه، حیات ایچون ضروری اولان اسباب استراحتی تدارک ایدمه من شو حالده فردک منفعتی باشقه لرینک منفعتی ایله مشترک واولرک ضانی تحتدده در . آری قووان ایچون چالیشدینی ائنده بالذات کنه ییمی ایچون چالیشیر ثانیاً ، انسان بر مخلوق عطفی رکنه یسنه خاص اولان لذاتک اکثری ، باشقه لرنده کوردیکی ، یاخود ابنای جنسه استیفا ایتدیردیکی لذات دولایسیله حاصلدر شو حالده مستأثر (یعنی خو کام) باشقه لرینک سعادتیه قارشى علاقه کوسترمک صورتیه سعادت شخصییه سی نقطه نظرندن ده یا کلبش بر حسب یاپیوردیمکدر .

« استورات میل » ک نفیبه عمومی — « استاورت میل » ، « بنام » ک مسلکنی ایکی صورتله اصلاح ایدیور :

اولا : لذتک یا لکز کیتی دکل ، کیفیتی ده نظر اعتباره آلیور . بعض لذاتک بر کیفیت و قیمت ذاتیه سی اولورکه اولدتلری ، بی عدیل لذات عدداینه الحاق ایدر ؛ بوزلرک شدتلی ، بک چوق ، فقط زیاده سیله عادی دیگر بر طقم لذات ایله مقایسه ایدلیدیکی زمان ، شرائط و نتیجه یی لام عظیمه بیله اولسه دیگر لرینه ترجیح ایدله لیدر . اذواق حسییه به نسبتاً اذواق عقلیه بوقیلدنر . (غیر ممنون بر سقراط اولمق ، ممنون بر شخص سفیل اولمندن دهاخیر ایدر)

ثانیاً : سعادت بشریه بی اخلاق مبدأ اولی اولمق اوزره صراحة دره یان

ایدیور : انسه نیتک حصول سعادتسه خادام اولان هر فعل ، حسن ؛ اوسعادتق تهلکده القا یاخود تعویق ایدن هر فعل ، قیجدر .

نفعیه نك صورت عمومیه دره انتقادى — نفعیه به قارشى باشایچه ایکی اعتراض دره میان ایدیه بیلیر : منفعت ، محقق اوله رق ، وظیفه کبی عین نتیجه منجر بیه اولسه ، بوندن دولایى حقیقى براخلاقیق وجوده کتیرمش اولماز . « بنتام ، چالیشان ، معتدل ، عادل ، رحیم اولمقلغمزك منفعتمز اقتضا — ندن بولوندیغنى ادعا ایدیور . فرض ایدلم که بوادعاسنده حقیقى اولسون ؛ عجبا اونک وصایاسنى قبول ایددجك اولور . سهق فضیلتکار اوله جقمی یز ؟ خیر ؛ یالکز صاحب مهارت اوله جغز . وجدان بشر ، برى سائقه منفعت ، دیکرى حس وظیفه ايله خیرایشله یین ایکی کیمسه یه دائما باسقه نظرله باقه جقدر . ناموسکارلغك جوهرى حسبه در . کافه افعالك سائقى منفعت اولدیغنى بشریته تأمین ایدیکز ، حسیات اخلاقیه در حال محو اوله جقدر ؛ محبسه کوتوریلن برسارق حشند : ایشته حساسنى یا کلیش یاپان بر آدم ! دینه جکدر . خیرکار بر آدم تقدیر ایدیه بیه جك ایسه ده توقیر اولونمیه جقدر . شریردن شکایت ، احتمال اونکله استهزا ایدیه جکدر ، فقط شریر تحقیر ایدیه جکدر . بنابرین « بنتام » اخلاقك ظواهر کاذبه سنى محفظه ، فقط روحنى نزع ایدیور ، دیکدر .

ثانیاً : منفعتك ساحه معاملا تده دائما وظیفه نك نتیجه منجر اولدیغنى غیر واقعدر . فى الحقیقه وقایعك حد وسطیسنده وظیفه ايله منفعت معاموجوددر . فقط بیه دیکرى آراسنده تخالف ممکن ، حتى نسبة دائمى در . « ناموسکارلق سیاستلرك ایسیدر » دیامشد . بوسوز قاعده عمومیه اولمق اعتباريله

دوغروددر. فقط « بنام » استننا آنه محل بر اقا زسه يك نيك بين اوليور، ديمكدر. مثلاً منفعت، اوقات عاديده بزه خير سرزلق ايتهمكي توصيه ايدر؛ آكر پاره كليتي اولور، سرقت اثبات، فاعلي تأديب ايديله مزسه، بالذات افكار عموميه ده ثمره سرقتله صاتون آلنه بيليرسه، منفعتمز بزي بوحرکت سرگذشت جويانه به آتيلمغه ترغيب ايتزمي؟ چونکه منفعت احوال واشخاص ايله تبدل ايدر. خيرده کي کاييت و قطعيت اونده يوقدر. کذا نفعيه نك هر قاعده سي بر امر شرطيدر. هر کس اوکا رعایت يا خود عدم رعایت خصوصنده مختاردر. اوقاعده لذاتها شايان حرمت، حقيقه مجبوري دکلدر. صنعا نك کافه سنده وسائط حکمنده اولان قواعدك ياننده، کندياري ايچون قواعد جديده وضعي ضروري بر طقم استننا آتک وجودي ده ممکندر؛ شوحالده قواعد قديمه بي تعقيب ايتمک بر عقیده باطله دن باشقه برشي دکلدر. روايته نظراً آوستريالير، کويا برنجي قاعده غلبه دن عبارت دکمش کي، اوتهدن بري جاري اولان تعيه اصولي خارجه چيقدمه ديارندن دولايي « بونا پارت » طرفندن منلوب ايدلمش لردر. بنا برين اخلاق نفعيه ده برنجي قاعده موفق اولمقدر.

« استوارت ميل نفعيه سنك انتقادي — عجباً نفعيه بي بو اعتراض لردن قورتارمق ايچون « استوارت ميل » ايله برابر گيت لذاتك يرينه كيفيت لذت اقامه سي کافيميدر؟ ظن ايتميز. بوفرضيه کوره آرتق اخلاقيت دقيق، ممتاز براستيشار دن، برنوع اخلاق مراقدن باشقه برشي اولماقدن ماعدا، « كيفيت لذت » بدأي ده مشکوک ومغلق اوله رق قائمده در.

بر لذتک رجحاني موجب اولان شي، اوني حصوله کتيرن علتک

«میلان یا خود ملکه» رجحانیدر. علت ایه آنحق اخلاقیاتک وجوداً تقدمنی قبول ایله متحقق و حائر قیمت اوله بیلیر. بونقطه نظر «استوارت میل» ایچون ممنوعدر. بنابرین منشألری نه اولورسه اولسون لذاتک کافه سی عین طبعه در. لذات آنحق کیمته نظر آتفریق ایدیله بیلیر.

«استوارت میل» دییورکه: ایکی لذتدن بری تذوق ایدن برکیمسه کیمت اعتباریله دون اولان برلذتی دیگرینه ترجیح ایدهدک اولورسه بوجهت، ترجیح ایدیلن لذتک کیفیه رجحانی اثبات ایتیمی؟ اولنک بوسؤالنه: بوترجیحده خیر و وظیفه دن استنباط ایدلمش اولان برسبب اخلاقی موجود اولمادینی اثبات لازم کلیر، دییه حواب ویریله بیلیر. حال بویکه تجربه هان دائماً عکس حالی تأیید ایلکده در. برده اکر مبدأ، صحیح بیله اولسه فصل تطبیق ایدیله بیله جکی بیلیمه. منزه زیرانواع لذاتک کافه سنه خاص اولان کیفیتی کیم تقدیر ایدهدک؟ «ستوارت میل» لذاتی تذوق ایتیلرک سوزینه اعتبار ایدلز، دییور. عیش عشرتک لذتی دهانزیا لذتله ترجیح خصوصنده فنا بر حاکدر. نقطه احتمال که عیاشده عقیف بر آدمک حکمنی رد ایدهدکدر. شوخالده یوکی احوالک کافه. صاحب اختصاص، اهل خبره اولان برحکمی نروده بولمالی؟

بعضی کیمسه لرک کافه لذاتی تذوق ایتدکدن صوکره، اک عالی لذتله لری ترجیح ایلدکلری واقع ایه ده، «بول ژانه» بو آدملر حقنده دییورکه: «اونلر بومقایسه یی آنحق سن شیخوخلر نده یاپه بیلمشلر در. اوسنده ایه لذات حاضره یی یکدیگر بیله مقایسه ایتیموب بلکه بولذتلری لذات ماضیه عائد خاطرات ایله مقایسه ایتکده درلر.» دیگر طرفدن

«سەزار»، «کوته» کبی برطاقم آدمار، برینی دیکرینه ترجیح و هیچ برینی استخفاف ایتمکسزین نوبتله برنوع لذتن دیکر برنوع لذته کچمشلردر بنابرین هر دولو مفکوره اخلاقیه برطرف ایدیه جک اولورسه لذات آردسنده اولرک علویت و نزاھتنه کوره دکل، بلکه شدتنه، امتداد و سائرهنه کوره وجه ترجیح بولنه بیلیر

سعادت بشریه امانه مسند اھلرک انفرادی — نفعیه ناک یوکسک استحاله سی منفعت شخصیه و سعادت فردیه یی دکل، منفعت عمومیہ و سعادت بشریه یی اخلاقک موضوعی اولمق اوزره قبولدن عبارتدر. نظر عقلمده سعادت عمومیہ نك، کمال اعتباریله سعادت فردیه یه تفوق ایلدیکی، بنابرین سعادت فردیه یه ترجیحی لازم کلدیکی شہیدن. وارسته ایسده بوجھت، آنجق حساسیت ساحه سنده جولان ایدہ - بیلن نفعیه ایچون ممنوعدر.

حال بوک، حساسیت ایچون سعادت فردیه دن، یعنی نفسک سعادت - تندن باشقه سعادت یوقدر. سعادت خصوصیه سنه مراجعت ایدلمدکجه فردی تمامیله حسی قیلمق اصلاً ممکن دکلدر. موجود حساس اولمق حیثیتله فرد بالطبع کندی سعادتتی عموم بشریتک سعادتته ترجیح ایدر. فی الحقیقه کندی منفعتی باشقه لرینک منفعتیله منسند اولدینی وعطفه، کندینی ایستر ایسته من بنی نوعنک لذات و آلامنه اشتراک ایتدیردیکی جهتله، بدرجہ یه قدر باشقه لرینک سعادتتی ده نظر اعتباره. المسی فردہ توصیه ایدیه بیلیر ایسده، کندی سعادتتی باشقه لرینک سعادتته مربوط قیلمسی یاخود باشقه لرینک سعادتتی اوغورنده ندله ایتمسی ایچون اجبار ایدیه من.

بومسلکک انسانلری سوق ایتک ادعاسنده بولندینی نتیجه ایله نقطه حرکتی اولان مبدأ آراسنده تناقض واردر. بومبدأ حیات وفعالیتک یکانه علت وجودی سعادتن عبارت اولدینی؛ نتیجهده ، انسانک لدی الحاجه کندی سعادتی بشریتک سعادتی اوغورنده فدا ایتمی لازم کلدیکی در . مبدأدن نتیجهیه انتقال ایچون، تصور ایدیلن حد اوسطلرک غیرکافی اولدینی بدیهیدر .

عموم انسانیتک فرددن اولی اولدیغی ، هرشیده اولی اولانک ترجیحی لازم کلدیکنی یالکزر عقل اثبات ایده بیلدیکندن ، سعادت عمومیهی سعادت خصوصیهیه یالکزر اوترجیح ایتدیره بیلیر .

مذاهب حسیه

اضرار حسیه مسالککک مبدأ مشترکلی — مذاهب حسیه ، حسیه نك منفعتدن ، اخلاقیتک استیناردن استنباطی غیر ممکن اولدیغی آکلاملر، بالذات حساسیتده برحسبه وبر اخلاقیته مبدأیی بولدولرینه ذاهب اولملرلدر .

اونلره کوره نفوس انسانیهده ایکی درلوحیات و تمایلات واردر : بونلرک بعضیلری استیناری وحسبه دن عاری، بعضیلری ده حسبی، اجتماعی یا خود هیچ دکلسه غیر شخصیدر. اخلاقیته ایکنجی، حسلری برنجیلره ترجیح ایتک وبوترجیحک آثارینی سیرتده کوسرتمکدن عبارتدر .

مذاهب حسیه نك حاسه اخلاقیه، خیرخواهلق، عطفه مذهبلری تامله اوچ مذهبه ارجاعی ممکندر .

ماہ اہمراقیہ مذہبی — اسقوجیا مدرسه سی منتسب نردن بعض فلاسفہ طرفندن الزام ایدیلن حاسہ اخلاقیہ مذہبنک، وجدان اخلاقی بی، علم النفس نقطہ نظرندن ایضاح خصوصندہ نہ قدر غیر کافی اولدینی بوندن، اول کورولمش ایدی . بومذہب عمدہ اخلاق نظریہ سی اولمق . ایچوندہ غیر کافیدر . خیر و شرک بزی ، نوعی ذاتہ خاص برطابق . حسیات ایله متحسس قیلدیغنی قبول ایتکله بوواقعه استبصاردن فعلہ خاص . برقاعده نك نہ صورتله استنباط ایدیلہ بیلہ جکی آکلاشیله ماز .

اولا ، اخلاقی لذتک بحسب الذات — اثر لذتاردن فرقی یوقدر . شوخالده اکر بولذت کندی کنديسنی ترجیح ایتدیر مزسه اولنك لذات . سائرہ ترجیحی ایچون هیچ بر سبب یوق دیمکدر . اکر لذت ، لذت ایچون . ایسه اولہ ظن اولنورکمه هرکس ذوقنه توافق ایدن لذتک انتخابندہ مختاردر . هیچ کیمسه مقیدل بر لذتی ، کنديسنی دها زیاده جذب . و تهیج ایدن دیگر لذتہ ترجیحہ مجبور دکلدو .

ثانیاً ، اخلاقی لذت اشخاص ایله برابر تبدل ایدر . عین فعلی یعضیلر . یئک حاسہ اخلاقیہ سنہ ملایم ، بعضیلر یئککنه غیر ملایم کلیر . عجبا بولرک هانکیسی حقلی ، هانکیسی حقمنزدر ؟ بونی تقدیر ایچون . آلدہ هیچ بر واسطه یوقدو .

ثالثاً ، بعض کره لذتک مفقودیتی ده ممکن دره . لذت حسن ایتیمیر . نه دینه بیلیر ؟ بوآدمر ، حقندہ هیچ بر فکر حاصل ایتدکیزی لذتک لذات . سائرہ ترجیحی خصوصندہ ناصل اقناع ایدیلہ بیلیر ؟ بومذہب کوره اخلاق ، متحول و علی الایر گنر اند نردہ کی حاسہ اخلاقیہ ایله متناقض برطابق تأثراتک نهریست سامیمی اولقدن باشقه . برشی اولہ ماز .

«تورموره» [*] «ك غير مراهله مذهبي — اسقوجيا فيلسوفان ن
« هوچسون » . ه كوره مبدأ اخلاق خير خواهلقدرد . اخلاقيتك
محبتدن عبارت اولديغنى قبول ايدن مذاهبك كافهسى بومذهبه ت قريب
ايديله بيلير . (علم الهى منتسبلرندن بعضيلرينك مذهيله « او كوست
قونت » ك حب غير مذهبي كى) « هوچسون » . ه كوره افعال فاضله خير
خواهلق تلقين ايدن فعللردرد . بوافعال ، افعال خير خواهانهك افعال
منفعت جويانهيه نه قدر كوچلكله غلبه سندن منبعت اولورسه اونستده
مدحه شاين اولور . بنابرین ديكر وظائفك كافهسى خلاصه ايدن وظيفه ،
محبت و اخلاصدن عبارتدر .

محبه غير قابل ارجاع اولديغى بديهي بولونان حيثيت شخصيه ايله عدالتى
اصلاً نظر اعتباره آلامادىني جهته بومذهبه ناتمام ديه اعتراض ممكندر .
فقط بومذهبه قارشى درميان ايديلنك قطفى اعتراض ، حقيقتده هيچ
بروظيفه تأسيس ائمه مسيدير . زيرا حد ذاتنده خير خواهلقدرد ديكر
حسار كى برحسدر . بو حس ، بشريتك منفعتنه ، جذاب حقا
اراده سنه ، حق وظيفه يده توافقيده بيلير . فقط غايتى ، برواقعه طبعيه در .
اكر انسانلر فعلاً حسيات خير خواهانه ايله غير متحسس ، يا خود

[*] « هوچسون » ۱۶۹۴ - ۱۷۴۷ ، افكارالديه يى رد ، معلوماترك
كافهسى حس و وجدانه عطف ايدور . حاسة اخلاقيه ايله برغريزه خصوصيهك
وجودينه قائل اوليور . بوغريزه ايجون ، فعاليترك سائقى ، ديور . بديعيات حقنده كي
فكرينه كوره ، انسانده برحسن وآهنك حاسهسى واردرد . بو حاسه عقلى وعملى
هر نورلو ملاحظه دن عارى وحسى برلذك منشأيدر .

ضعیف بر صورتده متحسسی ایسه لر ، بو حسیات ایله حسیات منفعت جویانه دن ده قوتلی بر صورتده تحسسه مجبور ایدیه مزله .

هایدی حسیات خیر خواهانه نك حسیات سائردیه تفوقنی قبول ایدلم ، زیرا بشریتك حکمی بومرکزده کبی در . هر حالده بوتفوقك ایضاح واثباتی لازمدر . « هوچسون » بونی یامیور . یالکیز خیر خوا . هلنك استیثار یا خود نفرتدن اولی اولدیغنی ادعا ایدیور . فقط بو ادعاسنی اثبات ایتیور .

« آرام سمیت [*] ك » عطفه مذهبی — « آدام اسمیت » ك مختلف حسیاتك (یالکیز خیر خواهلق حسنك دكل) افعال فاضله الهام ایدمه . بیه جکی آکلامش ؛ بوندن ماعدا انسانلر طرفندن بو حسیاته عطف ایدیلن تفوقك سببنی کشفه قیام ایلش ؛ بوسببی ، حساسیتك قانون عمومیسند ، یعنی عطفه ده بولدیغنه ذاهب اولمشدر . اوکا کوره ، عطفه (اولیه هر کسك آکلادیغنی کبی) خصوصی بر حس دکلدر . حسیات سائردنك کافه سنك خاصه مشترکمی ، بو حسیاتك برقلبدن دیگر قلوبه انتقالی خاصه سیدر . انسانك کنیدیجی غیر ارادی اوله رق مسرور ، محزون ، خائف اولمقسزین حزن و سرورك ، خوف و سائره نك شاهدی اوله ماز .

فقط شوراسی شایان دقتدر که ، اولاحسیاتك کافه سی عین درجه ده ساری یاخو . عطفه نی داعی دکلدر . « آدام سمیت » ه کوره اك آز

[*] آدام اسمیت ، انکلیز فیلسوفلرندن و علم ثروتك واضعلرندن در . « حسیات اخلاقیه نظریه سی » عنوانلی اثرنده ، انساندن صادر اولان افعالك ساتقی عطفه اولدیغنی قبول ایله مشدر .

عطفه بی داعی اولان حسار [*]، بر طرفدن شدید و مفراط، دیگر طرفدن،
 اگ بدخواهانه و غرضکارانه حسار در . ثانیاً ، بالذات عطفه ، لذت
 الم ، سوق حسیات ثانویه سنک منشأیدر . انسان باسقلرینک حسیاته
 اشتراک ایتدیکی ، باخصوص باسقلری طرفدن کندی حسیاته اشتراک
 ایدلدیکنی وردیکی انشاده بر لذت دویار . عطفه نك فندان الیدر ؛
 بنابرین انسانلربی نوعارینک عطفه سنی ارزو ایدرلر ، اونی الله ایتکه
 چالشییرلر . شوخالده عطفه ، یوقاریکی حسیات ثانویه نك ده منشأی
 اولمش اولور . استحسانده بونکله ایضاح ایدیلیر . برفعلی استحسان
 ایتک ، اونی الهام ایدن حسه میل و محبت و تقلید مجوریت حس ایتکدر .
 وجیهده کذا . زیرا وجیه ، سائقی کورنلرک نفرتی موجب اولان
 برفعلک تصویرله نفسمزده حاصل اولان برراحتسنلک و تضییق حسیدر .
 مزیت (مدحه استحقاق) . عدم مزیتده بونکله ایضاح ایدیلیر .
 برکیمسه دیگر برکیمسه بر ایلک ایدرچک اولورسه بوحالی مشاهد
 ایدن کیمسه نك عطفه سی مضاعف اولور . یعنی هم ایلک ایدن کیمسه
 محبتله اونک حرکتی تقدیر ، همده ایلک ایدیلر کیمسایه محبت
 یاز . ایلک کورن کیمسه نك حسی ، حس - سکران و ایلکله
 ایلکله مقابله آرزوسیدر . مشاهده ، ایلکله ایلکله مقابله ایدیلر
 آرزو ، ایلکک مستحق مکافات اولدیغنه حکم ایلر . برکیمسه دیگر
 برکیمسه نه فنانق ایدرچک اولورسه عطفه عمومیتله متجاوزدن زیاده
 [*] لسانمزده کی صورت استعمالرینه کوره اساساً غلط اولان حس ،
 حسیات و تحسس . . الح کله لرینک خلق آراسته شایع و هرکجه غایت مانوس
 اولملرینه بناء استعمالرنده بآس کورله مشدر .

متجاوز علیه توجه ایلر . شو حالد متجاوز علیه کبی نباله، فلقه
مقابله ایدلسی آرزو، فذلک تأدیبه مستحق اولدیغه حکم ایلر .
خصوصات آنفدن طیبی اوله رق استنبطی ممکن ظن اولونان
قاعده شودر: « مشاهدلردن قسم اعظمک اعظمی درجه ده عطفه سی
جاب ایددجک صورتده حرکت ایت ؟ » مع ذلک « آدام اسمیت »
اکثریت طرفدن اظهار ایدیلن عطفه نک هر زمان خیر و شرک تخلف
نایدز بر مصداق اوله می، حقی تصدیق ایتمکده در . هیچ شبهه یرق که
« سقراط » یر هیچ ایدن حسیات، همشهریلرینک قسم اعظمی نظرنده
او قدر عطفه بی جالب اوله مقله برابر « سقراط » اولره قارشی
حقی ایدی. بن برین « آدام اسمیت » د کورد قاعده، بی طرف، بی غرض
بر مشاهدک عطفه سی نایه اتخاذ ایتمکدر.

عطفه منزهتک انتقادی --- اول باول (آدام اسمیت) لک تحلیلاتی
علم النفس نقضه نظرندن مدققانه و بعض مرتبه حصه حقیقی حاویدر.
بر حقوق کیمسه لر (متکبر، حریص وضعیف القلب اولانلر) اطرافلرنده کی
کیمسه لرک عطفه سی قاعده افعال و حسیات اتخاذ ایدرلر . « عجبانه دیبه
جکدر » اندیشه سیله بعض نفوسده پک قوتلی اولان حس ناموس،
نوق عطفه نک آز چوق یوکسک صورتلرندن باشقه برشی دکدر .
فقط بوشوقک، وجدان اخلاقینک باسایجه عاملی اولدنی فکری
باطلدر . استحسان ایله عطفه نک ترافی ممکن ایسه ده بونار تم میله
آیری آیری شیلردر . شبهه یوق که، بن نه زمان بر فعلی استحسان
ایددجک اولورسم اوفعلی الهام ایدن حسه بلاقید و شرط محبت

ایده بیلیم . فقط بوراده عطفه ، استحسانک علّی دکل ، اثریدر .
دیگر طرفدن ، محبت ایلمکده اولدیغیم رحسک اثر تلقینی اولان برفعلی
استقباح ده ایده بیلیم . اوزمان حسدن صرفظار ، بالذات فعلک
نقد برفیقه تی ایگون کوجا یتدیکی قدر عطفه یی احما ایزم . شو حالده
« آدام اسمیت » ک مذهبی بالذات اخلاق نقطه نظرندن ده اوقدرباعت
تطمین دکلدیر .

بویاسونی الکر معدّل و خیرخواهانه حسلرک عطفه یی داعی اولدیفنی
ادعا بدیور . حال بوکه واقعات بو دعای تکذیب ایلمکده در . حقیقه ده
مشاهدلر برحسله نه در حیه قدر تحسسه مستعد و اونکله الفت ایلامش
اولور لر سه بو حس اولنبدده عطفه یی داعی اولور . مثلا ، خونریز ، متجاوز
آدملردن متشکل بر جمعیتده خونریزانه و متجاوزانه حسلرک ملاسم ، خیر
خواه نه حسلردن زیاده عطفه یی تمییز ایتسی ضروریدر . شو حالده عطفه نک
فاعدده سی ، فصل حسیات اولور سه اولسون بولونیان محیطه عکس
ایتدر مکدن عبارت دیمک اولور .

« آدام اسمیت » بوقاعده غیر تابتیه یی ، برجم غفیرک یربزه یی طرف
برمشاهد اقامه سی صورنیله تأییت ایددجکده ، ذاهب اولمشدر ؛ لکن
بو مشاهد نه کندیسنک ، نه ده کندی اطرافنده اولانلرک
حسیانیله دتحسس ایدلمسی ممکن اولمایان بر شخص مخیلدر . اگر بو آدمی
طرف ایسه یا هر ایکی طرفک حسیانه قارشى اثر تعطف کوستردجک ،
یا خود کوسترمیه جکدر . بیز برین عطفه بحسب الذات متحول و غیرمعین بر
حالده فالیر ادعا اولونان فاعده کلیه نک کندیسیده آنحق عطفه
بوله بیله چکی دیگر بوقاعده محتاج اولور .

مذاهب مسیه مفسره کی اعتراضات عمومی — حساسیتدن بر اخلاق عمد سی یاسیله ماز . زیرا اول امرده حساسیت، بحسب الذات متحول، اوندن استنباط ایدیل قاعده لرده غیر ثابتدر . نانیاً: حساسیت، اراده یی تهییج و اماله ایتسه و کندیسنه تابع قیلسه بیله، مجبور ایده مز . « انسانلر بو صورته حرکت متهایلدر . » مقدمه سندن : « بنابرین بو صورته حرکت مجبوردر . » نتیجه سی اصلاً حقیقاریله ماز .

خیر نظریه سی

ضربك تعیینی و اضمحلال عقلیه — یالکرت تجربه اوزرینه مؤسس اولان مذاهب اخلاقیه نك کافه سی حقنده کی تدقیقاً تمیز، بزه تجربه ده قانون اخلاق حقیقه مجبوری، کلی و مطلق بر مبدائی نحری خصوص سنك بیهوده اولدینی نتیجه سی استنباط صلاحیت ویرمکده در . عقل مداخله ایتدکجه خیر اعلی تعیین ایدیله مز . تدریدلرک اخلاقده عقله نالی، عرضی بر موقع ویرنکری شهیدن وارسته در . اونره کورده، حیات انسانیه نك بزه حساسیتله معلوم اولان غایاتی حتنده عقلک نوعاً مدخلی یوقدر . عقلک بوتون وظیفه سی بوغایاته موافق اوله بیلر و سائلطی بولمغه منحصردر . لکن بوغایات یکدیگریله متعارض اولدیغندن عقل بونلردن هیچ برینک غایه علیا اولدیفنی نصل آکلاماز؛ مکرکه کندی اساسندن بر قاعده ترجیح و مقایسه استنباط ایتمه مش اوله .

بو نایه لک غایه واحده یه ارجاعنه موفقیت حاصل اولسه، عقل

اونده کی ضرورتی کورمدکجه بوغایه ، کندیسندن هیچ بررظیفه
صدوری نمکن اولمایان برواقعه حالنده فالیرایدی . بنابرین خیراعلانک
هرشبدن اول عقلی اولمسی لازمدر . عقل آنجق کندیسنه توافق
ایده بیلن سی ایله علاقه دار اولور . « قانت » دن مقتبس برتعیر وجهله
« مختاریت عقایه مبدأی » تسمیه ایدیله بیلن بومبدأ ، علم اخلاق
اساسیدر .

اساساً اخلاق عقلیه مسالکنک کافه سی (سقراط ، افلاطون ،
رواقیون مسلک لری کبی) آزچوق ضمنی برصورتده بومبدأ اوزرینه
بنا ایدلمش لردر . بومسلک لرده خیر مفهومی عقل ایله معقول حقنده
حاصل ایدیلن فکر ایله مماً ، ضروری اوله رق آزچوق تبدل ایلر .
حتی تدریجی مسالکک چوغی بیلیمیه رک بومبدأی قبول ایتیمورلرمی ،
دییه برسؤال بیله وارد اوله بیلیر . مثلاً نفعیه مسلک نه سالک
اولانلر ، منفعت شخصییه تحریسنک برغایه معقوله ، انسانلر ایچون یکانه
غایه معقوله اولدیغنی اثباته چالیشدقلری صررده معقول برغایه نک آئی ،
اک معقول برغایه نک ده اک ایی برغایه اولدیغنی ضمناً فرض ایتیمورلرمی ؟
خیراعلانک تعینی مسئله سی آنجق استحاله یه اوغرایوب حل ایدیله مشدر .
اکر خیر ، معقول ایسه معقولک کندیسنی نه در معقول ، نه دن عبارتدر ؟ عقل ،
کندیسنه موافق اولان شیئی نه کبی بر علامتله بیلیر ؟

طاهر انانیه [*] ایله لایب نیلمیر کوره کالار مستقر اهنوز . —

[*] « مالبرانش » فرانسز راهب و فیلسوف لرنندبر : « ۱۶۱۵-۱۶۳۹ »
« اعتقادنه کوره اشیای خارجییه نک نفوس ، نفوسک اشیای خارجییه اوزرنده
اصلاً تأثیری یوقدر . اشیا ایله نفوس آراسند موجود کبی کورونین تأثیرات

مالبرانشه كوره عقل ، اشياده نسب كيه ، نسب كاليه ناميه ايكي درلو نسبت بولمقده در .

نسب كيه ، عين طبيعته اولان ايكي شي آراسنده بولنور و تميله تقدير ايدايير . بولمقده صرف نظري اولان حقيقي وجوده كيتيرير . (حقايق رياضي و منطقيه) نسب كاليه طبيعته مختلف اشي آراسنده بولنور و تميله تقدير ايديله مر .

نسب كاليه كوره انسان حيواندن ، انسانده كي روح بدنن ، روحده كي عقل حواسدن اكملدر . بنابرین فعلاً انسان حيوانه ، بدن روحه ، عقل حواسه . . . الخ تابع قيلمه ايدر . بو نسبتلر كحيث مجوعه سي انتظامي تأسيس ايدر . شو حلاله انتظام خير اعلى در . « مالبرانش » مذهبي ، خيرك كمال و علويتدن عبارت اولديغى قبول ايدن بعض فيلسوفلر طرفندن زمانم زده تكرار التزام ايدلمشدر . بو مذهب صحيح اولمقده برابر ناقصدر . يوقا ريده كورلديكي وجهه كمال مفهومي عقلمده كي مفهومات جا كمه دن برى ايسه ده اصل مسئله غايات مختلفه طبيعده آراسنده كي درجه كمالك ذصورتبه تصور و تقدير ايدلديكى بيلمكده در : « مالبرانش » مذهبي اساساً افعال حدسه يي قبول ايديور ديمكدر . زيرا عقل ، فلان غايه بك فلان غايه دن ده مكميل اولديغى بدها

متنايله حقيقتده جناب چكك تأثيرندن باشقه برشى دكلدر . عالنده يانكيز بر علت واردركه اوده جناب چقدر . علت ظن اولان شيلرك كافه سي ، علل حقيقه ذكل ، علل عاديه قيلندندر . سابق لاجق همچون علت اوله ماز سابق تحقيق ابدنجه جناب حق لاجق يارادير . بوفيلسوف علم الهيتك بر آيينه يه ، اشيائى خارجيه بللمده بو آيينه يه عكس ايدن صور و اشكاله مشايه اولمقده ، اينانلوك اشيائى علم الهيده مشاهده ايلديكارينه قائل ايدى .

مشهد ابدیور . فقط بو مشاهده سنده نیکی دلیله استدات ایتدیکنک .
تئیدنی غیرممکندر . بوایه حاسه اخلاقیه مذهبه رجوع کی برشیدر .
شوالده « لاپنیچ » ک یابدینی کی کال مفهومک ده ا بسط
ایکی مفهومه ، یعنی اولاً نسبتاً آروا خود چوق واسع ، از
یا خود چوق شدید و تام اولان وجود مفهومه ؛ ثانیاً ، مفهوم
متعاقبه یعنی وفاق و کثرتده وحدت مفهوم رندن عبارت اولوب عقل
طرفدن اشاده تحری ایدیلن و حقیقتله حسنک مبدأ مشترکی اولان .
مفهوم انتظامه ارجاعی صورتیه توضیحی جهته کیدیلجکدر .
عجبا وجود و متعاقبت دینیلن شیر ، بالذات کندیسی حی و حقیقی
اولدینی جهته آنجق ساحه حیات و حقیقتده اجرای فعل ایده بیلن .
واشیایه قارشی ، قدرت مدبره سنی اظهارده محل اولاری نسبتده علاقه
کو ترن عقلک متعلق آسندن باشقه نه اوله بیلیر ؟
بنابرین خیر ، حقیقتک ، آهنگک ممکن اولان اگ عالی درجه سی .
یعنی حقیقت مطلقه و آهنگ مطلق دیمک اولور . ایشه « مالبرانش
ولاپنیچ » منهجی تعیب ایله واصل اولونان ایلاک نتیجه بودر .

«فانت» کوره کاتب اراده امروزی — . قانت طرفندن تعقیب ایدیلن
منهج باسقدور . بو منهج یوقاریکی منهج کی خیرک تضمینی [*] دکل —

[*] مفهومات کایدهده تضمین و شمول دینیلن ایکی شی واردر : بزمفهوم
کایدهده تضمینی بومفهومک تخننه داخل اولان افرادک اوصاف مشترک لری ،
شمولده بوافرادک مقداری دیمکدر . بومفومنت کایدهده تضمینی ایله شمولی
اولاسندگی نسبت ، نسبت میگویمدر ؛ تضمین آوالدهقه شمول چوغلایر .
شمول چوغلدهقه تضمین آزالیر . مثلا حیوان مفهومک تضمینی آرز ، شمولده

شمولی ارزربنه مؤسدر . قانته كوره معقولك وصف ممیزی كلیتدر . عقل - د ذاتنده هر شیشی قوانین کلیه به ارجاع منكه سیدر . بنابرین برغایه عقله نسبتاً کلی اوله رق اراده ایدلمكه صالح اولورس ، آنجق اوزمان مشر و عدد : مثلاً ، بر کیمسه نك هر زمان ، هر یرده هم کندیمی ، همده باشقهری طرفندن اراده ایدلمسنی بلاتن قض ایستیه مدیکی هرغایه غیر معقول و شر در . ابدی ، تبدل و ندامتن عاری

اولان بر اراده کلیه نك موضوعی خیردن باشقه برشی اوله ماز کلیتک ، معقوله بنابرین خیره عائد اوصاف میزدن بری ارلیدنی . قانته ایله معاً قبول ایدیه بیلیر سهده تمامیه خیر اولدینی قبول ایدیه من . زیرا کلیت ، محوی به محتاج بر صورت صرفه در . بو صورتکده بر محوی مفهومك فقدانی تقدیرنده غیر قابل تطبیق اولدینی بدیدر . غایات مختلفه آراسته اکتساب کلیت ایتسی ممکن ، یا خود غیر ممکن . اولان غایه لر عجیبانه کی علامته معلوم اولور ؟ بونك ایچون تجربه به مراجعتدن برشی چیقماز . زیرا تجربه بالکز فلان غایه نك حقاً دکل ، قوانین طبیعیه دن دولایی فعلاً اکتساب کلیت ایدیه جکنی اثبات ایلر . شو حالده عقلک ، اکتساب کلیت ایتسی ممکن اولان غایات ایله ممکن اولمایان

چوقدر . انسان مفهومك ایسه بالعکس تضمینی چوق ، شمولی آزدر . زیرا ، انسان مفهومی داخلده کی افرادک اوصافی ، حیوان مفهومی داخلنده کی افرادک اوصافندن چوقدر . اک چوق تضمینی اولان مفهوم ، فرد مفهومیدر . زیرا بر فردک حاضر اولدینی اوصاف بالطبع دیگر بر فرزدده تمامیه موجود اوله ماز . اک چوق شمولی اولان مفهومده اصلاً نوعی اولمایان جنس عالی مفهومیدر . موجود مفهومی کی که بو مفهومك ذات بلری به و موجودات سائرته نك کافه سنه شمولی واردور .

تأیاتی یا افعال حدسیه، یا خود بالذات غایاتده کوردیکی بروصف مجریله
یکدیگرندن تمیز ایلهمسی لازم کلیر. اوله طر اولنور که بو وصف
سمیزده اونیایلرک علوتندن، یا خود کالندن باشقه برشی اوله ماز..
«فانت» شخصیت انسانییه بی بذاتها یعنی براراده کینهک متعلق یلکانه سی
اولنه صلح ولایق برغایه مطلقه اتخاذا ایلدیکی صیرهده نهایت بو صوک
مصدقاه واصل اولیور. بوده شخصیتک کال یا خود بالذات شلویت
اولدینی ضمناً قبول دیمکدر. شوخاله نظراً بذاته ملاحظه واک مجرد
اوصاف تمیزه سه ارجاع ایدیلن خیر، کال کلی ایله تعریف ایدیله یلیر..
خیر مفهومی ومفکوره افهرفیه — بوضورتله تجرید ایدلمش اولان
مفهومیوم خیر بوش برجز چیوه اولادینی کی موجودات ممکنهک کافه سی
ایچون ((صاحب عقل اولارینه کوره)) مفید اولسی ملاحظه
بولن، فقط اراده انسانییه نک غایه سی، نمودجی اولق خصوصنده
طبیعت وحیات انسانییه شرائطندن پک بعید، غیر معین اولان بر
نوع سمه [*] دکلدر.

بنابریس خیر، مفهومک تعین ووتکمل ومفکوره خیره تحول ایتسی
لازمدر.. مفهوم خیر بواستحاله سیله ده بالضروره انجی اولور..
ارتق بو مفهوم، خیر بذاته مفهومی اولسوب خیر انسانیت
مفهومیدر.. بوحیثیتله خیره، بعدما مطلق صورتده آهک، حقیقت
وکیلت مدکل، حقیقتک، آهکک، کایتک حیات انسانییه ممکن اولان
[*] سه پلان، شکل، مبدأ و صورت کله لرینک مراد فی اولورق
حقولانیلیردی. عمریت اوزومه سمه، طبیعه شکلدن طاری طولان برریشیک
شکل تحتده تمیزیل واستعضای دییمکدر..

الك على درجہ سی در . عقل نظریك تدقیق انسانی، عقل مفہومت
 علت ، جوہر وغایہ مفہوم سازی کبی کافی آز چوق تجربہ و فکر
 انسانی شرائطہ عائد مفہوماتہ نہ صورتہ تحول ایلدیکی کورشمسی .
 عقل عملی مفہوم اساسی ده حیات انسانیك شرائطہ توافق ایتك .
 ایچون اویله بر استحالیہ اوغرار . بنابرین انسان ایچون مفکورو
 اخلاقیہ ، طبیعتی محفظہ و اوکا حرمتدن ، کافہ ملکاتی عقلک حاکمیت
 تحتندہ سرسخت و آهنگدار بر صورتده انکشافه مقارن قیامتدن .
 کافہ اشخاص انسانیك صورت متساویده استقلال و حیثیت لرندن
 و سئغه محبتہ صمیمی اتحاد لرندن عبارتدر .

بوی مفکوردنک بوتون خطوطی خیره عائد اوچ وصف ممیزك
 یعنی تحقیقہ آهنگ و کلیتک طبیعت انسانیہ تطبیقی نتیجہ سیدر . بو
 اوصاف ممیزدی دهامکمل بر صورتده تعیین ایله کندیلرندن وظیفه
 باشلیجه انواعی استنباط اخلاق عملیہ عائددر .

فارسه انصافك اساس مطلقى — خیرك بر آرز نضله مجرد بر
 اسمله تسخیمی دیمک اولان مفکوره اخلاقیہ و تون اخلاقک مبدأیدر .
 فقط عجیب بو مفکوره بوقانونك یگانه ، تام بر مبدأی و اساس مطلق میسر
 تعیین دیکرله وظیفه — عقلک خیری تموری انسانیده اونی مجبوری
 اولمقدن باشته بر صولاته تصویرنه امکان بولونیه جق مرتبده —
 ضروری اوله زق خیردن استنباط ابدیایوری ؟ فلاسفہ و آهنگ
 منتظر لرندن بعضیازینه کوره خیر ، لذاته مجبوری اولمایوب آنجق
 اراده الهیك لمقندن دولایی مجبوری اولور . اگر امر الهی دن صرفه

نظر ایدیا جک اولورسه خیر بزی یالکر کندیسنه جذب ایدن، فقط بر قانون کبی مجبور ایله مین بر مفکوره حالنده قالیر و بر درجه قدر (هیچ دکله خیری مدرک اولان بحساب عتول اوزرنده) تأثیرینی محفظه ایده بیایر ایسه آرتق بر سابطینی حائر اوله ماز . دها واضح بر تعبیر ایله آنجق کندیلرینی مکف قیلدق ایسته یلاری مکلف قیلار . حال بویله اولمقله برابر خیر لذاته وظیفه نك مبدأیدر . عقل کافه غایات ممکنه نك فوقده اولدیفنه و بو حیثیتله اونایه لرك کافه سنه ترجیحی لازم کلدیکنه حکم ایتکسزین کلی تصور ایله یامز . ددقارت ایله دیگر بر فیلسوف طرفدن یاقمه ایدیان اثبات واجب دلیلنك (وجود اکمل دلیلی) قیمت منطقیه سی حقنده کی فکر نهدن عبارت اولور . سه اولسون ، بودلیل ، صورت مطلقده مکمل اولان بر وجود مفهومه عقلک وجود ضروری مفهومی اضافه ، یا خود بو مفهومی اونده مشاهد اتمه سه نه امکان اولم دینقی بک کوزل اثبات ایتکددر . ایسته بونک کی خیر مفهوم معلومه وظیفه مفهومی علاود، یا خود بو مفهومیدن وظیفه مفهومی استنباطه اجبار ایلرین شی ده عین قانون عقیددر . سنابرین وظیفه ، مفکوره اخلاقیه نك اراده انسانییه عائد کافه غایاته عقل قبول ایدیان رجحانیه بو مفکوره نك بالذات بو رجحاندن دولایی بزم اوزریتده اجرا ایلدیکی برنوع سابطه دیک اهلور .

رمیبر رمیبره — مع ذلک صرف عقلی اولان وظیفه مفهومی بو مفهومک حساسیت مزه عائد مختلف میلانیه ندمحه تصادمی اولان و حسدن تفریق لازمدر . وظیفه منهومی عقل محض (اولدیی

فرض ایدیلن و کندیسنده دائماً اراده عقله توافق ایله این بر موجودده بولور. وجیه حسی ایسه آنجق انسان کی عقل ایله حسک برلشدیکی بر موجودده اوله بیلیر. بنابرین انسان یالکز خیرک تحقق ایتدیرلسی لزومنه حکم ایتمز، میلانرینک مقاومتنه رغماً بالذات کندیسنک خیری تحقق ایتدیرمسی لازم کلدیکنده ده حکم ایدر: «اوزریکه لازم اولانی یاپ، صوکی نه اولورسه اولسون.»

فقط بو حکم شو-یثتله برحس مجاهده و تفضیق دیمک اولان وجیه حسیه مترافقدر. اخلاق ایچون وظیفه یی یالکر عقله نسبه دکل، حساسیته نسبه ده محق قیلمق ضرورتی انسانده کی بو حالت خصوصیه نك نتیجه سیدر. عقل ایله وظیفه شی واحد حکمنده اولدیغندن وظیفه عقله نسبه موجه اولور. یوقاریده کوردلیکی وجهله خیر، معقول دیمکدر. بناء علیه خیرک تحقق ایتدیرلسی لزومی ادعا ایتک عقلک تطمینی لزومی ادعا ایله مکدر. عقل، وظیفه یی اعلان ایتمسیله کندی تفوقنی اعلاندن باشقه برشی یاپماز. حساسیت نقطه نظرینک التزامی تقدیرنده بونده مصادره علی المطلوب [*] اولدینی، عقلک

[*] مصادره علی المطلوب: مدعای دلیل صورتنده اتیان، موضوع بحثی صحیح، مثبت فرض ایتکدن و اونکله هنوز محق تحقق ایتمه مش اولان دیگر برشی اثباته قیام ایله مکدن عبارت سفسطه در. مثال: آغیر جسملرک طبیعتی مرکز عالمه دوغرو کیتک، خفیف جسملرک طبیعتی ده مرکز عالمدن تباعد ایتکدر. آغیر جسملرک مرکز ارضه دوغری کیتدیکی، خفیف جسملرک او مرکزدن تباعد ایتدیکی بالتجربه ثابتدر. بناء علیه مرکز ارض مرکز عالمدر. ارسطودن منقول اولان بوقیاسک کبراسنده

کندی دخواستنده هم حاکم دم ده مدعی موقعنده بولندینی بولنده بر
اعتراض در میان ایدیله بیایر. بر موجود عاقل ایچون عقلک تطمینی
خیر اولدیفنده سببه یوقدر ؛ فقط حساس بر موجود ایچون میلانلرک
تنظمی ده بر خیردر. شو حالده انسان کی هم عاقل، هم ده حساس اولان.
بر موجودده عقل البته کنسی خیرینک خیر حساسیته قائق اولدیننی، اوکا
ترجیح ایدلمسی لازم کلدیکی ادعا ایدیه بیایر. فقط حساسیت نقطه نظرندن ده
کندی خیرینک اساساً خیر حساسیت قابل ترجیح یا خود ده واضح بر تعبیر ایله
هرایکی خیر آراسنده کی جدالک آنجق بر جدال ظاهری اولدیننی و حقیقی
خیر حساسیتک خیر عقلی ایله ملتبس بولندیننی اثبات ایتسی ده لازم کلیر.
بواثبات آنجق «قانت» ک تسمیه سی وجهله موضوعات اخلاقیه نیلیس
(وجود باری، بقای روح احوال آخرت کی) بعض فرضیات مابعد -
الطبعه نک قبولیه تمام اولور .

مصادره علی المطلوب وارددر . چونکه هنوز مرکز عالم تعین ایتدن آغیر
جسملرک اورایه دوغری کیتدیکی، یا خود اورادن باعد ایتدیکی ادعا دوغری
دکلدر. مصادره علی المطلوب بر آرقداشی ده دوردر . دور، بر قضیه بی دیگر
بر قضیه ایله اثبات ایتدن صوکره ایکنجی قضیاتی برنجی قضیه نک دلیل
منبتی صورتنده اقامه ایتکلدر. روح مجرددر ، چونکه غیر فانیدر ؛ روح
غیر فانیدر ، چونکه مجرددر ، مثالنده اولدیننی کی .

ارضيبي باب

مسئوليت ومثيده

مسئوليت — مسئوليت ، فعللريك حسابي ويزمكه ، يعنى قاتل كنديزي اولدينى اعتراف وفعللريك نتايجنه تحمل ايتمكه مجبور ومقتدر اولان اشخاصك وصف مئيدر .

مسئوليت تعبيري ، قابل اسناد تعبيريته موافق ايلر . لكن مسئوليت ، اشخاصده ؛ قابل اسناد ، افعالده مستعملدر . بر فعلى بر كيمسه اسناد ايتمك ، اوفعلى اولنك حسابنه كچيرمك ، او كيمسهي فعلندن دولاي مسئول ايلمكدر . ايكي درلو مسئوليت واردر : مسئوليت قانونيه يا خود اجتماعيه ، مسئوليت اخلاقيه .

اجتماعي نقطه نظرندن انسان قوانين موضوعيه مخالفتندن دولاي حضور محاكمده مسئول اولور . اخلاق نقطه نظرندن ايسه ، كافه افعالندن ، بوافلك اخلاقاً درجه حسن وقبحاري نسبتنده كندى وجدانيه بنى نوعنك وجدانه ، جناب حقه قارشي مسئول اولور . مسئوليت قانونيه اعتبارات بشرية اثرى ، مسئوليت اخلاقيه ده بزم طبيعتمرك بر نتيجه مئيدر . هر شخص ، كنديسنك فاعل مختار يعنى خير وشرى ترجيحه قادر اولديغنه ووظيفه تابع ، يعنى خيرى شره ترجيحه ، مجبور بولنديغنه حكم الهيك حيثيله بالضرور ، مسئول اولديغنه ده حكم ايدر .

مسئولیت اخلاقیه نك مبرا و شرائطی — مسئولیت اخلاقیه نك
بر طبقه شرائطی وارد در . بوشرائطك كه مهمی اولان و مبدأ مسئولیت
نظریه باقیه بیلس شرط ، (اراده) در . انسن آنجق بالاراده آرزو
ایدیلن ، یعنی بالذات تشبث یاخود قبول اولان افعالن مسئول
اوله ییلیر .

بوندن دولای اشیا و حیوانات ، کندیلرنده اراده اخلاقیه نك
حقوقدیتندن دولای غیر مسئولدر . هیچ کیمسه ، کوزل یاخود
چیرکین ، ذکی یاخود غبی اولدیغرن و بونلره مثل شیلردن مسئول
دکدر . اطفال ، وایرینك ارتکاب ایتدیردکی افعالن مجنونده
حال جتده ایشله دیکي فعللردن مسئول اولماز . انسانده اراده اخلاقیه نك
تعطیل و نقایلی ایدن تأثیراتك کافه سی مسئولیتی ده تعطیل و تقایل ایلر .
بالذات حربت ماده ، اراده نك شرطی اولدینی صورتده مسئولیتك ده
شرطی اولور . انسان ماده ا جراسنده مضطر قالدینی انعالی اراده
ایده من . بیزین اوا افعالن مسئولده اوله ماز . (هیچ کیمسه غیر ممکن
اولان شیدن مسئول دکدر .)

مع ذلک مسئولیت اخلاقیه هر زمن ، بذاتها نظر ملا - نظیه النان
اراده من مربوط اولوب اراده نك آثار خارجیه من مربوط دکدر . قانونی
نقطه نظر دن اراده غیر کفیدر . اراده دن باشقه اجرایه مباشرت ده
لازمدر . اخلاق نقطه نظر دن ایسه نیت ، فعل حکمنده در .

مسئولیت اخلاقیه نك ایکنجی شرطی خیر و شرک معلوم اولمایدیر .
مسئولیت اخلاقیه بونسکله مسئولیت قانونیه دن آریلیر . قانون مدنی ،

افزادی قانونی بیلیمکه مجبور ایتک مقصدیله ، هر زمان ایچون سر ، یه
اسهل اولان . معذرت جهلی قبول ایتز . هیچ کیمسه یه قانونی بیلیمز
نظریله باقیلماز ، هر کس قانون بیلیر فرض اولور .
فقط اخلاق نقطه نظرندن هیچ کیمسه جهلندن دولای مسئول
دکلمر . قانون اخلاق ، آنحق قانون اخلاقی بیلانلری مجبور ایدر .
جهله ، غیر ارادی و غیر قابل مقاومت ایسه غیر مسئولدر . بوکا متقابل
تنور نسبتنده مسئولیتده آوتار . بومسؤولیت عالم اندانینده کی ترقیات
مدنیله ایه معاً تزايد ایدر .

مزیت و عدم مزیت — مسئولیت اخلاقیه نك . ایکی صورت ،
وارددر . « پول زانه نك » فکرینه کوره مزیت و عدم مزیت کرک
ذاتلری ، کرک نتیجه لری یعنی مکافات و مجازات ایه مناسبتلری اعتباریله
نظر ملاحظه آله بیلیر . بذاتها نظر اعتباره آله ان مزیت ، شخصه
طالد قیمت اخلاقیونک تزايد ارادیسیدر . بر کیمسه یه صاحب مزیت
دینمی بومعنی اعتباریله در . عدم مزیتده بالعکس شخصه عائد قیمت
اخلاقیونک تناقص ارادیسیدر ، شخصک کندی افعالنندن منبعت تدفی
وسقوط اخلاقییتیدر .

زیرا شخص انسانی حیثیت و علویتی مستلزم بر قیاتی حائزدر .
شخص بوقیمنتک بر قسمی بر وجود علقل و مدرك لولمق حیثیتیه کندی .
طبعندن آلیر . « حقاً » دیمک اولان بونقطه نظره کوره کانه شخص
مساوی و یکدیگرینه قارشی حرمت متعبله ایه مکلفدر . دیگر قسمی ده
کندی اراده سندن ، افعالنندن آلیر ، مزیت نقطه نظری دیمک اولان
بونقطه نظره کوره اشخاص ، مفکور مؤخیری آز یا خود چوقد تحقیق

ایندیرملری نسبتنده دائره مساواتدن چیقارلر. سیرت اشخاص ایله تحویل ایندن ، اشخاص ایچون حرمت فائقه ، تقدیر ونحسین ، مکافات حق تأمین ایله ین بوزیاده حیثیت وعلویت ده مزیت دینیلن شیدر . عدم مزیت ، یالکیز مزیتک فقدانی دیمک دکلدر ، او بر مزیت ناقصه و اخلاقه بر نوع کمیت منفیبه در .

« پول ژانه » اشخاصک قیمت اخلاقیه لرینی ، اشیانک قابل تنزل و ترفع اولان قیمت اقتصادی لرینه تشبیه ایدیور . مزیت کویا ترفع اخلاقی ، عدم مزیت ده تنزل اخلاقی در . نتایجی اعتباریله نظر تأمله آلنان مزیت ، عامل اخلاقی ایله مکافات آراسنده کی نسبت ، اونی مکافات لایق ایدن کیفیتدر ؛ عدم مزیت ده بالعکس ، عامل اخلاقی ایله مجازات آراسنده کی نسبت ، افلاطونک تعبیری وجهله تأدیه استحقا قدر .

مزیت وعدم مزیتک تحولاتی موجب اولان ایکی حال ، وظیفه نك قیمت ذاتیه سی ودرجه صعوبتیدر . برنجیسنک تعینی اولدجه مشکلدردر . بوحال ، وظیفه نك آغیرانی واهمیتیه قاریشدیر یله ماز . زیرا (قتل و سرقت ارتکاب ایتمه مک کبی) وظائف عدلیه اک مهم وظائفدن اولمقله برابر بو وظیفه رعایت اوقدر موجب مزیت دکلدر . پک مشکل وهمان مجبوری کبی اولان ، غایه سی (یالکیز شخصه عائد بروظیفه یی اکالدن عبارت بولن ان (ژیمناستیک ایله قوای بدنیه نك تزیدی کبی) افعاله ده بویوک بر مزیت عطف ایدیه مز . اوله ظن اولنور که وجدان عامه ، مزیت ویا عدم مزیتک تعینی خصوصده ملاحظات عقایه قدر ملاحظات بدیعیه اوزرینه ده مؤسدر . یعنی بو خصوصده ملاحظات بدیعیه یی ده نظر اعتباره آ لیر . اک زیاده شایان

مدح اولان بر وظیفه وجدان عامه نظرند «اك كوزل» یعنی نادر بر نجات حسیه، نادر بر متانت طبع، دلالت ابدن وظیفه در؛ (قهر مانلق کبی). صرف اخلاق نقطه نظرندن ایسه مزیت، بلکه بالذات وظیفه نك ماده سندن مستقلدر. الوبر که بر فعل حقیقه مجبوری اولسون. اوفدل یالکز بوحیثیتله موجب مزیت، شایان مدحدر. فعلک مزیتی ده یالکز اونده کی عسرتک درجه سیله تقدیر ایدیلیر. بنابراین بروظیفه نك ایفاسی نه قدر مشکل اولورسه اووظیفه اونسبتده شایان مدح و مزیتی جالدر. مثلاً سفیل بر آدم ارتکاب سرقت اتمه مکه بویوک بر مزیته صاحب، مدحه شایان اوله بیایر. وظیفه نك ایفاسی نه قدر سهل ایسه اووظیفه ده اونسبتده آز مدحه شایاندر. بر زنکین باشتمه سنک مالی غصب اتمه مکه بویوک بر مزیته صاحب اولمش اولماز.

بالعکس عدم مزیت، وظیفه نه قدر کوچ اولورسه اونسبتده آز، نه قدر قولای اولورسه اونسبتده چوق اولور. بروظیفه معلومه ایچون مزیت وعدم مزیت، اووظیفه ده کی عسرت وسهولت ایله معکوساً مناسبتدر، دینلمسی بوندن دولایی در.

فضیلت — فضیلت نظریه سی مزیت نظریه سنک متمم طبعیه سیدر. زیرا فضیلت، وظیفه ایشله ننه بر چوق افعالك نتیجه سی اولان دائمی، معنادر بر مزیتدن باشقه نه اوله بیایر؛ بونظریه متقدمینک علم اخلاق ده اهمیت عظیمه یی حائز، اونارک علم اخلاقی همان بوندن عبارت و منهج لری ده بزمکندن چوق ترکیبی ایدی. متقدمین وظائف مخلفه یی تعیین ایده جنک یرده کویا بر رجل حکیمک، فضیلتک الکعالی درجه سنه. واصل اولمش بر آدمک تصوبرینی یابارلر و بزم اخلاق نظریه ده تدقیق استبدکمز

باشایچه مسئلی فضیلتك شرائط اساسیهسی بختده منقشه اپدرلرایدی .
 بوندن دولایی فضیلت مدارس مختلفه طرفدن مختلف صورتلرده
 تعریف ایدلمشدر .

سقراط ایله افلاطونه کوره ، فضیلت ، معرفت خیر اولدینی کی .
 رذیلتده ، جهل خیردر . سقراط « هیچ کیمسه اختیاریله شریر
 اوله ماز » دیر ایدی . بو ایسه اخلاقده حساسیتك مدعیته قارش
 آچیتدن آچیفه عقلك حتموقنی ادعا ایلمه ایدی . فی الحقیقه فضیلتك
 شرط ضروری و اساسی اولان معرفت خیر و شر ، هرشیدن اول .
 عقله عائد بر مسئلهدر . فقط بوندن ده انسانك وظیفهسی .
 ایفا ایچون یالکزه وظیفهیی بیلمسی کافی اولدینی نتیجهسی چیقمازه .
 وظیفهیی سومك ، سربست ، متین ، ثابت بر اراده ایله اراده ایتمك ده
 لازمدر . شهبوق که خطایای انسانیهدن برچونخی حقنده (اولری عفو
 ایدیکز ، نه یابدقارینی بیلمیورلر) جهله معذرتی اتیان ایدیله بیلیر .
 فقط انسان علی الاکثر « خیری کوربورم ؛ تقدیر ایدیورم ، ینه شری
 ایشله یورم » قول مشهورینك مفادینجه شری بیله بیله ارتکاب ایلر .
 افلاطون ، فضیلتی بر آهنگ دبیله تعریف ایدیور ، فضیلت ، کو
 کافه ملکاتی وفاق تام ایله نغمه پرداز اولان نفسك آهنگی اولدینی کی
 فردكده جمعیت وکائنات ایله آهنگی ، وفاقیدر . بوسورتله افلاطون بر
 طرفدن بالخاصه ، آهنگدن یعنی انتظامدن عبارت اولان خیرك وصف
 میز ذاتیسی تمین ، دیگر طرفدن فضیلتك ، نفسی ساده لکه آشدیر .
 مقدن ، داهای دوغریسی کسر ایلمکدن عبارت اولدینی قبول ایدن
 « زهد و تقوی » مسلکی ضماً رد ایدیور کی کورونمکدهدر .

اجزای انسانیہ دن هیچ بری مفکوره اخلاقیہ دائرہ سندن اخراج
ایدلہ مشدر . حتی بدنک بیلہ اورادہ برموقی واردر . زیرا بدن دہ
اجزای عالیہ تبعیت شرطیلہ موجودک آہنکی ایچون ضروریدر .
افلاطون فضیلت ایچون «تشبہ باللہ» دیر ایدی . زیرا افلاطونہ
کورہ ، ذات باری تحقّقہ ممترون بر غایۃ الکمال در . موجودانہ
خاص اولان کافہ کالاتک کندیسندہ اجتماع وایتلاف
ایلدیکی وحدتدر . هیکل تراش کندی انموزجنہ ، توجیہ نظر ایلدیکی کبی
انسان فاضل دہ دائماً جناب حق ، توجہ وبوصورتلہ نفسندہ علی اندر یج
کمال اخلاقی هیکل لاهوتیسنی عمل ایللہ جکدر .

«ارسطو» فضیلتی اعتیاد «ملکہ» دیہ تعریف ایدہ رک فلاطون دن
آریایور . فضیلتکار اولقی ایچون یالکز فضیلتی بیلک کافی دکلدر .
«انسان ساز چالہ چالہ سازندہ اولدینی کبی افعال فاضلہ یی
ایشلہ یہ ایشلہ یہ دہ انسان فاضل اولور . انسان فاضل اولقی ایچون یالکز
بعض افعال کافی دکلدر ؛ افعالا کمتی ودوام واتصالی دہ لازمدر .
«برقیرلانغیچلہ ہمارا اولدینی کبی بر فعل فضیلتہ دہ فضیلت اولماز . «عجبابواعیاد
یاخودہ ملکہ» نەدن عبارتدر . بواعیاد ایکی منہی آراسندہ کی «حق» وسطدر .
«ارسطو» کندی نظریہ سنی تأیید ایچون ایکی دلیل اتیان
ایلکدہ در . اوکا کورده اوللا : ہر افراط وتفریط مضر اولہ کلشدر . چوق
یہ مک ، کافی درجہ دہ ہمہ مک ؛ تفریط فعلیت ، فرط عطالت . . . الخ .
لماًناً خیر ، یاخود کمال ، نہ کندیسندہ برشی علاوہ ، نەدہ
کندیسندن برشی تنزیل ایدیلہمہ بن مفہوم اولقی حیثیتلہ افراط وتفریط
آراسندہ کی «حق» وسطدر .

« ارسطو » بونظریه‌ی بر چوق فضائل اوزرنده تحقیق ایدیور ::
 تهورله جبانث آراسنده شجاعت، خست و تبذیر آراسنده اقتصاد
 وسائر..

ارسطو کافه فضائی حساسیته خاص اولان اعتدال ایله
 قاریشدرمقدمه در . فی الحقیقه قانون اشواق و احتراصات ، مقیاسدر .
 فقط مفکوره اخلاقیه یالکیز اعتدال احتساستدن عبارتدر دنیه مزه .
 خیر، صرف برکیت مسئله‌سی دکادر . عجبامدافعه مملکت، یاخوددعوای
 فضیلت وعدالت مسئله‌سی موضوع بحث اولدینی زمان بونلر اوغورنده بذل
 حیات درجه سنده فداکارلق کوستریله جک اولورسه بو برفراطمیدر ؛ بالذات
 بوافراط و تقریطلرک، آنجق خیر زرده اولدیغنی بیلنلرجه تعینی ممکن
 ایکن خیرک افراط و تقریط ایله تعینی ادعاده مثال سابقده اولدینی کبی
 نوعما دور واردر . خیرک علی الاکثر افراط و تقریطلردن بریله
 ماتبس اولدینی ده واقعدر . ارسطونک مذهبی حرفیاً قبول ایدلدیکی
 "تقدیرده افعال حماسکارانه نک کافه‌سی دائرة فضیلتدن اخراج ایدیلیر .
 فقط حقیقه تده ارسطونک خطاسی، فضیلتک طبیعتدن زیاده خیرک
 طبیعته عائددر . ایستر مقیاس ایله ایستر باشقه برشیه تعین ایدیلسون ::"
 فضیلتک اعتیاد « ملکه » خیر اولدینی دوغوردر .

یالکیز بواعتیاد خیر ، علمی و اراده مخصوصه‌سی اولمقسزین
 صباوتندزبری افعان فاضله ایشله مک صورتیه یتشدیریلش اولان بر
 آدمک اعتیادی کبی غیر شعوری، غیر ارادی اولمالیدر . بواعتیاد
 علمی و ارادی اولمی، بوکا محبت خیرده علاوه ایدلمیدر . فی الحقیقه
 بعض نفوسده محبت، فضیاتی اکمال ایدرسده بو محبت بالذات فضیلت

دکدر. انجق محبت نفوسك كافه سنده فضیلتی اعداد و تأییدایر. عقل و اراده ایچون غریزه نه ایسه، فضیلت ایچون محبت ده اودر. دیگر بر معنی اعتباریله محبت، فضیلتك اثری و مکافایدر. ارسطو دیورکه؛ «انسان فاضل فعال فاضله بی ایشله مکمله مندا و اولور.» قانت «ایله و واقیرك حقه سز ائیری، ضیلت ایچون، یا لکیز عقلك اثری دیمه لری و فضیلتدن حس محبتی اخراج ایلریدر. و الحاصل معرفت، محبت، اراده، اعتیاد، معاصر فیلسوفاردن برینك تعریفی وجهله «علم و اراده و محبتله قانون اخلاق» اطاعت ملکه -یدر» دیمه تعریف ایدیله بیلن فضیلتك شرط ایدر. فضیلتك اصلا وصول مینر اولقمسزین دائما تقرب ایلکده اولدینی شی مفکوره قدس -یدر. بوده بلاتکلف اطاعت ابدجك مرتبه ده کندی قانونیله اتحاد ایتیش اولان بر اراده نك حایدر.

مؤمه - مسئولیت اولسون، مرتبت و فضیلت ارسون بوتعیرلرک کافه سی خیر عقلی دیمك اولان خیر اخلاقیله، خیر حمی دیمك اولان سعادت آراسنده برنسبتی تضمین ایلر. یوقاریده کورلیدیکی وجهله عقل، بزه خیر اخلاقی بی دیگر خیرلرک، کافه سزه ترجیح ایتکی، دیگر خیرلری بوخیره تابع قیله نی، بوخیر اوغورنده حتی کندی سعادتتمزی فدا ایتکی امر ایلکده در؛ ایشته مکلفیت اخلاقیه بوندن عبارتدر. لکن هر حالده انسان کبی صاحب حس بر موجود ک کندی سعادتیه علاقه دار اولسی، عقل نظر ندرده طبیعی و محق دکلیدر؛ حتی بالذات عقل، بزه تکلیف ایتدیکی غایه نك، اساساً بزم غایه حساسیت مزله وفاق و ایستلافی اثباته مجبور دکلیدر؛ اکر مفکوره اخلاقیه صاحب حس موجوداتك محق و طبیعی غایه سنی خارج بر اقص اولسه ایدی، خیر اخلاقی خیر اعلی اولمه جنی کبی کلی، مطابق بر اهنك، بر حقیقت ده اولمازدی. شوالده خیر ایلله سعادتك تعارضی آنجق سطحی و موقت اوله بیلر.

سعادت ، خیرک نتیجەسى ، تعبیر دېگەرلەۋمۇئەدەسى اولمى در . زیرابر قانونه رعایت یاخود مخالفت نتیجەسى اولان مكافات ومحازانك هیئت مجموعهسنه ارقانونك مؤبدەسى دییر .

قوانین بشریهك كافەسى مؤبددر . واضع قانون ، كندیسنه اطاعتی الزام ایتدېكسندن قانونه رعایت ایدلرله مكافات وعد ایدوب قانونی اخلاقله متجاسر اولانلری علی الاکثر تأدب ایله تہدب ایلر . بنا برین بورادە واسطه اطاعت یالکڑ مؤبددر . حالبوکه قانون اخلاق مؤبدەسى بویله اولاماز . اخلاق قانونه خوف مجازات ، یاخودامید مكافات ایله اطاعت ایتك اساساً بوقانونه اطاعت ایتەمک دیمکدر . انسان وظیفهسنی خوف وطمعه دکل ، وظیفه اولدینی ایچون ایفایدرسه اوزمان ایفا ایلەمش اولور . شو حالده عقلمزك « خیر ایشلەین مسعود اولماید ، شرایشلەین جراسنی چکەلیدر » قاعدەسنی قبول ایتەسى نەدن نشات ایدیور ؟ دییه برسؤال وارد اولور .

« قانت » د کورد؛ بوقاعدەك توجیهی ، خیر اخلاقی لیله خیر حسی یعنی فضیلتله سعادت مفهوملرینی غیر قابل انحلال صورتدە یکدیگرلله توحید ایدن خیر اعلی مفهومك ذاتددر . انسان ایچون مفکوره تامه ومطلقه ، نه سعادتمز فضیلتدردنه فضیلتسز سعادت . کمال ، فضیلتله حق قائلش اولان سعادت ، یاخود سعادته نائلیتله مكافات کورمش اولان فضیلتدر .

بزمنه زمان فاعللری حقند خیرک شرعی ، شرکده خیرداعی اولدیغنی کورد . جک اولور ایسەك ، برناقضه ، برمنه سبتسز حاله تصادف ایتمش کبی رنجیده

اولوز . فقط ايله زن اولنور كه بو حال ، موقت و ظاهري بر يولسر لقدر . خير ايشله ينك اثر فعلدن مستفيد اولسي ، دوغرو يولدن انحراف ايدنك تاذيب ايله يوله كتير يله سي ترتيب وقايع داخانددر ، دينه بيلير .

عجبا عقلمرك بو موضوعه سي تجربه ايله تحقيق ايدلمشي در ؟ واقعات بو مفكوردیه توانق ایدیورمی ؟ خلاصه ، اخلاق قانونی مؤیدمی در ؟

فی الحقیقه اخلاق قانونی ، قوانین مدنیه کی بر اصول دائره سندمه تأیید ایدیله مش ایسهده ، بدایت حیاتدن اعتباراً ، فضیلت مسعود اولق ایچون اك امین بر واسطه در دینه بیلجك قدر تأیید ایدلمشدر . شو حالد و وظیفه اطاعت وعدم اطاعت نتیجه سی اولان انارك باشلیجه . لری جمع ایدیله جك اولورسه ، بونلرك هیئت مجوعه سنه اخلاق قانوننك اولنستده مؤیدلری نظریله باقیله بیلیر .

اول بول كرك خیرك كرك شرك علی الاكثر فاعلاری ایچون مفید یا خود مضر نتایج طبیعییه سی واردر . اعتدال ، صحیحی محافظه و حیاتی تمید ایدر ، جاهل و کاهل بر آدم ایشی مشکلات ايله باشاره بیلدیکی حالد ، تعلیم و تربیه کورمش چالیشقن بر آدم همان هر زمان ایشك ایچندن قولایلقله چیقار . ایشه بو ، اشیانك ذاتنده کی عدالت ، تعبیر دیگرله اخلاق قانوننك فیزیقی یا خود طبیعی مؤیدسی در . بوندن ماعدا جمعیت بشریه ، ایکی صورتله یعنی كرك تلطیف و تاذیب كرك توقیر و تحقیر علنی ايله مكافات و مجازات ایدر . قانونك یتشه مدیکی یره انكار عامه یتشیر . بوندن ده بری صرف معنوی و اخلاقی ، دیگر قانونی اولق اوزره ایکی درلو مؤیده اجناعمیه حصول کلیر .

قانونی اصدار ایدن وجدان ، اونك حاكم مؤيد ر . انسان فاضل
ايقاي وظيفه دن متحصل انشراح صدرده مكافاتك اك صاعلامني ،
اك كوزلني بولور . عذاب وجداني ، اثر اعتسافي اولان رفاهيت عالنده
بيله ظالمك پيشني براقاز .

بنابرین تجربه ، عقلمزك موضوعه سنی تعقیق و تصدیق ایدیوردیمكدر .
فقط بونحقیقك تام ، حتی كفی اولمی ایچون دهها بعض شیرلازمدر .
یا لكسز بو عالمده کی احوالی نظار اعتبارده آلمقله خیر هر زمان شره قارش
حق قازانه ماز . حقك تحقیر و استهزایه معروض اولمی ، قوتك
كستاخانه احراز غلبه ایله مسی كبی حالات علی الاكثر وجدانی
دوچار حزن ایدر . اكثر اوقاتده ، موتك ، شریر متجاوزله ، دوچار
تجاوز اولان كیمسه بی عین فناء نهائیده برلشدریكی ظن اولنور . لكین
شئون عالم تجاربه مقصور دكلدر . شو حالده ، عقل كندی موضوعه سنی
حدود تجربیه نك ایلرینسده کوتوره بیلیر ، و کوتور مسی ده لازم كلیر .
بو صورتله مابعد الطبیعه ده اخلاقك متمم ضروریسی اولمش اولور .
جناب حقه ، بقی روحه ایمان عقلاً و ظیفهیه اعتقادك لازمیدر .

درومى باب

اخلاق شخصيه

اهلوس عمليه، تعيين رظائلك مبابسى — رظائلك انواع مختلفهسى
اخلاق نظريه ج، موضوع مبادیدن استنباط صورتيه تعين ايدلير .
بومبادى مفكوره اخلاقيه يا خودخير اعلايه عائد: اصرک تعريفاتى در
بو عنصرلرده، اولاً؛ لذاته، کلى و مجبورى بر قانون مفهومى: «اويله
حرکت ايت که وجيزه فعلک قانون کلى صورتنه افراغ ايديله بيلسين»
ثانياً؛ عدالت يا خود حقوق غيره حرمت، ثالثاً؛ حيثيت شخصيه مفهوم ايدير.
خير اعلى نك بوايکى عنصرى بر وعين مبداءک يعنى «قانت» طرفندن
«کرك کندی نفسکده، کرك باشقه لرنده انسانيته (يعنى شخص
انسانيه) اصلاً بر واسطه دکل، برغايه اولمق اوزره معامله ايديرکي
حرکت ايت «صورتنده وضع ايديلن» شخص انسانيتک قيمت مطلقهسى»
مبداءنک ايکى صورتيدير .

بدبديدرکه، اگر مفكوره انسانيه نك تمامى، طبيعت و حيات انسانيه نك
کالى ايسه بومفكوره نك نحقق ايجون لابد اولان ايلک شرط، شخص
انسانيتک طبيعته، حياتنه حرمتدر .

بونندن ده «حيثيت شخصيه که مغاير برشى ياپما»، «باشقه لربنک
حيثيته مغاير برشى ياپما» صورتنده ايکى مبداء کلى وجوده کير .
رابعاً؛ تکميل اخلاق، يا خود شخصيتک انکشاف عقايدسى مفهومى :

مفهوم ، خیر اعلیٰ مفهومتک عینی اولان کال مفهومتک ن بلا واسطه
استیلائیلا. شو حالده کال مفهومی اولاه حقیقت و قدرت دیمک اولان
وجوده نانیاً انتظام ، یاخود آهنگ مفهومنه ارجاع اولور .

خاتمته لسانداخوت انسانیهیه مفهومی: هر شی مساوی اولقله برابر
جیمیتک هر ددن اولی اولدینی بدیدر . بنابرین مفکوره اخلاقیه منفرد،
شخصی برکال منکوره سی دکل، بالقوه انسانیتی دائرة شمولی داخانه آلان
و لکجه بوتون کائناتی محیط اوله حق مرتبه ده او دائرة ددن ددایلی کیدن برکال
اجتماعی مقومیدر . بنابرین فردیالکزر کندیلی ایچون دکل، بالخاصه کل
ایچون دد یاسار .

مفکوره اخلاقیه عناصرینک کافیهی ضروریدر . بونلر طبیعت
وحیات انسانیهیه تطبیق ایدیلن اک بوبوک کال، کال مطلق مفهومندن
استنباط ایدیلیر . تعیین وظائف ایچون بومبادیهی مراجعتدن اول
وظائفک تصنیفی موافق اولور . وظیفه لر صورت، یاخود ماده لرینه
کوره تقسیم ایدیله بیلیر .

وظائفک صورت لرینه کرره نفسیمی — وظائف صورت لرینه
کوره مثبت، منفی نامیه ایکی به تقسیم اولور. وظائف مثبته فعلی امر
ایدر . « ذهنکی تربیه ، اوینکه اطاعت ایت ، هرکسه عائد اولان شیی
کندیرینه ویر » مثالرند اولدینی کی. وظائف منفیهده فعلی نهی
ایدر . « بلان سوبله مه ، خیر سزلق ایتمه، آدم اولدیرمه » کی .
وظائف مثبته ده زیاده تکمل اخلاقیه یاخود سفته راجعدر .
یوقلر وظائفک کجیلی، ک نزهی اولوب بوبوک برزیتی ده مستلزمدر .
« طاعت » یوقلر وظائف فضیلت تسمیه ایدیور و بونلری وظائف

خدمات آسمیه ایتمدی وظائف سابقه یا مقابل قیامور، بنابرین بی نوعمركز حیاته خدمت ایتک خدمات، اولنلک حیاتی تورنارمقی ایرون نندی حیاتی نری تراکه القا ایلهمکده فضیلتدر .

وظائف مثبتیه، اولدن آسغی بر درکده حیاسات اخلاقیه ممکن اولمایان، انسانلک طبیعتی تردی ایدن برنوع حد اصغر افاده ایتیوب هرکس طرفندن هرزمان بعض درجات علاودسی ممکن اولان غیر معین برحداعظم افاده ایلر .

اخلاق منتسبلرندن بعضیلری وظائف منفیهیه (وظائف قطعیه) ، وظائف مثبتیهده (وظائف غیرقطعیه) تسمیه ایدیورلر ، بوصورتله وظائف منفیهیه تمامیه اطاعت مجبوری ، وظائف مثبتیهده نوعاً اختیاری اولدیننی سوبلامک ایسته یورلر . محتاج تأمل اولان بونظاریه ، مفکوره اخلاقیه بی ایکیه آیروب کمالی خواصه حصر ایله ذلک دوننده اولان درجه بی سائر کیمسه لرایچون غایه ارمق اوزره تعیین ایله مکددر . اگر وظائف مثبتیه اختیاری ایسه ، اولزره وظیفه دیمکده تناقض واردر . زیرا وظیفه دنیلدیمی آرتق اوبر تکلیف دیمکدر . حقیقت وظیفه نلک مجبوری اولمه سندن، تکلیفی تضمن ایتسندن عبارتدر .

فیالحقیقه وظائف مثبتیه ، وظائف منفیه درجه سنده بر وضوح ایله تعیین واولنلک هر شخص ایچون ظروف وعوارضه کوره اکتسابیه ایده جکی لایعد صورتلرده اولدن تقدیر ایدله مز . بنابرین بو وظیفه لره مربوط اولان تکلیف ، نظریاته کوره ، هرکس طرفندن ظروف وعوارض موجبجه فعلاً تعیین ایدلمسی لازم کلن کلنی ونوعما غیر معین بر تکلیف اولدیغندن ، وظائف غیرقطعیه یالکیز غیر معین ، وظائف

قطعیله ده مبین وظائف دیمک اولور . صورت ظاهرده اک غیر قطعی اولان بروظیفه ، تعین مفروضیه وظیفه قطعیله اولور .

وظائفک ماده لرینه کوره تقسیم — وظائف ، ماده لری یاخود متعلق لری نقطه نظرندن اولا : جناب حق ، ثانیاً : نفسه ، ثالثاً : سائر افساره عائد وظائف صورتنده تقسیم ایدیله بیلیر .

اخلاق یونندن بعضیلری حیواناته ، اشباهه فارشی اولان و دیگر بعض اخلاق متسیبلری طرفندن باواسطه بو وظائف ماننده اخیل ایدیلم وظیفه لری ده بو تقسیمه علاوه ایدیورلر . جناب حق فارشی وظائف ، امرباری و مراد الهی موجبجه غایه خلقتی تحق ایتدیر مکدر . نفسه فارشی وظائفدن آریجه بحث ایدیله جکدر .

باشقه لرینه فارشی اولان وظائفدن بعضیلری عمومی یعنی اوصاف اشخاصدن مستقل ، برطقلری ده خصوصی یعنی انسه نلر آراسنده ممکن اولان (عالمه و یا حکومت اعضاسندن اولمق کی) مناسبات مختلفه یه متعلقدر .

ماده وظائف نقطه نظرندن باقیله جق اولورسه متعلقات وظائفده آز یاخود چوق برشبول و علوت اولدینی کوریله بیلیر . وظائف ، متعلق لرینک درجه شموله کوره : نفسه ، عالمه یه ، وطنه ، انسانیته فارشی وظائف صورتنده ترتیب ایدیلیر . موضوع لرینک درجه علوتیه کوره ده : خیرات خارجه (ثروت ، ناموس ، شهرت . . الخ) ، خیرات بدنیه (قوت ، صحت ، حیات . . الخ) ، خیرات نفسیه (حقیقت ، عدالت . . حیثیت . . الخ) یه عائد وظائف صورتنده ترتیب اولنور .

تعارضه وظائف — مختلف اولماری حیثیتیه وظیفه لر آراسنده تعارض و تناقض حصولی مستلزم بعض احوال ظهور ایدیه بیلیر . تعارض بو وظائف مسئله سی بالخاصه مدرسه رواقیه طرفندن تدقیق ایدلمشدر .

بوتعارضه دائر بعض مثالر : عالمه نك يكانه استه دكاهي اولان يرد .
آدم ، حياتي چوجتاري ايچون لازم اولديني جيتله ، شهبسز محظفة .
حيات وظيفه سيله مكلفدر . عجب اوب آدم باشه لر ينك حياتي قورتلر ايله چكي .
برفلا كنده ، كندى حياتي تهلكيه القا وظيفه سيله دم مكلف ميدير ؟
برا اولاد ، بدر ينك برقل جاني تنده يا خود حكومت عليه تريبه .
ايديلن بر جمعيت فساديه ده ذى مدخل اولديني خبر آليور . عجب يوقى .
مرجهنه اخبار ايتلميدر ؟

عصر يمزاخلا قيونندن «بول زانه» ، بومشكلاتك حلقه مدار اوله چق .
بعض قوا لد وضعنه تشبث ايتشدرد . بو ذات ، اولا خيرات و وطني .
بونارك دره شمول و علوية لر ينه كوره ترتيب ايديبور .
اكر ايكي وظيفه آراسنده علويت نقطه نظرندن بر تعارض وقوعه .
كله جاك اولور سه ، هرايكي وظيفه ده كي شمولك عين درجده اولديني .
فرض ايدلمكه اك عالى وظيفه ديكر ينه ترجيح اولنور . بنابر ين .
حيات ثروته ، حيثيت شخصيه يا خود عدالت ، حياته ترجيح ايدلمه ليدر .
اكر ايكي وظيفه آراسنده شمول نقطه نظرندن تعارض وقوعه .
كله جاك اولور سه هرايكي وظيفه ده كي شمولك عين درجده اولديني .
فرض ايدلمكه اك شامل وظيفه ديكر ينه ترجيح ايدلمه ليدر .
بنابر ين انسانك عالمه سى نفسه ، وطني عالمه سى ، انسانيت و وطنيه .
ترجيح ايدلمه ليدر .

ايكي وظيفه آراسنده هم علويت همده شمولدن دولايي بر تعارض .
وقوعه كله جاك اولور سه ، علويت نقطه نظري شمول نقطه نظريه .
تفوق ايدر . بنابر ين ناموس ثروتدن عالى اولديندن انسان ، عالمه سى .

نائی سامان ایتک ایچون بیه خلاف ناهوس بر حرکتده بولونمالمیدر .
 انسانک کنبرینه قارشى وظائفى — انسانک نفسنه قارشى بر طاقم وظائفى
 واردر که ، بوزلرک ایفاسى دیکر کیمسه لره قارشى ایفاسى لازم کلن
 وظائف شرط ضرور یسیدر . انسان ، حریص ، غضوب ،
 تابل ، مفرط اولورسه حقیقى صورتده عادل و رحیم اولاماز . شو حالده
 وظائف فردیه یا خود شخصیه ضماً شودستوردن استنباط ایدیه بیلیر :
 « انسان باشقه لرینه قارشى ایفاسیه مکلف اولدینی وظائفى ایفایه مانع اولان
 میلانلری ازاله ایدوب مساعد اولان میلانلری ده انکشاف ایتدیرمیدر .
 انسان ، حق دنیاده یا لکزه باشنه قالسه ، یا خود بوسبتون جمعیتدن
 آیریلسه ینه حیثیتنه رعایت و تکمیل ذات وظیفه سیاه مکلفدر . وظائف
 فردیه نك ایکی اساسی واردر . برنجیسی طبیعت انسانیه نك ، کندی
 نفسمزده حرمتیه مکلف اولدیغمز حیثیتی در . بوندن ده باشقه لرلى
 حقتده ایفاسیه مکلف اولدیغمز وظائف عدالته توافقی ایدن برطاقم
 وظائف منفیه ظهور ایدر .

ایکنجیسی ، طبیعت انسانیه عائد و نفسمزده انکشافه مقارن
 قیلنمسی مقتضى اولان (قابایت کمال) در . بوندن ده باشقه لرلى حقتده
 ایفاسیه مکلف اولدیغمز وظائف شفقت ، احسانه توافقی ایدن برطاقم وظائف
 مثبتیه حصوله کلیر .

وظائف فردیه ، طبیعت انسانیه نك اجزای مختلفه نه نظراً بدن
 و روحه عائد وظائفه تقسیم اولور . روحه عائد وظایفه لرده ذهنه ،
 اراده یه ، حساسیته عائد وظائفه آیریلیر .

بره مغایر وظائف — حیات ، صحت ، قوت و حرکات بدنیه ده

سهولت کبی شیرذاترینه نظر آخیردن معدود دکلدر . فقط بونلر نفسک حیاتیله نفسه عائد وظائفک ایفای ایچون اقضا ایدن قابلیتک شرائط و وسائل حصولی اولملری نسبتنده خیردن معدود اولورلر . اکر بونلر بزده موجود ایسه لر محافظه ایتمکه ، دکل ایسه لر الدہ ایلدکه چالیشمالی یز .

بو مبدادن دیگر وظائفه تابع ، همان کافه سی غیر معین برطاقم وظیفه لر ظهور ایلر : اولاً ، حیاتی ازاله یا خود تهلکه یه القای ایتمکدن ینه کندی حیاتی مزبزی منع ایدر .

انتحاری تقبیح ایدن سبب عمومی هم انسانک برطاقم وظائفی حائر همده حیاته نهایت ویرمک صورتیله بو وظائفک کافه سندن قورتولماسی جائز اولدیغنک بلاتناقض قبول ایدیله مه مسیدر . « قانت » کوره انتحار وظیفه یه قارشی ارتکاب عار فراردر .

حیات مادیه ایفای وظائفک شرط عمومی اولدیغی جهتلہ بزم ایچون یالکز بو نقطه نظر دن قیمتی اولمایدیر . اکر بروظیفه بدیهیه (سلامت وطن کبی) فدای حیاتی استلزام ایدر سه ، ناموس حیاتی ترجیح ایدله ایدر .

ثانیاً ، انسان افراط و تفریط ، عدم احتیاط کبی شیرله بالا اراده صحتی اخلال ایتمه ملیدر .

بنابرین حفظ صحت دده دولا یسیله علم اخلاقه داخل اولدیغندن وصایای حفظ صحتی مساعده امکان درجه سنده بیلیمک ، تطبیق ایتمک بروظیفه در . شو- حاله نظراً ، کرک حیثیت شخصیه حرمت نقطه نظر ندن مأمور اولدیغمز نظافته

کړک، قریباً بیان ایدیله چکی وجهله فردی واجتماعی قابلیت اخلاقیه نك شرائط عمومیه سندن اولان عفته رعایت خصوصیه قدر عطف اهمیت ایدلسه آذر. ثانیاً قوت و ممارسه بدنیه یی ا کتساب یاخود ترقی ایتدیر مکده چالشمه. لیدر. زیرضعف وعدم ممارسه علی الاکثر بر جوق وظائفک ایفاسنه مانع اولور. یاخود ایفاسی قابلیتینی تقایل ایلر.

ایشته متقدمین طرفندن، ریاضت بدنیه و ژیمناستیکه عطف ایدیلن اهمیتک اسبابندن بری ده بودر.

روحه متعلق وظائف — حیات عقلیه و اخلاقیه یه متعلق وظائف فردیه، متقدمین طرفندن نفسک اوچ قوته توافق ایدن: (۱) حکمت یاخود فضیله، (۲) شجاعت یاخود فضیلت ارادیه، (۳) عفت یاخود فضیلت حساسیته ارجاع ایدلش ایدی.

حکمت — وظائف حکمت، بالذات ذهنه یاخود ذهنک موضوعی اولان حقیقته راجعدر.

اول باول ذهنک افراط درجه ده اوهام و خیالاته قایلهرق تغیر و افساد ایدلمه مسنه دقت اولونمهی؛ تأمل، استبصار، حکم، نظر کی ملکات ذهنیه یی تمیه ایتله؛ انسان کندی ذهنی نوعاً کندی تربیه ایلنی. اولاً تربیه ایچون لابد اولان معلوماتی ا کتساب ایدوب بعده وظائفمزه تعلق ایلن، مسلکمزده موفق اولمق ایچون ضروری، والحاصل بزجه اکتسابی ممکن اولان معلوماتک کافه سنی الده ایتلیدر. کانه وظائف، «تحصیل علوم ایت» سوزیله خلاصه ایدلمشدر. تحصیل ایکی صورته ضروریدر. اولاً، عهد سنه ترتب ایدن بو وظائفک کافه سنی لایقی وجه ایله ایفا ایتدی ایچون انسانک صاحب

معلومات اولسی لازمدر. براراده جاهله خیر ایشله مک نیتله پک بویوک
 برشر ایشله بهیلیر. بویله براراده، آنحق جهلی غیر ارادی اولدینی
 تقدیرده معذور، بنابرین معفو اوله بیلیر. ثانیاً علم بر خیر شاقدر.
 شبه یوق که انسان بیلیمک ایچون یارادلمشدر. بر موجود عاقلک
 مفکوره سی، عقلنی استعمال ایتمه مکدن عبارتدر دیمک مغایر عقلدر.
 حقیقته نظراً، حقیقته محبت، حقیقی تحری ایتیمک وظیفه سی تحصیل علوم
 وظیفه سیله ملتبسدر. حقیقی تحری ایله برابر جهل مرکبندن ده توق
 ایتلی یز. بنابرین، قبوله سائق اولان سبب احتسّاس ومنفعت نه اولورسه
 اولسون هیچ بررأی تدقیق ایدلمکسزین، بداهتی یا خود دلالتی معلوم اولمقسزین.
 قبول ایدلمه ملی. بررأی ادله کافیه سی اولمقسزین قبول ایدیله جک اولورسه
 یقین دکل ظن صورتنده قبول ایدیله بیلیر. بررأیک صحتی تحقیق ایتدکدن
 صوکر اوندن رجوع ایتدیره بیله جک سبب احتسّاس ومنفعت نه
 اولورسه اولسون بوسببه التفات ایتیموب رأی قبول ایلمایدیر.

بو وظائف شو سوزلرله خلاصه ایدیلیر: نفسکه قارشى صمیمی
 اول. افاده حقیقت قول ایله اولدینی کبی فعل ایله، سیرت ایله ده اولور. حقیقت
 اصلاً تغییر ایدلمه ملی. کذب یالکز عدل واحسانه دکل، حیث
 شخصیه به ده منافیدر. بعض احوالده حقیقی سوبله مه مکده جائزدر.
 فقط بیان حقیقته مجبوریت حاصل اولورسه انسان دوشوندیکنی
 سوبله ملی. سیرتده اعتقاداته توافقی ایتدیرلمی. کذبى تقبیح ایدن
 اسباب ریائی ده تقبیح ایلر.

شجاعت — اراده وصف خاصی اولان اختیار ایله معاً اخلاقیتمک

شرط اولیدر. حرو مستقل اولیوب باشقه انسانلرک، باشقه شیلرک اسیری اولان انسان معنی معدوم حکمنده در .

بوندن دولایی بنی نوعمزله اولان مناسباتمزدده اراده مری اصلا باشقه لرینک یدینه تسایم ایتمه لی یز . منفعت ، کمال ، خوف یا خود محبت کبی اسبابدن متولد اسارت اختیاریه معنوی بر اتحار دیمکدر . بز کندی اراده مزله باشقه لری طرفدن اسارتیه ، ظلمه دوچار ایدلکلکمزدده راضی اولما لی یز . حیثیتیز ، امنیت مادیه ومعنویه من ایچون موجب تهلکه اولنقسنزین حقوقزدن فراغت ممکن اولمیان یرلرده حقوقزی مدافعه ایتلی یز . کرک جبات ، کرک جعلی محویت - ائقه سیله بلا مقاومت ظلمه تحمل ایلک ، هم بالذات ظامی تشجیع ایتک ، همده ایلریده ظلمه قربان اوله جتی کیمسه لره وار تکاب ظلم ایدنلره قارشى مجرم اولمق دیمکدر .

استقلال شخصی و حیثیت شخصیه یی محافظه وظیفه سی قانوناً مافوقز اولانلره قارشو مکلف اولدیغیز ادب و حرمته مانع اولدینی کبی بزى دیگر کیمسه لره مربوط قیلان روابط منفعت یا خود مخدانه ، عفو تجاوزانه مانع دکدر .

اشیا ایله اولان مناسباتمزدده نفسمزه حاکم اولمغه چالیشمه لی یز . بوندن ده المه تحملی امر ایدن وظیفه صبر ایله ، المی استحقار ، لدی الحاجه موته ، مهالکه کوکس کر مکی امر ایدن وظیفه شجاعت ظهور ایلر .

بو وظیفه لر ایکی کلمه ایله خلاصه ایدیله بیایر : « اراده کی تمرین و تقویه ایت » زیرا سربست و قوتلی بر اراده همان کافه وظائفک شرط ایفاسیدر . یواراده ، حتی الزم اولدینی بر زمانده بیله ، دفعه اله ایدبله مزه .

۱۰ اعتدال — حساسیت متعلق اولان الك عمومی وظیفه ، نه قدر شدید اولورسه اولسون ، نه درجه عصمت و نجاته مقارن بر احتساس کبی کورینیرسه کورونسون ، بر فعلک بذاته خیر اولدیغنه یقین حاصل ایدلدکجه ، او احتساسک الجاسیله اوفعله قایلده ایلیدر . زیرا الحق ، ناکای احتساسات عقل طرفندن مراقبه ایدلدکجه ، اراده جه ضبط ربط آلتنه آلتدکجه بزى اخلال وظائفه سوق ایدر . بنابرین احتساساتک کافه سی مراقبه ایدلملی ، ضبط وربط آلتنه آلتلی در .

وظیفه اعتداله ده وظیفه حرث انضام ایدر . احتساسات آراسنده بر طاقم احتساسات سیئه ایلا (غضب ، حسد ، استهزاء ، بغض .. الخ) حدینی تجاوز ایدنجه موجب تهلکه اولان بعض ضرر سر سر (احتساسات شخصیته نك اکثری) و اخلاقیته طبیعه دوست اولان (سفتت ، مرحمت ، خیر . خواهلک ، محذوت ، حب ربط ، حب حقیقت ، حس دین .. الخ) احتساسات ده وارد در . بر بحیر نفسدن قلع و قمع ایدلملی ، ایکنجیلر حد اعتدال اوزره طوتولملی ، او چنجی احتساسات ده تمیه اولنلی ؛ خلاصه انسان کندی قابلیت احتساسیه سنی کندی تربیه ایتلی .

۱۱ سعی — انسانک نفسنه قارشی باشلیجه وظائفی بوزلر اولدینی تقدیرده حکمت ، شجاعت و عفت دنیل فضائل اکتساب ایچون لازم کلن وسائط عملیه نك کبی شیر اولدینی حقند ، بر سوال وارد اوله بیلیر . بو وسائط باشلیجه ایکی یه ارجاع اولونور . معرفت نفس ، سعی . کندی نفسنک مربیسی اولمق ایچون شبهه سز انسانک نفسنی بیامسی ، بنابرین تدقیق ایتیمی لازم کلیر . تدقیق وجدانی تکمیل معنوی ایچون ایی برواسطه در .

سعی ، کافه ملکانمک بر فعل مفیده علی الدوام تطبیقیدر . سعی . حساسیتہ تأثیر ، ذهنی ، اراده‌ی علی التدریج تقویه ایدر . انسان فعالیت ایچون یارادیلش اولدیغندن فعال اولیان بر آدم بوندن دولایی عاقل دیمک دکلدر . بویله بر آدمک فعالیتی بلاروبه عبث یاخود فنا فعللره مصر و فدر . « کسل ام الرذائلدر » سوزی امثالنددر . شوخالده سعی ایچونده « ابوالفضائل » دینه بیلیر . تنبل دائما جیندر . شجیع ملتز چالیشقان اولاندر .

۱۲ **امورو دراء المکرل** — اخلاق خصوصیه وعمومیه نك الك بویوک دسمنلرندن بری ، کنديسنه قارشى صنوف جمعيتك کافه سنی محافظه واجب اولان داء الکؤلدر . داء الکؤل حتمده بین الناس باطل بر فکر واردر . داء الکؤل علی الاکثر سرخوشلقه قازیشدیریلیر . حال بویوک انسان سرخوشلق نه در بیلمه دن داء الکؤل مبتلا اولور . بو عاتله مصاب اولوق ایچون آز مقدارده کؤل استعمالی کافیدر . کؤل بطائله دفع ابدلدیکندن علی التدریج وجودده تراکم ایدر . بوندن ده حقیقی برتسمم حصوله کلهرک اعضائک کافه سنی ، قردجکری ، قلبی ، شریانی ، آرزوچوق علی الخصوص دماغ ایله اعصابی تنبیل ایلر .

دائمی صورتده مسکرات استعمالندن دولایی عیاشک وجودده حصوله کلن اغتشاشاتک الک بویوک وخاقتی بونک یالکز کندی نفسنه انحصار ایتیموب داها زیاده توسع اتمک صورتيله اولادینه وتناسل دوام ایتدیکی مدتیجه احفادینه انتقال ایلیدر . بو عنه مبتلا اولان کیمسه لره انسانی میاندسخت عقل ، بلاهت ، هزال ، اختناق رحم ، صرعه ، کبی .

استحالات ردیہیہ او غرامش اولانلرک هر تورلوسی پک چوق اولور .
دءالکؤل جنتک اک بویوک متعہدیر . مجانبینک آبا واجداد-
لری میانده بهمہ حال دءالکؤلہ مبتلا ، ہیچ دکلہ مسکرات قولالانان
کیمسہلر واردر . دءالکؤل مصابلرینک اولادنن بر چوغی ابوینلرندن
بوزوق بر موازنہ عصبیہ ، شدتلی وھان غیر قابل ضبط بر کئول
انہما کی توارث ایلدکلرندن حاللری دہ اونسبتدہ وخیم اولور .

بناءً علیہ دءالکؤلک عرقہ ، عائلیہ نہ قدر مضرت ایراث ایلدیکی
کورولمکدہدر . بردہ دءالکؤلہ مبتلا بر پدر ویاوالدہنک اولاد اوزرنده
نہ قدر نفوذی اولہ بیلیر ؟ ابوین قہوہ خانہیہ ، میخانہیہ دوام ایچون عائلہ
یوردینی ترک ایدہ جک اولورلرسہ چو جتقرینک تربیہ سنہ نصل اعتنا
ایدرلر . متمادیاً تراید ایلمکدہ اولان استہلاک کؤل بلیہ سنک جنایت
انتحار ، کوچوک چو جتقرلدہ کی وقتسز و فیات وامراض سائرہ عقلیہ
وعصبیہ اوزرنده کی تأثیرات بارزہ سی دوشونیلہ جک اولورسہ کؤلک جمعیت
ایچون نہ عظیم بر آفت اولدینی آکلاشیلیر .

۱۳ مہوانات راشیایہ منعمہ وظائف — حیوانات ایلہ اشیا حقندہ کی
وظیفہلر نفسہ قارشی اولان وظائف عدادینہ الحاق ایدیلہ بیلیر . زیرا
انسان مخلوقات سافلہ ایلہ اولان مناسباتندہ بالذات نفسہ ، یعنی عاقل
ومختار بر موجودہ یاقیشہ حق صورتدہ حرکت ایتمکله مکلفدر . بنابرین
سیسبز ، لزومسز اولہ رق ، یاخود کندیسینی تحت اسارتہ آلان ، شعورینی
سلب ایدن احتراصاتک تطمین ایچون جناب حقک مخلوقاتنی اتلاف واسراف
وتخریبدن مجانبت ایتمہ ایدر .

بشمی باب اخلاق بیتبه

اضربو بیتبه — اخلاق بیتبه عائله اعضاسنك وظائفندن
باحث اولوب شو صورتله تقسیم ایدیله بیلیر :

۱ : عائله نظریه سی، ازدواج و زوجین آراسنده کی وظائف

۲ : ابوینك اولاده قارشی وظائفی

۳ : اولادك ابوینه قارشی وظائفی

۴ : اولاد آراسنده کی وظائف

وظائف بیتبه نك قسم اعظمی علاقه دمله قلباً یکدیگرینه مربوط
اولان مخلوقاتك یکدیگرینه قارشی حس الیكده اولدقلری محبت طبعیه نك
اثر تعلیمیدر. فقط بو وظائفی، مبادی عمومیه دن اولان عدل واحساندن
استنباط و تعیین ایدنده آنجق عقلدر .

(۱) عائله رازدواج — عائله مؤسسه سی ایکی ضرورتدن ناشیدر :

اولا ، قوه مادیه اعتباریله ارککک دوننده، اخلاق، حقوق نقطه
نظرندن ارککک مساوی اولان قادینك حقوق ؛ ثانیاً: حقوق اولادك
محافظه سی .

اولا: بر طرفدن ، ارکککله قادین، بالاراده یکدیگرینه قارشو تحت
تعهد کیروب مساوی ، متقابل بر طاقم حقوق حائر ، وظیفه مکلف
اولدقلرینی قبول ایتدکجه یالکز اتحاد جنسین ایله قادینك حیثیت
و حریتی محافظه ایدیله من .

دیگر طرفند ، چو جقارک محافظه و تربیه لری ، آنجق پدر و والده -
نک ، واقعه ابوت و امومت طرفدن کندی لرینه الزام ایدیلن کافه وظائفی
در عهده ایتلریله تأمین اولن بیلیر .

عائله نك اساسی دیمك اولان ازدواج بر مقاوله در كه بو مقاوله موجبنه
از ككلكه قادین مشترك بر حیات كچیر مك ، معاونت متقابلده بولونمق ،
چو جقارخی تربیه ایتك مقصدیله بالاراده اتحاد ایدر لر . هیئت اجنایه ،
کندی شرط بقای اولان ازدواجه یالکتر شاد صفتیله دکل ، بو
مقاولهده علاقه دار اولان هر شخصك ، علی الخصوص ایرلیده دوغه جق
چو جقارک وکیل حقوقی صفتیله مداخله ایر .

ازدواج ، زوجینه صداقت و معاونت متقابل و وظائفی تحمیل ایرلر .
وظیفه معاونت زوج ایچون دها مبرمدر . زیرا زوج دها قوی ، دها
تجربه دیده و خارجهده چالیشمه دها مستعد اولدینی جهته عائله دها
ابی حمایه و نائل سعادت ایدد بیلیر . بنابرین چالیشمه ، زوجه سنه ،
چو جقارله وقف نفس ایتك زوجك عهدد سنه ترتب ایدر . اك
قوی یه خاص بر امتیاز دکل ، بلکه اك مهم وظائفك واسطه ایفای
اولان - لطفه زوجیه یا خود اداره عائله حتی بومكلفت و مسئولیتدن دولاییدر .

(۲) ابرنك اولاده فارمی وظائفی ، تربیه - ابرنك اولاده
قارشی وظائفی شو ایکی کله ایله خلاصه ایدیلد بیلیر : تربیه اولاد . یعنی
اونارک حیاتی محافظه ، تعیش لرینی تأمین ، تحصیل لرینه اعتنا ایلمه
باشق لرینه محتاج اولیه جق ، کندی لرینی حسن اداره ایدد جک اشخاص
یتشدیر مک .

بروظیفه لرك منشأی بالذات واقعه ابوتدر . ایلریده نه اوله جفتی
دوشونمکسزین بر انسانی دنیایه کتیرمک جائز دکدر . چوجق هرکسک
کیفی اوله رق وجوده کتیروب ترك و تخریب ایده بیله جکی اشیا دن معدود
دکدر . بر موجود اخلاق اولسی حیثیتیه اولادک ابون اوزرنده
بر طقم حقوتی واردر . موافقتی اولمتسزین بر شخصک منافعی یا خود
حباتی تهلکه یه قویان کیمسه ، بالاخره او شخصی اوغرا دینی مشکلات دن
قود تار مق محبوریتنددر . بوقاعده ابون ایله اولادک حال و موقعه لرینه ده
قابل تطبیق اولدینی شهیدن وارسته بولونان بر عدالت کلیه قاعده سیدر .
بنابرین تربیه اولاد وظیفه سی اوته دنبری ادعا ایدلدیکی وجهله یالکنز
بر وظیفه شفقت دکل بلکه بروطفه عدالت اولدیندن جمعیت بو
وظیفه ره رعایتی ائرام ایده بیلیر و ایتیمی ده لازم کلیر .

چوجت لرك سعادتتی تأمین ایتمک ، حیاتی اونلر ایچون سهل و لطیف
قیلمق وظیفه سه ککنجه ، بو بروطفه شفقتدر که اکثر اوقانده سائقه
محبته ایفا اولونور .

عالمده ملطه — بووظائفی ایفا ایچون ابونیک چوجق لاری
تحت نظار لرنده بولوندره جق ، تربیه لری ایچون لزومنه قائل اولدق لری
هرشیتی امر ایده جک اونلری بواصر لینه اطاعت ایتدیره جک ، بنابرین
چوجق لره مکافات و مجازات ایلیه جک قدرتی حائر اولملری لازم کلیر .
اجانب مستثنی اولدینی حالده ابوینه ویریلن بوقدرت سلطه ابوتدر .
بوسلطه یی تأسیس ایدن عین سبب اونی تحدیدده ایلر . شو حالده

ابوين اولاده كيني اوله رق تصرف ايديلن برشي كجي بلا سبب اونلري تعذيب ايتمه ملي ، جاهل بر اقاملي ، اخلاقلريني بوزماملي .

(۳) اولادك ابوينه قارشى وظائفى — اولادك برنجى وظيفه .ى اطاعتدر . چوجوق بو يودكدن صوكراده ابوينه قارشى منت وشكران ، حرمت و محبت پرورده ايتمه ليدر .

(۴) اولادك بكمربكمرينه قارشى وظائفى — بر عائله اولادى يكد . يكمرينه قارشو حرمت و معاونت متقابلده بولمليددر . عائله يه متعلق خصوص . صانده ابوينه معاونت ايتمك ؛ ابوين ، عائله يه قارشو ايفاسيله مكلف اولدقلرى وظيفه يي ايفايه موفق اوله مادن وفات ايدجك اولورلرسه اونلرك يوقلغنى بيلديرمه مك بالخاصه اكبر اولادك عهدده سنه مترتبدر . فضائل خصوصيه وعموميه نك كافه سى عائله يوردنده اوكره نيدير . عائله بويوك برمكسب عدالت و صداقتدر . عائله اصولى پايدار اولدجق ، انسانده كى قابليت اخلاقيه نك بقاسندن قطع اميد ايدلمه مليدر .

آئینی باب اخلاق اجتماعی

«**مهرن** اجتماعی — اخلاق اجتماعی انسانك ابتدای جنسینه قارشی بحاسیله مكلف اولدینی وظائفدن باشدر .

یووظائف ، انسانلر آراسنده وجودی ممکن اولان مناسبات خصوصیه دن قطع نظر، عمومیت اوزره جمعیتده یاخود ، شویکی مناسبتدن دولایی تبدلاته اوغرامش اولان عائله و حکومتده تدقیق ایدیله بیلیر .

وظائف اجتماعیك مبرأشترکی اولاره ناسد — وظائف اجتماعی عیبتك مبدأ مشترکی تساند یعنی انسانلردن هیچ بری بی نوعنك عطاھرتی اولقمسزین تأمین حیات و ترقی ایددمیه چکی جهنله افراد بشرك یكدیگرینه اولان ضروری مربوطیتی در .

تساند ایکی مختلف نقطه نظرندن، یعنی بر واقعه طبعیه یاخود قانون اخلاق اولق اوزره نظر ملاحظه آئینیر .

برنجی نقطه نظره کوره تساند انسانی ، تساند کلینك بر حالت خصوصیه سیدر . زیرا موجوداتك کافه سی رابطه متقابله نسبتزیه یكدیگرینه مربوطدر . هرشی آرزوق یكدیگری اوزرینه اجرای تاثیردن حلی دکلدر . « لایینچ نك » حال ماضی ایله دولو ، استقباله کبدره ، سوزی بو معنی اعتباریله در . « فیخته » بر طاش سبیلله دکر موقعی دیکشدریر » دیمشدر . [*]

[*] آلمان فیلسوفلرندن « فیخته » ، ایجابات متسلسله نتیجه سنده وقوعه کلن حادثاتك . ضروری ولایتقیر ، عالمده ، ولو بر قوم دانسته بیله تبدیل موقع ایتدیرمك . غیر ممکن اولدینی ، هرشدك نه حاذه ایسه احوال اوزره اولسی

بو، تساند طبعیدن دولایی هر فرد ، کندی شخصنده عالمه سنك
عترتك ، نوع بئر ك عتلی ، اخلاقی ، اجتماعی ، مادی نقطه نظر دن
بوتون تاریخی خلاصه ایلدیکی کبی کندی افعالیله انسانیت مسبقه لك
مقدراتی اوزرندهده اجرای تاثیر ایدر . اکر بز زمان یرینه مکافی
نظر تأمله آلاجت اولورایسهك، مرفرد کندی بولوندینی نقطهده کره
ارض اوزرنده کی افراد انسانیه عائد سعادت وفلاکت لرك کافه سنندن
متحصل عکس العملدن آز چوق متأثر اولور دییه بیلیرز . مدنیت ترق
ایدوب ملل مختلفیه منسوب انسانلر آراسنده هر درلو مناسباتی تزید
ایلدکجه بوتساند داها صیقی داها عمومی برصوبت اکتساب ایلر .

ضروری بولوندینی حکیمانه برسان ایله آکلاتقدن صوکرادکر کنارنده کی بر
قوم دانه سنك، بولوندینی محلدن برقاق خطوه داها ایلریده ، یاخود کریده
بولونمسی ایچون اجرای کائنات آراسنده براوحی ازله دیکری ابدیه منتهی برتبدل
عظیم وقوعی ضروری اولدینی سویله یور . « فیخته » دکر کنارنده کی بر
قوم دانه سنك برقاق خطوه داها ایلریده بولونمسی ایچون اونی ساحله آمان
دالغه لك داها قوتلی برصورتده سوق ایتمسی، بولك ایچون ده دالغه یی حصوله کتیر
روزکارك اوکون داها شدتلی اسمه سی ، روزکارك شدتلی اسمه سی ایچون ده
اوکونکی درجه حرارتك اولکندن فرقلی اولسی لازم کلجکی ، بنابرین
علل ومعلولات متسلسله لك ساحه توالیسی اولان کائناتک بولکونکی حالدن باشقه
برحالهده بولونمسی اقتضا ایلیه جکینی آکلاتقی ایستیه یور .

حال بوکه بو حقیقتی « فیخته » دن برقاق یوز سنه اول کنن بویله نیجه
حقایق غامضه لك قائل اولان حکیم شهر محمود شبستری شوییتنده صراحة سر یله مشدر :

اگر يك ذره را برداری از جای

خلل یابد همه عالم سربابای

کاشن راز

شو حاله نظرأ هر فرد ايله معصرلری، اسلافی، اخلاقی آراسنده شاعی، ضروری بر تساند وار دیمک اولور .
فی الحقیقه بعض احوال خصوصیه ده انسان بو تساندن قور تولغه چالیشیر، بر درجه یه قدر بوکا موافقه اولور. فقط هر بر منی دیگر انسانله مربوط قیلان لایعد روابطک فیکر غیر ممکندر. حتی موت بیله بوروابطی قک ایدم من . زیرا خاطره من ، افهالمز بزدن صوکراده یاسار .

افراد انسانیه آراسنده ضروری اولان بوتساند حقیقه آکلاسیله .
تقدن صوکرده هیچ کیمسه نك، استفادایلمکده ارلینی منافع، ماده و معنویه و اخلاقیه یی کندیسنه مال ایدمیه چکی ده آکلاسیلیر . بوزارک کافه سی سلف یا خود معصرلریک اثریدر . بوندن دولای هر فرد، جمعیت بشریه مدیون اولدیغندن دنیا یه بر بورج ايله کلشدر .
هیچ بر فیکرک، هیچ بر فعلک حاندا اولمدینی ده آکلاسیلیر . نفسمزه منحصر ظن استدیکمز هر فعل، نتایجی اعتباریله حقیقتنده بر جوق کیمسته .
جرمی عکسندن متأثر اولور . بزه حزم و احتیاط و نفسه حاکمیت ازومنی تفهیم ایچون افهالمزک بو غیر محدود شولندن خبردار ایدلمک کیمز کافی اولدیغنه شبهه یوقدر . آرتق بوندن صوکره کیمسه رذائل و خطایای واقعه سی معذرتة استناد ایتدیرمک ایچون تحاییده بر جمله اعتذاریه اولان « بنم ظلمم انجق کندی نفسمدر » بیه من . زیر انسانک، باشقه لر یه ظلم ایتکمزین نفسنه ظلم ایتمی غیر ممکندر .

عجبا برواقه طبیعه اولان بوتساند بزم ایچون اخلاق قانونه تحول متحایمیدر؟ شو راسنه وقت ایتلی بزنکه بوتساند بزمی علی الاکثر اسلافزک

سفالمینه وارث، معاصر لر مژك خطا و جهل مر كبرلینه شريك ایلدنگ،
جهتله بعض احواله نظر آ بر خیر ایسه ده بعض احواله نظر آده شراوله.
بیلیر . بنابرین بو تساند انسانی یه اشتراك و اونی طوعاً قبول ایله
توسیع می ایتمی، یوقسه ردایده رك او ندن قور تولمه می چالیشمی؟ دینیا سوال
ایدیله بیلیر .

اوله ظن اولونور كه بالذات طبیعت بزى يكديكر مزه سودیرمك
صورتیله بوتسانده میل ایتدیرمشدیر . زیرا عطفه نك كندیسی
خارجدن داخله انتقال ایله شعوره منقاب اولان بر تساند كل دهنده
عطفه باشقه لرینك سرور یله مسرور ، المیله متالم اولمقدیر . بزم ایچون
بولدن طبیعی ، بولدن ضروری . بیچ بر احتیاس یوقدر . انسان تو علم
كندی حیاتی باشقه لرینك حیاتنده تکیش ایدن بو حصه تهیجانه تراق
ایتمكسزین یا شایه ملاز .

بوراده عقل ایله حساسیت متفقدر . انسانك بو یوكلكنی موجب اولان
شیء كندیسی آنحق بزفرد اولدانی حالدله كلی بی ادراك ایلیدیر . موجود
ناطق ، كندیسی بر كلك حیاتی ، انسانیت ماضیه و حاضرده و مستقیله
دینیلن هیئت واسعه نك بر واحد قیاسیسی کی تصور ایدر و بواعتیار ایله
نفسی دیگر انسانلره مربوط قیلان تساندی انكار شویله دورسونء
اونی تمامیله قبل ایتمی واراددنك الكاعالی مفكوره سی ، سیرتلك
قوی سائق صورتنه افراغ ایلسی لازم كلدیكنه حكیم ایلر .

میر و عدل . - حیات اجتماعیله عائد وظائف عمومیه کی توقعدر
وظائف عدل ، وظائف احسان .

عدل تمایله حقه راجع اولوب ، « حقه رعایت » له تعریف ایدیله سغیر .

حق مفهومی وظیفه مفهومك لازمی (متضایفی) در.

« لاپنچ » دیورکه: وظیفه بر ضرورت اخلاقیه اولدینی کبی حق ده بر قوه اخلاقیه در . بنابرین حق ، اول باول بر قوت ، بر اراده ، بر امتیاز، حال بوکه وظیفه بر ضرورت ، بروجیه ، بر تکلیفدر . عامل اخلاقی ایچون حق نوعما بر آلاحق ، وظیفهده بر بورجدر .

کیتمک، کلک ، برضعتی، برشیتی ائده ایتمک یاخود اوکامتصرف اولوق دیمک ، هیچ کیمسه نك منعه معروض اولقسزین بوفعللرک کافه سنی سربستهجه اجرا ایدم بیلیمک دیمکدر . عدالت وحریت کله لرینک دائما یکدیگریله معادل اولماری بوندن دولایی اولدینی کبی حریت وجدانیه یعنی لذاته درشونمک، حریت شخصییه یعنی هر درلو موانع واتضیقآندن آزاده اوله رق چالیشمق حقلرینک مژشایده بودر .

لکن حق، منطقاً هر کسه عائد اولان و بونکله برابر فعلاً تعویق وتضیق ایدلمسی امکان داخلنده بولونان معنوی یعنی مفکوری وعقلی بر قوتدر .

وظیفه، کندیشه عدم رعایت ممکن اولدینی جهتله الجایه غیر مقرون بر ضرورت اولدینی کبی حقده ، اخلاقی ممکن اولدینی ایچون علی الاکثر غیر مؤثر بر قوتدر .

حق، بر حقیقت تدرییه دکل بر مفهوم عقایدبر بومفهوم، وظیفه سنی ایفا ، مقتدراتی تعقیب ایدم بیلیمسی ایچون هر شخصده بولونمسی لازم کان مفهوم ارادهدر . بنابرین حق ، اشخاص اخلاقیه دن اولماری حیثیتله انسانلرک کافه سنه عائد بولونمسی اقتضا ایدن اراده تامه ایله حرکت ایتمک قدرتیدر، دیه تعریف ایدلیمکی کبی ، دها قیصه بر تعین

ایله حق ، هر شخص اخلاقیده بولونمسی لازم کلن حریت حرکتدن ،
بوده مختاریت شخصیه دن عبارتدر ، دینه بیلیر .

مفك اوصاف میزدهسی — حقك ، وظیفه خاص اوصاف
میزده میثل برطاقم اوصاف میزدهسی وارددر .

اولاً: وظیفه مجبوری ، حقده غیر قابل اخلاذر . لکن اخلاذر
ایدیله بیلیر . نسکیم تجربه و تاریخده بونی صورت کافیهده اثبات
ایلمکدهدر . آنجق بوراده موضوع بحث اولان ماوقع دکل ، ماوجب ،
حقیقت دکل ، مفکورهدر . حقك فعلاً اخلاذر بهودهدر ، زیراعقل
بونی رد و حقك اخلاذر ایدله می لازم کادیکنی قبول ایدر .

ثانیاً: حق مطلقدر . حقك تظالماتی آزچوق اضفی اوله بیلیر .
فقط بحسب الذات ملاحظه ایدیلن حق غیر مقیددر . حق یالکزر انسان یا خود
شخص اخلاقی صفته مربوطدر . انسان یالکزر انسان اولق حیثیتله برطاقم
حقوق حائزدر . هیچ بر ملاحظه ، منفعت واحتساس بو حقوقه غلبه
ایده من . نسکیم ، حفه قارشی حق یوقدر دینمشددر .

ثالثاً حق کلی یعنی انسانلرک کافه سنه شاملدر ، فی الحقیقه اشخاص
ایله تبدل ایدن برطاقم حقوق خصوصیه وارددر . مثلاً ضابطك حق
باشقه ، فرك حق باشقهدر . اعیاندر برینك حقيله افراددن برینك حقده
بویلهدر . بوراده موضوع بحث اولان حق ، حقوق سائر دنك میدای
اولان حق اساسی یعنی حر و مستقل اولق ، ماخلق لهنی تحقق
ابتدیرمك حتیدر .

حق کلی اولق حیثیتله اشخاص مختلفه عائد حقوقك متقابلاً یکده
یکرخی تحدید ایتمسی ، بو حقلردن هر برینك حقوق سائرده رعایتله

مشروط اولمسی انتاج ایلر . بذاته نظر ملاحظیه آلمان حق بوتون انسانلر آراسنده مساویدر . حق ، باشقلرینک حائر اولدینی حریتله غیر قابل تألیف اولمیان هر شیئی یاقیق قدرتیدر، دییده تعریف ایدیلر- بیلیر. انسانلر آراسنده کی مساوات حقیقیه یی تأسیس ایدن، بومساوات حقو قدر . زیر صحت، حسن، عقل و فعالیت کبی شیرلده انسانلر آز چوق غیر مساویدر . فقط حقوق اعتبارله انسانلرک کافه سی مساویدر . یعنی شخصیت اخلاقیه و معنوبالرینی تأسیس ایدن خصوصاً سده سیان حرمتدر .

حقوق غیره رعایت دیمک اولان عدالتله بالذات حق غیر قابل انفکاک صورتده یکدیگربنه مربوطدر . انسان آنجق باشقلرینک حتمه تجاوز ایتدیجه کندی حقنه صاحبدر . عدالت اولمیان یرده حقده یوقدر . شو حالده عدالت ، اشخاصک حرمت متقابله سی ، حقوقک مساواتی ، حریتلرک توازی در . بوندن دولایی قدما عدالتی تسویه آلتی یا خود ترازی ایلر تمثیل ایدر لر ایدی .

حق ، انسانلرک کافه سنده مساوی اولدیفندن وظائف عدالتده بحسب الذات متقابله در . بئم یاقیق حقنی حائر اولدیغم برشیتی باشقلرینک ده جامعنه حق وارددر . ببا برین باشقلرلی طرفندن بئم حریمه حرمت ایدلمسی آرزو ایلدیگم تقدیرده ، بنده باشقلرینک حریمه رعایت ایتلمی بئم . سزک حقکزده یایلمه سی آرزو ایتدیگکز برشیتی - مزده باشقلرلی حقنده جامعیه ییکز . و جیزه مشهوره سی بو معامله متقابله یی بک کوزل ارانه ایلدیگده در .

حقك وظیفه دن تمایزینی موجب اولان دردنجی برخاصه سی داهّا
 واردر . حقه رعایت ایتدیرمك خصوصنده قوت استعمال ایدیله بیلیر .
 فقط کیمسه نجی رحیم اولق ایچون اجبار ایده من . بالذات عدالت بوکا
 مانعدر . حال بوکه بن عادل اولق یعنی غیرك حقوقه تجاوز ایتمه مك
 ایچون اجبار ایدیله بیایرم . هر حق ، صاحبنه حقنی مدافعه یاخود
 حبراً ادعا صلاحیتینه ویرر . بوصلاحیت حقوقك کافه سنه رفاقت ایدن .
 واولرلی ، تکفل اولان برنوع حق متممدر . تعبیردیگرله بالذات حقك
 باشقه بر صفحه سیدر . عدالتك بر النده ترازوی وارسه دیگر النده دم .
 قیلیج واردر .

« قانت » ك تضییق مادی نسمیه ایتدیکی بو حقه علی الاکثر مدافعه
 قانونیه حق دینیر . وظائف عدالت دیگر وظیفه لرکبی یلکیز مجبوری
 دکلددر . بو وظیفه لر هم مجبوری همده . قابل ادعادر . تضییق مادی
 حق حال اجتماعیه فود طرفندن استعمال ایدلر . کیمسه کندبسنه
 قارشى ایقاع ایدیلن حق سرلنك تعمیر وتلافیسنه قیام ایده من . بو حق
 جمیع تمسیدینه تودیع ایدلمشدر . جمعیت حاکم و عدلیه مأمورلری معرفتله
 اونی استعمال ایدر . زیرا ضرورت ملجنه اولمادقجه مدافعه قانونیه
 حقك طوغریدن طوغری به استعمالی بعض محاذیری تضمن ایدر :

اولا ، فرد کندی دتوا سنده هم حاکم ، هم مدعی موقعنده
 بولنور . ثانیاً ، دوچار اولونان حق سرلقله طلب ایدیلن تعمیر وتلافی
 آراسنده علی الاکثر نسبت بولونماز . بوندن ماعدا حقه قارشى ایقاع
 ایدیلن هر تجاوز بر حق سرلنك تعمیر وتلافیسی بهانه سیله تاویل
 ایدیله بیلیر .

برده قوت مطلقا حقلى طرفنده اولماز ؛ تجاوززه معروض اولان. کیمسه تلافی پیشنده قوشارکی احتمال کندى اوزرينه غير قابل تلافی دکلسه بيله داها وخيم برحقسزانی دعوت ايدر . بو حقک ، منفرداً ملاحظه ايدیلان هر شخصدن دهانی طرف ، ده قوتلى بر حکمه تودیى . بوندن طولایى ضرور ايدر . بو حکمده آنجق هیئت اجتماعیه اولابیلیر . قوته مراجعت صورتيله قابل ادعا، غير قابل اخلال ، مطلق ، کای ، هر کسده مساوی وقانون جمعیتک تحت ضماننده اولق : ايشته حقک باشلیجه اوصاف میزه سی بونلردر .

مفک مبدأی — بومسئله مبدأ وضا — ئف مسئله سنک حله مائل .
صور حلیه یه اقتران ایله مشدر .

اون سکرنجی عصرده ظاهر ایدن وبو مبحثده « آریستپ » ک نظیری اولان « هلوئیوس » ه [*] کوره حقک مبدأی شوقدر . احترا . صک قدسیت ومحقیقی تلقین ایدن حکایه نویسلردن برچوغی طرفندن . التزام ایدیلان مسلك ده بودر . فقط ایکی کیشی عین شیئی آرزو ایدمک اولور لرسه بونلردن هر برینک حققی نه صورتله تعین اتملی ؟ اکه بویوک حقق بخش ایدن اک شدید شوقیدر ؟ اکر بویله ایسه بوشوقک شدق نه ایله تقدیر ایلیر ؟ شبهه سز جهدک عظیم وبال نتیجه موفقیت .

[*] « هلوئیوس » فرانسز فیلسوفلرنددر . (۱۷۷۱ - ۱۷۱۵)

فلسفه نی حواسیه در . کافه عقولک مساوی اولدنی ، عقولده کوریلن تفاوتک تربیه دن منبث بولوندی غریبه سی التزام ایتمش ایدی . اعتقادیه کوره . فضیلت ورذیلت امور نسبیهدندر . افعال فاضله بر ملک سعادته خادم اولان ضللردر .

منجر اولمسیله تقدیر ایدیلیر . شو حالده « هلودتیوس » ك مسلكی ، هر كسك آرزوایتدیكى شی اوزرنده اوشیشی ضبطایدك درجده قوتلی اولوق شرطیله حتی واردر ، دیمهك عینی اولوب بوده حق قوتدن عبارت دیمكدر .
 كچن عصر ك اوائلنده ظهور ایدن « دستوت دوتراسی » [*] حق احتیاجدن استنباط ایدیور . اشواق دایما سریع الزوال و علی الاكثر صنعی و غیر طبیعی در . احتیاجات ایسه دائمی ، طبیعی و انسانی لك كافه سنده بر در . هر كس امنته ، حریت ، تصرفه محتاجسدر . بنابرین امنیت ، حریت ، تصرف ، حقوق جمله سندنر .

لكن شوق ایله احتیاج آراسنده بر حد تعینی ممكن دكلدر . ترقیات مدنیه فی الاصل اسواقدن باشقه برشی اولمیان شیرلی احتیاجاته قلب ایشدر . بوندن باشقه عین مشكل ینه باقی دیمكدر . یعنی ایکی كیشی برماله عین احتیاج ایله محتاج اولور لر سه بوزلردن هر برینك حق عجبها — انكي قاعدهیه توفیقاً تعین ایدیله جكدر . بدیهیدر كه بو حق بالذات احتیاجادن استنباط ایدیله مز . اكر تعین حقه مدار اولان قاعده بر مفهوم عقلی دكلسه برواقعه تجربه دن یعنی قوتدن باشقه برشی دكلدر .
 ثالثاً ، حقوقه عائد نظریات تدرییهك كافه سی « هوبس » [**] ك

[*] « دستوت دوتراسی » فرانسز فیلسوفلرندندر . (۱۸۳۶ - ۱۷۵۴)
 الاخلاقده (هوبس) ك افكارینی قبول ایدیور سه ده اولك كی حكومت مطلقه و استبداد طرفداری دكلدر .

[**] (هوبس) انكلیز فیلسوفلرندندر . (۱۶۷۹ - ۱۵۸۸) مادیوندن ایدی . اعتقادینه كوره موجودات اجسامدن عبارتدر . انسان ایچون فعلاً حوقفاً دستور حرکت منفعتدن ، كافه فضاائل ده شكلی دكیشدیر مشخود كاملقندن باشقه برشی دكلدر . یو فیلسوف شخص واحدك حكومتیله استدادك اك « هشتلی » صراجلرندندر .

حق قوتدن عبارتدر، - وزینه رجوع اینکدهدر . یعنی یابهیله جککتو هرشیئی یایمق حقنی حائزسکز .

آنجق، حق قوتدن عبارتدر قضیهسی یا تعلیلی در، یا دود ترکیبی .
 [*] اگر محلی ایسه بدیهیدر که انسان دائماً اولان، یا پیلان شیئی یابهیلیر .
 دائماً ک قوتلی اولان غلبه چالار . یالکز بوصورتله حق ایله قوته شیء
 واحد نظریله باقق، اساساً حق انکار ایلمکدر . حق قوتدر، دیه جک
 یرده قوت قوتدر ، یا خود خلق آراسنده مشهور بر مثل مفادنجبه
 « قوته قارشى اصلا مقاومت یوقدر » دیلی . اگر قضیه ترکیبی ایسه بدیهی
 دکل دیمکدر . سزاک قویسکز، فقط بو کیفیت، حق سزکدکرده بولوندیغنی،
 یایمق قدرتی حائز اولدیغکز برشیئی قانونی صورتده یاپمش اولدیغکری
 اثبات ایتیز .

شوحالده قوتک قانونیتی ، مشروعتنی اثبات ایچون اصل بر دلیل
 اقامه ایدمالی ؟ اوپله ظن اولونور که بو خصوصده شو دلیلدن باشقه بر
 دلیل اقامهسی ممکن دکادر : مادام که بن موفق اولویورم، جناب حق
 بنمله برابردر . آنجق قوتک ، باطنی دیمک اولان شو وصف

[*] قضیه تخلیله محولی موضوعنده ضمناً مندرج اولوب لدی التعلیل محولندن
 استنباط ایدیلن قضیه در : مثلث قائم الزاویه ده بر زاویه قائمه واردر . مثلاً
 اوچ ضلعی ، اوچ زاویهسی واردر . دائرةک نصف قطرلی یکدیگرینه
 مساویدر ، قضیه لرنده اولدینی کی . بر قضیه ده محولک افاده ایله یکی مفهوم
 موضوعده مندرج مفهومه برشی علاوه ایدرسه اوقضیه قضیه ترکیبیه در .
 محولک موضوعه علاوه ایتدیکی شیءه یا عقلی واولی یا خود تجربی در .
 عقلیه مثال : هر حادثهک برعلتی واردر . تجربیه مثال : قار بیاضدر ،
 دیر سرتدر . الخ

تمیزی قدر مهم و محتاج نظر هیچ برشی یوقدر . جنب حق حاسا
ثم حاشا بر قوه عمیا دکلدر . ذات باری هرشیدن اول صفت علم
وحکمتله متصفدر . بوندن باشقه انساك حائر اولدینی قوت دائما
محدود و موقدر . وجودی ادعا ایدیلن بو کونکی حقه یارینکی حق
ایله مقابله ممکندر . بوده، قوتده حقا اوصاف میزه سندن بری یوقدر ،
بالعکس قوت ، بحسب الذات اضافی و متبدلدر دیمهك عیذیدر . قوت هیچ
برزمان حتی تأسیس اتمز . قوتك کندیسیده انجق تأیید حقه خادم
اولدجه قانونی و مشروعدر .

رابعا « اسپینوزا » [*] اساس حقاك منفعت اجتماعیه اولدیغنی
سویلور . حقوق طبیعه الك قوتلی اولمق شرطیله هرشیئی آرزوایتك،
هرشیئی یاتق حقیدر . فقط افرادك کافهسی، قسم متبایقیدنها امین
بر صورتده استفاده ایچون حقلرینك بر قسمندن فراغت ایتدکجه حال
اجتماعی ممکن دکلدر . جمعیت طرفندن منفعت عامه ملاحظه سیله
اعضاسنك کافه سینه بخش و تکفل ایدیلن حصه حریت، حق اجتماعیدر .
بومذهب حکومات مختلفه ده حقاك اقتران المدیکی صور مثبتینی
بالذات حق ایله قاریشیدیرمتمده، بوده بر طبق اعتراضاته محل ویرمکده در .
اول باول اکر حقاك منشأی منفعت اجتماعیه ایله بومنفعتی تثبیت

[*] اسپینوزا ، پورتکیزی بر موسری مائله یه منسربدر . آمستردام شهرنده
دوغمشدر . (۱۶۳۲) نورآده حقیقت الهیه ایله بقای روحدن بحث ایدر .
بلدیکنی سویلدیکندن سیناغوغ طرفدن آفوروز و امستردامدن تبعید ایدلمش،
هوندن طولانی خرسه انلنی قبول ایلش ایدی . مسلك فلسفیه سی وجودیهك
اك مفراط بر صورتیدر . دوربین جاملرینی جلا ایدهرك آلدینی جزئی برپاره
ایله فقیرانه ، منزویانه بر حیات کچیرمیش ، کیسه دن برشی قبول ایتما مشدر .

آبدن متاومات ایسه حق ، بالذات بومقاوالاتک تبرلیله ضروری اوله رق تبدل ایلر . جمعیت ، فردده بخش ایلدیکی حقوقی کندی منفعتک ایجاباتنه کوردهر زمان تبدل واسترداد ابدیهیلر . بنابرین بوحقلمبحسب لذات موقت دیمک اولور . بوندن ماعدا جمعیت فردده قارشی ظلم اولاماز کی کلیر . اگر منفعت عامه یالکز برکیمسه نک اولمه سنی استلزام ایدرسه بومعصوم آدم بومعامله یه قارشی قوبه جق هیچ برحق شخصی یی حائز اولمیه جقدر . زیرا « خلقک سلامتی قانون عالی اولمی در . » دستوری بونی اقتضا ایدر . بالذات جمعیتک کندی مقاولاننده حقوق افرادی تصدیق وبوحقوة رعایت ایتیمی لازم کلدیکی قبول ایدلیمی ، بونکله مقاولات اجتماعی دن مقدم ، بومقاوالاتک فوقده ومنفعت جمعیت دن مستقل برطاقم حقوق طبیعیه نک موجودیتی ده قبول ایدیلیور دیمکدر .

بوندن باشقه مقاولات اجتماعی نک سلطه سی بومقاولات طرفندن وجوده کتیرلدیکی ادعا اولونان حق وعدالتی اولدن تضمن ایلر . فی الحقیقه افراددن بری بومقاولاته برسب عدالت دولایسیله دکل ، انحق منفعت شخصییه ملاحظه سیله اطاعت ایدرسه ، بومقاولاتک کندی منفعتنه صورت کافیه ده توافقه قائل اولمادخه نفسنده اطاعته مجبوریت کورمز . بومذهبک هم افراد همده جمعیت ایچون موجب اولاجی شی ایسه یاستبداد یاخود فوضی در .

بوسلطه نک دیکر بر نتیجه سی ده بر جمعیه منسوب اولمایان برکیمسه نک اوجعینه قارشی هیچ برحق ، بر وظیفه سی اولماماسیدر . بنابرین جمعیه منسوب اولمایان برکیمسه یه قارشی هر شیئک یاپلسنه مساغ

وار دیمکدر . کذا اکر برکیمسه جمعیه دخولدن و اوکا عائد مقاولاته . رعایتدن امتنع ایدرسه اوکا قارشی جمعیت ایچون قوتدن باسقه مدار استناد اولاجق هیچ برشی یوقدر . بوقوت ایسه قانونی اولمادینی کبی برحق طرفندن ده تعیین ایدله مشدر .

مبراء من اراده در — وظیفه نك مبدأی نه ایسه حقل مبدأی ده اودر ، « ویتور قوزدن » [*] حق ایله وظیفه ایکی برادر ، والد لری ده اراده در ، دیشدر . خیر اراده دن آریلامق شرطیله بو مذهب محض حقیقتدر .

فی الحقیقه مفکوره خیر حد ذاتده کندی شرط ضروری اولمق اوزره اراده نی احتوا ایلر . شخصك کمال حقیقیسی بالذات کندی طرفندن اراده واکتساب ایدیان برکدر . بنابرین یالکرو وظیفه مزی ایفا ایتک دکل — که بوجیه ذاتاً بدیدر — حتی ایفا ایتمه مکده بیله مختار اولمقلغمز لازمدر . زیرا آرزو خلافه ایفا ایدیلن وظیفه نه دیمکدر ؟ خیر اخلاقینک بوتون قیمتی اونك حاصل بالذات و مختار اولسنددر ؛ « شخص خیری ایشله مایدر » ایشته وظیفه نك مبدأی بودر . فقط شبهه سزمنه معروض ، تضییقه دوچار اولمق سزین بالاراده ایشله لی در . ایشته بوده حقل مبدأیدر . خلاصه کلام حق ، لازمی وجهله یعنی بالاراده ایفای وظیفه قدرتی ، یاخود « قانت » ک تعبیری وجهله مختاریت شخصیه در . ایشته « قانت » ک : « نسبتاً به اصلا واسطه دکل برغایه اولمق اوزره معامله ایلیه جک صور — حرکت ایت » وجیزه سنك [*] (ویتور قوزن) فرانسیز فیلسوفلرندن و (روحیه ملنقه) مسلیکی منتسبلرندن ایدی . (۱۸۷۶ - ۱۷۹۲)

منشأی ده بود . فی الحقیقه شخصك كندی کالندن عبارت اولان غایتی ، بالذات کندیسنده اولدیفندن شخص كنه یسندن خارج بر غاییه تابع و او غایه او غورنده فدا ایدلملی در .

هر ايله وظیفهك مناسبانی — سرد ایدیلن مبادی حق ايله وظیفه آراسنده کی مناسباتك حلی ایچونده کافی در . حق وظیفه دن دهاس واسعدر . « بنام » دیورکه : « تشریعك مرکزیه اخلاقك مرکزی بر ، فقط محیطلری باشقهدر » انسان یا پاماق وظیفه سیله مکلف اولدینی شیلری یا یاق حقنی ده حائزدر . حق اویله سویانندیکی وجهه یالکزر انسانك كندی وظیفه سی ایفا ایتك قدرتی دکلددر . باشقه لرینك حائز اولدینی عین حریتله غیر قابل تألیف اولمایان هر شیئی یا یاق قدرتی در . بر شخصده هر وظیفه یه توافق ایدن برحق یعنی بو وظیفه یی سربست اوله رق ایفا ایتك حق ضروریسی واردر . اگر بن چالیشمق وظیفه سیله مکلف ایسه چالیشمق حقنی ده حائزم . عائله رئیس چوجق لرینی تربیه وظیفه سیله مکلفدر . شوخالده چوجق لرینه ، تربیه لری ایچون فائده لی عد ایلدیکی اوامر و نصایحی ویرمك حقنی ده حائزدر .

فقط بر شخصك وظیفه سی مطلقاً دیگر شخصده کی حقه توافق ایتمز . یالکزر وظائف عدالت هر زمان بر طاقم حقوقه توافق ایدر . وظائفك سرر مضر صیه یی — هر شخصك حر و مستقل ارلمسی ، مفکورده اخلاقیه یی سربست تحقق ایتدیره بیلمسی ایچون ضروری اولان شرائط شو حیثیتله برر حقددر .

اول باول حیات : بوندن ده حق امنیت
ثانیاً حریت تفکر : بوندن ده حریت وجدانیه حق

نالاً ایسته‌نیلیدیکی کبی حرکت : بوندنده حریت شخصیہ حتی
رابعاً حیات ایچون ضروری اولان اشیای استحصال ایله اولور .
تصرف : بوندنده حق تصرف دنیلن حق لظهور ادر .

فقط اراده انسانیہ مقولات ایله بوحقوق طبیعیہ دن مائدا ،
دیگر برطاقم حقوق مذنبه احداث ایدیبیلیر . بنسزه قارشی برخدمت
ایفا-نی تعبد ایدرم که بخدمت سزک ایچون طبیعی دکل ، فقط مقاوله یه
مستند برحق ، بنم ایچونده بروظیفه عدالت اولور . عائله ایله جمعیت
بوکبی حقوقه مستنددر . عجبا اراده نك بوصولته برطاقم حقوق احداثی
قونی حائز اولمسی نهدن نشأت ایدیور ؟ بونك منشأی اراده شخصیہ نك
بالذات مقاوله واسطه سیله دیگر بر شخصك اراده سی اوزرنده اجرای
تأثیر ایلسیدر . اکر برنجی شخص ، دیگرینك خدمته موافقتی موجب
اولان شرطك ایفاسیله مکلف اولمسه ایدی اونك حریتنه تجاوز وفعلاً
بو حریتی محـ ایدیبیلیر ایدی . شوحاله نظراً مقاولانه رعایت ،
باشقه لرینك حریتنه حرمت وظیفه سنك بر نتیجه بسیطه سی دیمك
اولور .

وظائف عدالت — وظائف عدالت یوقاریده تعداد ایدیلن حقوق
مختلفه یه راجع اولوب علی الا کثر شو وجیزه مشهورد ایله خلاصه
دیلمر : « سکا قارشی یاییلمسنی ارز وایتمدیکک بریشئی باسقه لرینه قارشی ده
بایء » رواقه نك دیگر بردستورلری واردر : « کیمسه یه قارشی حق سزلق
تمه مک ، هر کس حقنی ویرمک » اولا کافه وظائفك برنجیسی امنیت
بخصه اولدنگدن عدالت بری بنی نوعمزك حیاته تعرضدن منع ایلدیکی

جمله دوئلوا ئيله تعمداً يا خود خطاءً قلى نفس بلا حکم اعدام گنجی
شیردون منع ایلر .

ثانیاً، عدالت بزه بی نوعمرك حریتنه حرمتی امرایدرو . بنابرین یا لکنز
اسارت واسترقاقی دکل دیگر کی مسهلرک حریتنی تعطیل وتضییقه
یا خود تمخیدیه معطوف اولان هر درلو تجاوز وحیله بی ده محکوم ایلر .
ثالثاً، باشقهلرینک وجدانه حرمت ده بروطفه عدالتدر . هر کس
کندی قناعتلرینی تأسیس ایتک ، باشقهلرینک حریتنه رعایت شرطیه
سیرتی کندى قناعتلرینه توفیق ایلک خصوصنده قناعتار اولملى در .
باشقهلرینک حریت وجدانیه سینه تجاوزدن عبادت اولان حقسرلغه
معدم کسایم دینیر .

رابعاً، دیگرلرینک حق تصرفنه ده رعایت ایتلیز .

بووظیفه شقاوته ، سرقت ، طولاندریحیلغه ، خلاصه کلام باشقه
شریک مالی صورت خفیه ویا علنیه ده الیه ایتکه خادم وسائطک کافه سی
سنع ایتدیکی کبی المزه کچن ، صاحبی بزه معلوم اولان اموالک صاحبنه
استادسی مجبوریتنی ده تولید ایلر . بووظیفه توافقی ایدن وظیفه عفت
دینیر . دیگر کی مسهلرک نوعما اموال مغنویه دن اولان شهرت ، شرف
وحیثیاریته رعایت وظیفه سی ده بوکا الحاق ایدیله بیلیر .

خامساً، ایستربزه صراحة قبول ایدلش ، ایسترضمنناً افسال
واقول المزدن منبعث بولونمش اولسون ، عدالت کافه مقاولاته صادقانه رعایتی
ایمیر . وظائف عدالتک همان کافه سی منفی ، قطعی ومعین در . بو
وظیفه لری قوت استعمالی صورتیه طلب ایدیله بیلیر . بونلر قانون مدنی
طریق الاتزام وتأیید ایدلشدر . چونکه حقوق طبیعییه حکومت طرفندن

تعیین و تکفل و بوضوح حقوق مدنی و موضوعه عدالت به ادعای اول و نامشدر .

صورت عدالت — « ارسطو » مساوی را آراسته تطبیق ایدیلوب . حقوقه راجع وقاعده سی مساوات اولان عدالت تعویضه ایله ، غیر مساوی را آراسته تطبیق ایدیلوب اهلته . راجع وقاعده سی نسبت اولان . عدالت توزیعیه یعنی یکدیگر ندادن تفریق ایلردی . عدالت توزیعیه عائله رئیسله استاده ، حاکمه ، اشراف و سائریه خاص اولوب دستوری . شودر : « هر کسه اهلته کوره معامله ایت » « ارسطو » عدالت جزائیه ده بالذات عدالت نصفی یکدیگر ندادن آیریور . عدالت ، ابخاصی ، ظروف و عوارضی نظر اعتباره آلمقسزین قانونی شدله تطبیق ایدر . انصاف ، قانونک تطبیقده ظروفک اختلافله اشخاص آراسته کی عدم مساواتی نظر اعتباره آلیز . عدالت تعویضه دمیردن ، عدالت توزیعیه ده فورشوندن معمول بر جدول کی در . « قانونک کمال شدله تطبیق ایلر . چوق دفعه ارتکاب ظلم ایدلش اولور » سوزی عدالت تعویضه حقنده در .

احسانه — انماک ابتدای جنسه ایلک ایتسندن ، باشقه لریسه در . کنسی کی معامله ایتسندن عبارت اولان فضیلتدر . بو فضیلته کرم یاخوت اخوت ده دینی .

وظائف احسانک همان کافه سی مثبت و غیر معیندر . هیچ بر قانون مدنی بوزاری امر و تأیید ایتمز . بو وظائف محسن الیهده یعنی کنسیسه احسان ایدیلن شخصده موجود بر حق مقابلیه دکادر . بو وظیفه لر شور و جیزه ایلر خلاصه ایدیلر : « کنسی حقکده بایلیمه سی آرزو ایدیکلک

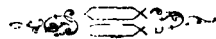
جیشی باشقه لری حقنه ده یاپ . غیر معین اولدوقلری جهته بو ووظ ثقلک
واضح و تام بر صورتده تددادی مشکادر .

وظائف احسان ، برنجیسی بنی نوعمرك تكمل اخلاق لرندن ،
ایکنجیسی سعادترندن عبارت اولوب : « باشقه لرینی ده ا زیاده
مسعود ایتک ایچون چالیش » ، « باشقه لرینک اصلاح احواله
چالیش » دستورلرنده مندمچ بولنه ان باشلیجه ایکی غایه ارجاع ،
یا خود یکان یکان متوافق اولدوقلری و وظائف عدالته تقرب ایدیله بیلر :
عدالت بزى- بنی نوعمرك حیاتنه تجاوزدن منع ایدر . احسان ، حیاتى
تملكیه الق ایتک بیله . لازمکسه ابنی جنسمرك محافظه و تحایص
حیاتى امر ایلر . عدالت باشقه لرینک وجدنه تجاوز و اونی لفساددن
منع ایدر . احسان باشقه لرینک وجدانی نصایح و افعالمزله تقویه و تنویر
ایتمک لکمزى امر ایلر . عدالت بزى غیرک لمواله تعرضدن منع ایدر .
احسان بزه کندی مللزدن باشقه لرینه حصه افرازینى امر ایلر .

وظائف احسانك ك امین مله می قلب یعنی حب انسانیتله صداقت
و وفادارلیق احتیاجی اولدیغند ، شیهه یوقدر .

عمل ایلر احسانك منابلی — احسان ، عدالتك متمم ضرور .
یعنی . اساساً عدالت حقیقه ایلر احسانك منشأی بردر . دیکز طرفندن
عدالتده احسانك شرط ضرور ییغیدر . بندن کیمسه نك احسان طلب
ایتمک حقی یوقدر . بنده احساننى زورله باشقه لرینه قبول ایتدیرمک حقی
سائر دکلر . احسان هر لکی طرف ایچونده اختیارى اولملى در . احسان
عدالته آیریلنجه آلیق برابر و تجاوزدن باشقه برشی دکلدر . هیچ کیمسه ،
وولوسیرک دیرجه حنین نیته حقنه اولغون حته تجاوز ایتمه ملی در .

تساند — عدل واحسانك منبع مشتركی تساننده ، یعنی انصافك
هیچ بری یا المکز یا شایه می جفی ، بی نوعنك معاونتی اولمقسزیت ترقه
ایده میه جکی ج تلله اولنلرك یكدیگرینه اولاند مزبوطیت ضروریه لرنده دو --
تساند براصر طبعیدر ؛ بز بونی عطفه ایله بیلیرز . فقط به تساند --
عقاهرک قبول ، اراده مزك جزدی ایله قلوبون اخلاقه تحول ایتمه --

برنجی باب

اخلاق مدنیہ و سیاسیه

اھموم مدنیہ — اخلاق مدنیہ بردولنك اعضاسندن یاخود
حقوق مدنیہ یی حائر افرادد اولق اوزرہ نظر اعتبارہ آلمان انسانك
وظائفندن بحث ایدر .

صورت عمومیه ده دولت عدالتی تنفیذ یاخود منفعت عامه یی محافظه
مقصدیله تشکیل ایدلمش اولان جمعیت دیمکدر . جمعیت ده مناسبات
عمومیه ومستمره ایله برله شمش اولان انسانلرك هیئت مجموعه سیدر .
بومناسبات نه قدر چوق ، نه قدر مستمر اولورسه جمعیت اولنبتده
حقیقی اولور. ترقیات مدنیہ دولایسیله عالم انسانیت هیچ دكسه اقتصادی
وعلمی نقطه نظر دن تك بر جمعیت تشکیلنه دوغرو کیتمکده ایسه ده
بوجمیت کلیه حقیقی اولمقدن زیاده مفکوریدر .

الحقیقی جمعیت منشاء ، اراضی، لسان ، سجایا، منافع، خاطرات،
واحساسات اعتباریله اولان اشتراك اوزرینه مؤسدر . ایشته ملت
دینیلن شی ده بودر . حرومستقل اولان، برملت بالطبع دولت صورته
اقتران ایلر .

روح انسانینك بدنہ ارتباطی قیلندن اوله رق بطور پراغه مربوط
اولق، تقاضا ب انسانله رغماً عصر لر دن بری محافظه موجودیت ایتمك
اعتباریله نظر ملاحظه یه آلمان ملت وطن دیمکدر .

هَيْئَتِ اجتماعِيكَ مَفْهُومُ — جمعیت بر واقعۀ طبیعیۀ در ؛ مقاولہ نتیجہ سی دکلدرد . فلاسفہ دن « هوبس » ایله « روسو » [] جمعیتک منشأ ظهوری مقاولہ در دیورلر . بونک سببی ده اولر جمعیتله دولتی یکدیگر یله قاریشیدریورلر . دولت ، علی الاکثر ضمنی و غیر صریح بر مقاولہ نتیجہ سیدر . انسانک حال طبیعی و اصل سی تجرد اولدیغنی قبول ممکن دکلدرد . « ارسطو » انسان ایچون قابل تمدن بر حیواندر دیمشدر .

اول باول جمعیت بشریه امثالی اولمایان بر واقعہ دکلدرد . حیواناتک علی الخصوص حیوانات عالیه نک چوغنی جمعیت حالنده یاشامقده در . بوندن ماعدا طبیعت انسانیه نک کافۀ ملکاتی (عطفه ، عقل ، لسان ، اخلاقیات یا خود قابلیت اخلاقیه) یا حیات اجتماعیه مقصدینه مستند بر طاقم وسائطدر ، یا خود بالذات بوملکات ، کندی انکشافلرینک شرط ضروری اولق اوزره حیات اجتماعیه محتاجدر . جمعیت خارجنده یاشایان بر انسانک بهیمه دن فرقی یوق کبی در .

انسانیتک جمعیتسز بقا پذیر اوله میه جنی شبهه دن وارسته در . لکن جمعیت بشریه ، یالکز طبیعتک دکل اراده نک ده اثریدر . فعلاً هر انسان تأسیس ایدلش اولان بر جمعیتده دوغاره اوراده یاشار . عجبا بردولنه ، بر جمعیته منسوب اولق عقله نسبت ده بروظیفه منیدر ؟

[*] ژان ژاق روسو فرانسز ادیب و فیلسوفلرنندرد . (۱۷۷۸ - ۱۷۱۲)
(مقاوله اجتماعیه) ، (تمیل یا خود تربیه) عنوانی اثرلریله دیگر آثار ی واردر . وولتر کبی روسوده اون سکزنجی عصر اوززند بویوک بر تأثیر اجرا ایشدر .

دولتلك سبب مغفرتسى — بنى نوعمزله بر آراده ياشامق ، اولئك
مقدراتيله علاقه دار اولقى ، مساعبرينه اشتراك ايتك وظيفه سنك
منشأى بالذات اخوت انسانيه مفهوميدير . هيچ كيمسه نك
بالاراده وبالالتزام ديكر انسانلردن مجرد اوله رق ياشامه سنه مساع
يوقدر . بر دولته منسوب اولقى بو وظيفه مهمه نك بر صورت خصوص
صيه ميدير . ديكر طرفدن هر شخص كنديسنه حرمت ايدلمه سنى طلب ،
بنا برين حياتى ، حريتى ، وجدانى ، اموال سائرده سنى مدافعه حقنى
حائزدر . فقط يوقا ريده كورولديكى وجهله ضرورت ملجه اولدقجه
بو حقك دوغرو دن دوغرويه افراد طرفدن استعمالى ممكن دكلدر .
بوندن ماعدا هر شخص ، حيات و ناموس وماللى دوچار تهديد اولان
اشخاص سائرديده مدافعه وظيفه سيلاهه مكلفدر .

بوننده جمعيت حائذه ياشامقده اولان انسانلرك حقلىرى مشتركاً
مدافعه متصديه اتفاق ، بنا برين بر دولت تشكيل ايتلىرى مجبوريتى
تحقق ايلار . شو حاله نظراً بر دولت داخلنده دوغان ، ياشايان بر
كيمسه نك بالاراده اوجمعيته منسوب اولقى وظيفه سيلاهه مكلف بولونمى
بطريق الاولى در .

دولتلك وظائفى — دولت ، بعضيسى ذاتى بعضيسى آرزوق عرضى
اولقى اوزره ايكي درلو وظيفه ايفا ايدر . بو وظيفه لرده عدالته ومنافع
عاميه متعلق وظائفدر .

دولت عدالتى تمثيل ايله مى حيثيتيله هر فردك كنديسنه عايد اولان
حقوقك كافه سندن حضور وسكون ايله استفاده سنى تأمين ايدر . منعت

عامه بی تمثیل ایتسی حیثیتله ده یولار ، قانالار ، پوستلر واسطه سیله
مناقلاک تسهیل ، معارف وسائر نك ترقیسی اسبابی استکمال ایلر .
بو وظیفه لر ، اشخاص یا خود خصوصی شرکتلر طرفندن ده تامیله
ایفا ایدیله بیایر سده برچوق احوالده دولتک بقاسی ایچون موجب تهلکه
اولمق سزین ایفا ایدیله مز . متدن ملتلك چوغند بو وظیفه لرك منحصر آ
دولته تودیعنی موجب اولان باشلیجه سبب بودر .

فردیه « انبویدر آ لیزم » راتمراکبه « سوسیالیزم » —
فردیه مذهب کوره جمعیت فردلردن متشکل وفرد ایچون
موجوددر . حکومتک وظیفه سی یالکز حریت واموال شخصیه نك
محافظه سنه انحصار ایتلیدر . بومذهب ، دولتک نفوذینی
افراد ایله خصوصی وسربست شرکتلرک منفعتنه اوله رق ممکن اولدینی
قدر تحدید وسربستی فعل وحرکت سیاستنی ترویج ایلکده در . بو
مذهبک ، افراطی فوضایه یعنی دولته بالذات جمیعی الغایه
منجر اوله جقدر . الک قدیم مثلی افلاطون اولان « سوسیالیزم » کوره
بالعکس افراد آنجق جمعیت واسطه سیله وجمعیت ایچون موجوددر .
حکومتک نفوذی حیات اجتماعیه نك کافه تفرعانه قدر شامل اوله بیلیر
واولایددر . « سوسیالیزم » ک شکل مفرطی حریت واموال شخصیه نك
لغویه منجر اولان « قوللکتیویزم » در . بومذهب ، یالکز آلات
مساعینک (اراضی ، معادن ، قانالار ، شمندوفرلر ، مؤسسات اعتباریه
وسائر) اموال شخصیه دن دکل اموال مشترکدن اولمسنی یعنی منحصر آ
جمعیه عائد بولونمسنی طلب ایلکده در .

حکومت رفوای نلش -- حکومتی تمثیل ایدن کیمسه لرك هیئت مجموعه سینه حکومت یاخود هیئت حکومت دینیر . حکومت ، قوه تشریعیه ، « یاخود تقنینیه » اجرائیه « یاخود تنفیذیه » ، عدلیه نامیله اوج قوتدن عبارتدر . قوه تریبیه قوانینی ، وضع قوه اجرائیه بوقانونلرك اجراسنی تأمین ایدر ؛ قوه عدلیه ده قوانین موضوعه یی واقعات خصوصیه تطبیق ، قوانینه مخالف ایدلری تأدیپ ایلر .

حاکمیت مایه — بوقانونلرك هیئت مجموعه سی حقیقته ملته عائددر . حاکمیت مایه قوانین وضعیله بوقانونلرك اجراسنی تعقیب خصوصنک ملته عائد اولسی حقیدر . ملت بوحقک استعمالنی اشخاصه - تودیع ایده بیلیر . لکن بوحقک کندیسی غیر قابل فسخ وابطال اولق اوزره ملته عهده سنده قالیر .

حاکمیت قانونلرك منشأی — دولته فعالاً برحقو منشأی اوله - بیایر . (قوت ، عنعنه و سائر) فقط حقاً بر حکومت انحق عدالتی ، اراده مایه یی تمثیل ایتسیله مشروع ، قانونی اولور . برقانون ، عدالته موافق و ملت طرفندن قبول ایدلش اولورسه انحق اوزمان مجبوری اولور .

عمرات اجتماعیه نك منشأی — تأدیپ حق اجتماعیسی مدافعه مشروعه یاخود فرد طرفندن اجرا ایدیلان تضییق مادینک بر استحاله سیدر . بوحقک دوغروندن دوغرویه افراد طرفندن استعمالنی منع ایدن اسباب معلومدر . بنابرین بوحق کافه مظالم واعتسافاتی تأدیپ صورتیله دفعه مأمور اولان جمیته دور ایدلش دیمکدر . بونکله فرد کندیسنه قارشى ایقاع ایدیلن حق سزلفک کندی طرفندن تعمیر

وتلاڤيسندن فراغت ايلش اولدينى جهته قان دعواسى و دوئللو كې شيلرك قانونى اولدينى قبول ايديله من . انظام جمعيتى محافظه و مدافعه ايجون صورت قطعيه ده ضرورى اولمايان هر نوع شدت غير قانونيدر .

انفرادك مكرمته قارشى وظائفى ، قوانينه اطاعت — افرادك حكومته قارشى ايلك وظيفه سى قوانينه و قوانين نامنه امر ايدن زمامدارانه اطاعتدر . زيرا قانون ظالم و كينى براراده نك اثرى اولمىوب هر كسه قارشى تأمين عدالت ايده جكي حقنده كى اراده سنى ينه قانون ايله افاده ايله ين ملتك اثريدر . بنابر ين قانونه اطاعت اسارت دكل ، بلكه شرط حرىتدر .

مردم قلمك تربيه سى — چو جملرك تربيه سى يالكرز چو جملره قارشى دكل وطنه قارشى ده بر وظيفه در . زيرا وطنك عصر لرجه پايدار اولمى اخلاقى ، تاريخى ، سياسى غننه لرك دوام ايلمىابه در . وطنك سینه سنده يتيشن يكي نسللر اونك خصيصه مميزه سنه قارشى لاقيد قاليرلر ، علاقه كوسترلر مر ايسه وطنك موجوديته ، حياتنه خاتمه چكلمش ديمكدرد . عائله رئيسك وظيفه سى يالكرز چو جملر يني بويودوب آدم ايتك دكلدر . وطنك نه ديمك اولدينى آكلايه جق ، وطنى سودجك ، لى الحاح ، وطن اوغورنده حياتى فدا ايده جك كي مسه لر يتيشدير مكدرد . ويركو — حكومتك افراده قارشى ايضا ايلديكى خدمات ، عمومه عائد اوله بيله جك بر طاقم مصارف اختيار يني مستازمدر . مادام كه هر كس بو خدمتلردن مستفيد اولمقدردر ، هر كسك وارداتى نسبتنده بومصر-

فلری تسویه یارديم اتمى ممتضای حقانیدر . ویرکو بالذات افراد اهالی طرفندن اراده و قبول ایدلمش بر بورجدر . ویرکو ویرمه مک هم سرفت هم ده تعبدات واقعه یه عدم رعایتدر .

رأى — حر اولان اقوام نزدنده هر فرد حاکمیت ملیه به اشتراك ایدر . قوانینك تنظيم و اجرا سینه مأمور اولان کیمسه لری آز چوق دوغرودن دوغرویه تعیین ایلر . فرد ایچون رأى یالکز برحق دکل بر وظیفه در . بر جمعیت افرادی مصالح عامیه قارشی بیکانه قالدقلى تقدیرده اوجمیت اصلا پایدار و نائل سعادت اولاماز . رأى ویررکن عدالت و منفعت عامه دن باشقه برشی دوشونولمه لیدر .

خدمت عسکریه — افراد کبی ملت لار کده مقدراتی ، حقوقی ، وظائفی ، مسئولیت مادیه و معنویه لری وارددر . فقط ملت لار ک کافه سنی مناسبات متقابل لرنده قواعد عدل و حقانیده رعایت ایتدی رده جک برسلطه موجود اولمادیغندن بر ملتک امنیته ، حریتته ، ناموس و حیثیته قارشی بر هجوم ، بر تجاوز و وقوع بوله جق اولورسه اومات حقوقی مدافعه ، یا خود ادعا خصوصنده انجق کندی قوتنه استناد ایدد بیلیر . بوده کانه افرادک خدمت عسکریه ایله مکلفیتنی ایتلزام ایدر . وطنک افراددن بو خدمته انتظار یالکز تهلکه آنه منحصردکلدر . هر زمان بو خدمتی ایفایه آماده اریق افراد ایچون بر وظیفه در . خدمت عسکریه دن یالکز قانونک استثناء ایتدیکی آدم لر معاف اوله بیلیر . چونکه قانون بو آدم لردن باشقه خدمت لر بکلر . فقط وطنک موجود . دینی تهلکه یه معروض اولدینی آنده جمیعتک هر فردینی تحت سلاحه اریق ایچون اریق هیچ بر قانونه حاجت یوقدر .

وطنه قامی صرافت و فداکاری — وطنه قارشى بالكز قانونك تعین
 ایتدیكى حدود داخلنده خدمت ایدلمه ملی در . وطن كندی اولادی طرفندن
 بالاراده و چیلدیره سییه سویله لیدر . وطن محبتی مغلوق اولدینی قدر
 درین براحتساستدر . بو محبت فطرتمزده موجود اولان میول و ملکاتدن
 برچو غنك استعمالی ، تعلیمینی موجب و تمامیه قابلمزه حاکمدر .
 اولابو محبتده غریزه نك تأثیری واردر . صاحب حیات اولان هر مخلوقك
 محیطنه مربوط اولسی برقانون حیاتدر . عرق بشرک هر بریله بو عرقارک
 رله شمش اولدینی طوپراق آراسنده آکلاشیلماز ، فقط محقق بروفاق
 وانطابق واردر . بونلر یکدیگریته مربوطدر . کویا عصر لر دن بری
 بطبی و غیر محسوس برصورنده عرقی وجوده کتیر مش اولان بو طوپراقدر .
 انسان ، دوغدینی یردن اوزاق برمحله کوتورلدیکی زمان
 کندیسنی مسقط رأسنه مربوط قیلن بورابطه غیر مرثیه نك نه اولدبغنی
 عل الاکثر نفسنده دويدینی راستمز لکدن دولایی بك کوزل آکلار .
 اعتیادده کندی تأثیرات مخصوصه سنی غریزه نك تأثیراتنه علاوه ایلر .
 چه جقلغمز ، کنجلکمز دنیانك شو کوچك گوشه سنده کچمشدر .
 بوتون خاطر اتمز اورایه راجع ، بوتون قلبمز اورایه مربوطدر . بو
 محبت برارده خودکاماق قاریشیر ایسه نه لازم کایر ؟ زیرا وطن محبتی
 محبتارک اک شدیددی واک قویسیدر . وطنه محبت نوعما نفسه محبتدر .
 چونکه انسانك وطنی سومه سی ، روحك ایسته دیکی کبی انکشاف
 ایده بیله چکی بر هوای مغنوی داخلنده عائله سی افرادیه معاً یاشادینی
 برملکتی سومه سی دیمکدر . بویله برملکتك باشقه ملکتلره ترجیحی
 ایسه غایت طبیعی دکلدر ؟

بوجبتد، بر طاقنجیب میللرده وارددر، انسانده کی سولک احتیاجنک
بالغاً مابلغ تطمین ایدلدیکی یر عالیه سنی محیط اولان، کندیسیده دها
واسع برعائله حکمنده بولنان وطندن باشقه نرهمی اولابیلیر ؟

عالم انسانیت، چوق واسع و بزه مظهر محبتمز اوله جق برشیی عراض
ایده بیلیمک ایچون بزدن چوق اوزاقدیر . وطن ایسه بالعکس حیاتلری
حیاتمزه قاریشمش و متادیا بزمه تعاطی افکار و حسیات ایلکده
بولونمش اولان کیمسه لک کافه سنده بزه قارشی بر شکل محسوسه
اقتران ایلر .

طبیعة مفکوره یه عاشق اولان انسانک، نظربنی، محبتی الیقین
شیلره حصر وقصر ایتک ایسته مسی بیوده در . انسان بدایة الیقین
شیلره مربوط اولور سده بر قوت مقاوم تسوز کندیسینی دها اوزلق،
دها عالی شیلره سوق ایدر . اراده سی ایچون کندیسنک، عالیه سنک
سعادتدن دها واسع برغایه لازمدر . شخصندن عالیه سندن دها قوی
دها مستمر برشیه تمسکه محتاجدر . شوحاله نظراً انسان وطنی تاریخده
کوردیکی زمان وطن کندیسنه قارشی اشخاصدن دها بویوک اولان،
عصر لردن بری دوام ایدن، عین مقصده خدمت، عین اثری تعقیب
ایله بن مفکوری بوجود صورتنده تجلی ایتزمی ؟

بنابرین اولاد وطندن هر برینک عهده سنه ترتب ایدن وظائفک
اک مبجلی کرک اجداد مزه کرک بزه عائد خاطر اتی الی الابد باشاده جق
اولان وطنک بقاسنی تأمین، سعادت تی تزید ایچون چالیشمق، وطنک سعادت
وسلامتی موضوع بحث اولدینی زمان مادی ومعنوی هیچ برفداکارلقدن
کری دور مامق، لدی الحاجه، وطن اوغورنده سه و سه وه فدای حیات ایلکدر .

خطا و جواب جا ولی

صواب	خطا	سطر	صحیفہ
نصیر الدین	نصر الدین	۶	۸
کلینک	عمومیتک	۸	۱۳
ایتمہ دن	ایدلمہ دن	۱۱	۱۶
ایکسٹنچی	ایکی	۱۱	۱۹
عقل عملی	عقل	۱۵	۳۱
مؤسس	ممکن	۲۰	۳۴
بووظائفک	بووظائفک	۲۰	۳۴
عقل نظری دہ	عقل نظری	۱	۳۵
اولہ رق قالیر	اولمقده در .	۳	۳۶
اثبات	ثبات	۷	۳۶
علم	ادرك	۲	۴۴
حساسیتدن	ادراك وحساسیتدن	۱۹	۴۴
مخیمہ	سجیہ	۳	۴۹
شعور تأملی	وجدان تأملی	۳	۵۰
بوشعور	بووجدان	۴	۵۰
باشقہ	بیایر باشقہ	۷	۵۳
کوسترمہ مک	کوسترمک	۱۱	۵۶

صواب	خطا	سطر	صفحه
حيوان انسانه	انسان حيوانه	۸	۷۰
حواس عقله	عقل حواسه	۹	۲۰
کویا	کو	۱۶	۸۳
حياته	حيات	۱۵	۹۶
على الخصوص	آز چوق على الخصوص	۱۷	۱۰۱
آز چوق تغير ايلر	تغير ايلر	۱۸	۱۰۱
ملاحظه منفعت	ملاحظه، منفعت	۱۳	۱۱۲
مساوات اوزره	سياناً	۷	۱۱۳

